శుభమస్తు.

శ్రీమద్బాలనగర వేంకటేశ్వరచరణారవింద మరంద

మిళిందాయమానమానసుండగు

తూము రామదాసుచే

రచియింపఁబడిన

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

ఆర్యులచే బరిష్కరింపంబడి

ఓరంగల్ రామన్నపేట నివాసుండగు

గరిమిళ్ల - నరసింగముగారివలన

చ॥ తిరుమలవంశదుగ్ధ జలధిక్రతుభుక్కుజమాయనంత

స। ద్గురుచరణాబ్జభక్తిబెనగొన్నమహాగరిమిళ్ళ

వంశ శే। ఖరుడునృసింహుడుద్ధరణిగౌరవలీల

నవంతిరాసుతా । పరిణయసత్కథన్

మహిమభాసిలనచ్చొనరించె

వేడుకన్.

ఏడునూతుల - ముత్తయ్యాగారి

శైవసిద్ధాంతముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడినది.

చెన్నపురి, ౧౮౯౯ - వ సం॥

శుద్ధాశుద్ధపత్రిక.

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧	౧	రాఁజుట్టాడు	రాఁజిట్టాడు
౧	౩	౧	బూడలేమనుచు	జాడలేమనుచు
౨	౧౩	౨	దారణదుర్మ్మతో	దారణవర్తిదుర్మ్మతో
౩	౧౬	౨	భాతృ	భ్రాతృ
౪	౧౮	౧	దాములపాద	ద్దాములపాద
౪	౨౧	౨	నొక్క యాపుడు దెల్పె	నొకరు యాప్తుడుఁదెల్పఁ
౫	౨౭	౧	నావినివల్లెయని	నావినివల్లేయని
౬	౩౨	౨	భ్రాశ్యంతర (స	(బ్రాశ్యంతర
౮	౩౮	౩	నెసగఘావిధానంబిల నెటులని	నెసగఘానిధానం బిలనెట్టుల
౯	౩౯	౧	వెన్ను నీచత ప్రభావ	వెన్నునిచరిత ప్రభావ (నిన
౯	౪౩	౨	నేలఁపీడు	నేలపీడు
౯	౪౬	౪	గులుకుజలికు	గుల్కుజిలకు
౧౦	౫౦	౨	బోలుజుట్టి (ముల్	బ్రోలుజుట్టి
౧౦	౫౧	౧	వేదికలందెలు రాణి ముత్తై	వేదికలందలులాజ్ఞముత్తైముల్
౧౦	౫౨	౧	నెలకల్పాపిన	నెలకల్దాపిన
౧౦	౫౩	౧	గోపురసద్రత్నాళి	గోపురలసద్రత్నాళి
౧౧	౫౬	౩	గైకొనిలాగిన	కైఁగొనిలాఁగిన
౧౧	౫౭	౪	రెండెప్పుమఁ	రెండెప్పుడుఁ
౧౨	౬౦	౨	నొందికాల్	నొందిక్రాల్
౧౨	౬౨	౨	స్తంబేరుము	స్తంబేరము
౧౨	౬౩	౨	వొంఁదును	వొందెను
౧౨	౬౪	౩	నిజంబె	నిజంబే
౧౩	౬౬	౨	బారులుగట్టి	బారులుగట్టు

చెలమంకయ్యది

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్య పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౧౩	౬౬	౩	స్వార్ణధి	స్వర్ణది
౧౩	౬౮	౧	వెలిబెట్టితే	వెలిబడతే
౧౩	౬౮	౨	వాతజుట్టిన	వాడజుట్టిన
౧౩	౬౯	౧	జనుజిగాజిగి	జనుజగాజిగి
౧౩	౭౧	౫	యౌవవన	యౌవన
౧౪	౭౩	౧	పూర్ణతేజఃకళా	పూర్ణతేజస్కళా
౧౪	౭౪	౧	రాజకే	రాజకి
౧౫	౮౨	౬	రభసమొస్పె	రభసమొప్పి
౧౬	౮౭	౧	బాలించదో	బాలింపడో
౧౭	౯౬	౨	నియమించ	నియమింప
౧౭	౧౦౦	౧	ఔను	హౌను
౨౦	౩	౨	మీఋపలుకు	మీఱెపలుకు
౨౩	౨౫	౧	పాలజడలి	పాలకడలి
౨౪	౩౨	౨	హారుణా	హరణా
౨౫	౩౩	౧	మవ్మథ	మన్మథ
౨౭	౩౯	౨	శీతకరి	శీతకర
౨౭	౪౬	౨	నెగుకొని	నెగ్గుకొను
౨౭	౪౩	౨	ఔను	హౌను
౨౭	౪౫	౧	తొలకెనలంత	తొలకెనెలంత
౨౯	౫౬	౧	దృక్కుండవా	దృక్కుంతవా
౨౯	౫౭	౩	బాములనుబెట్టు	బాములనుబెట్టు
౩౦	౬౧	౨	చకోరకకోరకకోట	చకోరకకోరకశోకకోటి
౩౦	౬౨	౬	విత్వసిరణి	విత్వసరణి

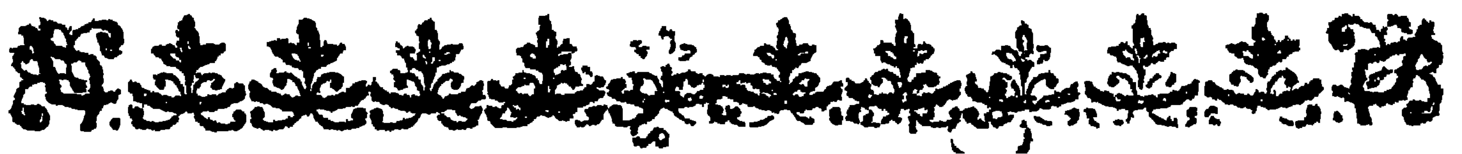
పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్య పఙ్క్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౦	౬౬	౧	కొమ్మనును	కొమనును
౩౧	౬౭	౬	తెంటంబున	తటంబున
౩౧	౭౨	౧	రాహావు	రాహువు
౩౨	౮౦	౧, ౨, ౩, ౪, ౬	సారసంబుల జేసు ✻ జేసు	సారసంబ్బుల జేసె ✻ జేసే
౩౩	౮౧	౧	శ్రోత్రంబులక్	శ్రోత్రంబులక్
౩౩	౮౬	౧	గామిరి	గామిడి
౩౬	౧౦౦	౧	పలనాయెడ	వలనాయెడు
౭౬	౧౦౩	౨	పయినము	వయిన్నము
౩౯	౧౨౧	౩	నీటు	నీటి
౩౯	౧౨౮	౧	యుసికొల్పి	యుసికొల్ప
౪౦	౧౩౩	౩	తోవ	తోప
౪౧	౧౩౮	౩	ముదంబుల	ముదంబున
౪౧	౧౪౨	౨	ద్వాలలుం	ఝ్వాలలుం
౪౧	౧౪౪	౨	గదసిసకేకల్ బుజ	గదసీనకేల్ బుజ
౪౩	౧౫౬	౩	సాకేత	సాంకేత
౪౪	౧౫౭	౩	విస్తృిత	విస్తృత
౪౪	౧౫౯	౩	విటవుంజము	విటవుంజము
౪౪	౧౬౦	౨	వెన్నెలనుపిండి నెరవిన	వెన్నెలలుపిండి నేర్పిన
౪౦	౧౬౨	౨	సింనతైలము	నింపితైలము
౪౫	౧౬౫	౨	న్నుచుపీ	న్నుచునీ
౪౫	౧౬౭	౨	దీపౌనసుచు	దీపౌనంచు

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్య పఙ్క్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
౪౬	౧౬౯	౪	బోఁయి	బోఁయ
౪౬	౧౭౦	౫	విడువిడుమంచు	విడువిడువుమంచు
౪౬	౧౭౨	౪	వేమనిమూర్ఖుడై	వేమనిపలుకుఁ మూర్ఖుడై
౪౭	౧౭౭	౧	మెఱుఁగుపాల్	మెఱుఁగుసాల్
౪౭	౧౭౭	౩	యాఁపకిఁ	యాఁపక్కిఁ
౪౮	౧	౨	విధాన	నిధాన (వృత్తినృపాల
౪౮	౨	౨	దొఁడఁగ౹ చిత్తవృత్తినృపాల	దొఁడఁగ౹చిత్తగింపుఁడేకచిత్త
౪౮	౫	౨	నిజంబెంచెదఁ	నిజంబంచెదఁ
౪౯	౧౦	౫	మొఱములఁ	మెకములఁ
౪౯	౧౦	౬	దెలసె	వెలసె
౪౯	౧౨	౧	కాఁకచే	కాఁకక్షి
౫౧	౨౨	౩	దలఁచ	దలంప
౫౨	౩౨	౨	నాచోఁకయు	నాజోఁకయు
౫౨	౩౩	౧	సరసిజేక్షుని	సరసిజేషుని
౫౨	౩౩	౬	జిందులాడ	జిందులాట
౫౩	౩౮	౧	గూఁడెలెఱుఁగ	గూఁడెనెఱుఁగ
౫౪	౪౮	౨	హేఁగ్గడికత్తెల౹దడుకున	హెఁగ్గడికత్తెలనడకత్తెల౹ ద
౫౪	౪౯	౨	బెం౹ గలి	చెం౹ గలి (డుకున
౫౫	౫౬	౨	మీననినా	మీవనిపా
౫౫	౬౧	౩	రాఁనిన	రాలిన
౫౬	౬౫	౨	గృఘ	గుఘ
౫౬	౭౦	౨	వృజన	వృజిన
౫౭	౭౧	౨	మొగతదల	మొగఁదల

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పద్య పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
౫౭	౭౩	౧	నన్మనమునీ	నన్మనమున
౫౭	౭౭	౨	వింటిజోడు	వింటిజోడు
౫౭	౭౮	౧	భ్రివరీ	భ్రిమరీ
౫౮	౮౫	౪	పిల్లులకు	పిల్లలకు
౬౦	౯౩	౧	తిన్నెలా	తిన్నెల
౬౦	౯౬	౩	సరిపోల	సరిపోలి
౬౦	౯౭	౧	కోకిలకంఠ	కోరికలకంఠ
౬౦	౯౮	౧	కోలిల	కోకిల
౬౧	౯౯	౨	వేసె	వైచె
౬౧	౧౦౨	౩	నన్పాటించకర్ణ	నన్పాటింపకర్ణ
౬౧	౧౦౩	౨	నోయర్ణ	నోయనర్ణ
౬౧	౧౦౩	౩	ఘటించ	ఘటింప
౬౨	౧౦౫	౩	తన్ను	తన్న
౬౨	౧౦౭	౪	చేలుల	చేలఁల
౬౨	౧౦౮	౧	జారివల్లభకం । చల	జారవల్లభకం । చెల
౬౩	౧౧౨	౮	తెరకున	తేరకున
౬౩	౧౧౪	౪	వొత్తు	పొత్తు
౬౪	౧౨౧	౨	బుప్పిళు	బుప్పొళు
౬౪	౧౨౩	౨	నివృదు	నిత్రు
౬౫	౧౨౯	౧	సకియ	సకియలు
౬౬	౧౩౯	౨	కొ । లంకుకుటతటంబు	కొ । లంకువిటతటంబు
౬౭	౧౪౪	౩	జరించి (రచ్ఛదన	జరింప (కరచ్ఛద
౬౮	౧౪౮	౨	బట్టినతిచలిమును । కొనగక	ఖట్టినగతిచలిమును । కొన

శుద్ధపత్రము

పుట సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పఙ్క్తి సంఖ్య	తప్పు	ఒప్పు
౬౮	౧౪౯	౨	వర్ష మునఁ	వర్షమునఁ
౭౦	౧౬౩	౩	గత్రైనే	గగ్లైనే
౭౧	౧౭౩	౨	క్వణము	క్వణనము
౭౧	౧౭౪	౧	జిగ	జిగి
౭౧	౧౭౭	౧	పారలి	పాదలి
౭౪	౧౯౯	౧	యదరరాజ	యదరగరాజ
౭౪	౨౦౦	౨	దేల్చి	దేల్చ
౭౬	౬	౧	నచ్చెలిక్తై	నెచ్చెలిక్తై
౭౮	౨౪	౨	నగురు	నగరు
౩౯	౨౨	౨	గాఁగలించి	గాఁగిలించి
౭౯	౩౦	౩	నిపుణ్వంబు	నిపుణత్వంబు
౭౯	౩౧	౩	నాతప్పేగా	నాతప్పుగా
౭౯	౩౩	౧	పెన్గల్లిరి	పెన్గల్లరి
౮౧	౫౩	౪	మారుతమ్ములుఁ	మాఋతమ్ములుఁ
౮౨	౫౭	౨	గాకట్టను	గాకట్లను
౮౨	౫౯	౨	కాకులుబెట్టి	కాకులఁబెట్ట
౮౩	౬౭	౧	వేల్పునాయడు	వేల్పులనాయడు
౮౩	౭౦	౧	మైతాప	మయితాప
౮౪	౭౪	౩	విన్నుచూవి	విన్నుచూలి
౮౪	౭౬	౨	రాజవు	రాజువు
౮౪	౮౦	౫	గమ	గమి
౮౫	౮౨	౧	బువన	భువన
౮౫	౮౬	౩	నశిఁచంకఁ	నశింపకఁ

శ్రీరస్తు.

నిర్వచనవిత్రవింశత్యాద్యావతారము

ప్రథమాశ్వాసము

శా॥ శ్రీలీలంగుచవిధి వేణిపిడి రాజీవ్యాదుత శ్యామర। త్నాళీబింబఫిలా
న ముంగనిసువర్ణాహార్యవాహ్యావిభూ। పాలేఖల్ వెలుంవచ్చె స్రోతున
న్నిక్కై జూపక స్మితప్రీష శోం। జేలంబొడ్డిన గాగిలించినగునా శ్రీనాథునిం
గొల్చెదన్॥ ... ... ౧.

ఉ॥ ఈరసమాసిశౌరి యొపుడే నవలాకడకంటిచూడి రంగోజు। య్యా
రము చేతలో బడిద యూరస మెచ్చగచేతనాళినిం। వారగ బ్రోచు సట్టికి ఘలా
లయకోమలపాదయుగ్మకం। కేసుహసారమొల్లప్రమ ళేదుచు గ్రోలెద మా
నసాళిచే॥ ... ... ౨.

మ॥ అరవిందాక్షుని జాడకే మనుషుడు ర్వ్యవారములుబూని పో
న్నరితో మెల్లగ వేల్పు దాయల యోదన్మృత్రాడు మస్వారి తెం। పరివాస్రా
దలకచ్యుతాంఘ్రిలకు సంబంధంబు చేకూర్పభీ। కరఘోష్ట ఘటకోత్వాదు
న్బఠయు చక్రంబున్మదిం దల్చెదన్॥ ... ... ౩.

కం॥ ఎదవసింగొనం జిన్నెలకై। కదనంబున శౌరిసవ్య-కరమునగో
నునా। మద పరి పంథియశస్సం। పదయన సూచించుచిన్ని-వలమురి ద
ల్తున్॥ ... ... ౪.

కం॥ గుణరవ గర్జితముననా। కనిపొసుల జడత బాపి - కగ్బురులశ
వా। కనిసించి హరికరంబున। జనువున సెలకొన్న శాఙ్గ - శరిడము
దల్తున్॥ ... ... ౫.

కం॥ సిరియురముగు గొనిరహాత్ములు। హరికర్పస్నేయుల్గాను - స...

ప్రథమాశ్వాసము.

సేసెదనం| చరితతియుసురులనిచ్చుచు| కరమునసెలకొన్ననంద - కముసు
ఖ జంతుర్॥ ... ... ౬.

క॥ హాటకగిరిసేటుగొనెని| శాటులబలు సీమవీటి - సాటిగొనక
సం| పాటవమొప్పినహాటక| శాటీధరకర్ణ ఘటిసెల-స్త్రఘుంగొల్తుర్॥ ౭.

ఉ॥ చారునిశారదమున్నృపదలకయ్యమణి స్ఫురితాసనంబువి| స్ఫారి
దస్యపాదుకలు భవ్యవిలాసనివాసముక్తముదం| శారగనంగభేదములు
౩ కమలాపతికుబ్బుచూపునా| తోరపుమేనువానిగత దోషునితోషుని శే
షునెన్నెదర్॥ ... ... ౮.

చ॥ సురపతికిన్క-తో గిరులసోను మడంచిన సుర్కి-కోనలర్| స్థి
రగతి మహాసులై తపము సేసిన కొండలమెచ్చిదానినే| గరుడనితాఘుసౌఖ్య
ము ఖగత్వమునిచ్చెననంగ ద్రిస్ఫుణా| తరియనుపక్షిరాడ్వ సనుతుల్మదిసే
సెదనెల్లభంగులర్॥ ... ... ౯.

చ॥ విధిముఖులంబనింగొనుమ వెన్నునకుండళవాయిమొజగిద్వి
షవినరించుచున్ననుపువేళల మంత్రిరిమ్మువినోదసం| పదలననుంగుమిత్రుడ
ము మహాకృత జంతువుల స్మరల్పమే| లుదిరిహరార.గు కోలకయినూసిన
సూత్రవతీశు నెన్నెదర్| ౧౦

గీ॥ జయవిజయసుప్రతిష్ఠితసర్వనేత్ర| భద్రచండప్రచండసుభద్ర
సుముఖ| ధాతృకుముదాక్ష కుముదవిధాతృ శంఖ| కర్ణముఖనిత్యసూరు
లకడునుతింతు॥ ౧౧.

ఉ॥ చందనగంధికరి తొలిసంజనుజొబ్బిలి శ్రీపురీనగం| బంది
బిటారమొప్పద్రవిడాగమ ఘృష్టిసహస్రసంపదం| గండగుబై జకస్వనగ
డంగల్పిప్రసన్నగథాంగకోటపం| పండగంబ్రోదిసేసిన శఠారిదివా కరు
లండలంచెదర్॥ ౧౨.

చ| చరమనిధానమూర్తిక విలసద్గురుహార వినోదపూర్తిసం| స్ఫు
రితహారశ్రితార్తికలుష వ్రజదారణదుర్వికారి| తిరుఠజయక్త్తిభూకలి

కథావధి కృత్సమన ర్తిసత్కృపా। భరయతిచక్రవర్తినురువర్ భవదీయ పదాబ్జసంస్తుతుల్॥ ౧౩.

క॥ శౌరిశుభ గుణగణామృత। పూరితయతివరతటాక - మానకోపురమై। ధారుణి ప్రపన్నకులము। చేరువ నేలు వరయోగి స్థిరమతిఁ గొల్తున్॥ ౧౪.

సీ॥ కుంభినివాసూల గోత్రరత్నాకర - రాకాశశాంక శ్రీరమణ విభవ। సకలరహస్యార్థసారామృతాస్వాదనామోదదాసాశ్రితాంఘ్రి కమల। బోధితప్రణవప్రపూర్ణప్రణవరూప - ఘోరసంసరణకాంతార దహన। యష్టపూర్తిశరీరకార్థపంచకదాయి - హర్షప్రథమచరమావతార। పంచగురుపూర్తివైభవ ప్రథితనళిన। భవనిశాపూషకందాళవంశభూష। దేశికోత్తమసింగరదేశికాఖ్య। తావకపదాబ్జయుగ్మంబుఁ దలఁతు నెపుడు॥ ౧౫.

సీ॥ పిచ్చినైయున్న్యలబికరంబుగొనజూచి - తగురసాయన మిచ్చి తెగులు మాన్పి। బెదిరి సంతలబడ్డనెదనార్తిభ్రాంత్రపు - రస్సరార్ద్రతంబునమతకారంబుబట్టి। యంతరంగముకిడ్చి యరుదగు సామిన్మెచ్చి - మొదలిభేదము దెప్పితుదనుగల్పి। మూడుతామయ్యి ముమ్మూడును తామయ్యి - సిగులుహరాణివాసమునజేర్చి। నిచ్చలునుక్రొత్తరతులచే నిచ్చబుచ్చు। నాత్మవిభుడుకందాళవంశాబ్ధిపూర్ణ। చంద్రములగు సింగరార్యుల చరణకమల యుగళమెదనుంచి గొల్చెదనుర్వినెపుడు॥ ౧౬.

మ॥ ధరసంసారముఁ ద్రెంచి। దేశికపదద్వంద్వాంబుజాపించిన। కృరుణాపూరితదృగ్రసంబునమదాత్మత్మా జమున్బెంచివా। కృరభిర్ దుర్య। విలాస సంపదలసత్పూనాళిఁగల్పించిభా। స్వరులా భాగవత వ్రజాంఘ్రి యుగళాబ్జంబుల్ మదింగొల్చెదన్॥ ౧౭.

ఉ॥ మానుక బాల్యజాత గుణమండలముంగడ బుచ్చిపేర్మివి। ద్యాని సిగాములంబుదెల్పిన ప్రతాపురవంశజయః పయోధిరాట్ కామిహి కొంతు

ప్రథమాశ్వాసము.

లన్ ద్రవిడగాథవివేకలరంగదేశికో। ద్దాములపాదపద్మముల దల్చెదనే
ప్రతిదినెల్లకాలమున్॥ ౧౮.

క॥ కృతిశాసనంబులకువా। క్స్తుతరత్నంబున కపుణ్య - జనబుధ
రాజుల్। సతతముసభలన్బొగడఁగ। కుతుకమసముఁ గొనెదుసుకవి - గు
ణులభజింతున్॥ ౧౯.

చ॥ యతిగణపర్తననక్రియలకన్యము సూరులకున్నిరోధమున్। స
తతము క్రూరభావమపసవ్య విధంబగు వృత్తడంబరం। బతికుటిలత్వనా
గమ్మనికార్తనమున్ బుసకొట్టుచెప్పడున్। బ్రతతిగనొప్పుచుంగుకవిరా
హువుకోటిదలంచనేటికో॥ ౨౦.

క॥ ఏనొక్కనాడుశ్రీతి।న్వీనాథార్చావతారవిభవచరితముల్।గా
నప్రమాణమునహృద।యానందంబొప్పనొక్క యావృత్తుదెల్పెన్॥ ౨౧.

క॥ కటివేలుపుతుదిరూపము। నుటిదిన్ సేవింపడెంద - ముప్పొంగఁగ
గనే। మటుపాటు బోయెగననా। యటు తనమరుదివ్యమంట-పాంతర వం
దున్॥ ౨౨.

చ॥ పవనభుగీశతల్పకునిభద్ర గుణాంబుధినోలలాడుభా। గవతవి
తానగోష్ఠిఁగని కౌతుకముప్పతిలంగదవ్వులన్। దివురునద్రొకటి చాగిలిన
దీనునిప్రేమకృపాకటాక్షముం। గనఁగొనఁజీరిదుస్తాడవకట్టడగానని రొకటి
మాటగన్॥ ౨౩.

చ॥ హరిపదజాతతూముజననాబ్ధిసుధాకర సర్వయాఖ్యుసుం। ద
రతనయుండు రామయకృతార్థుని యగ్రతనూభవుండుచా। తురిసరివేశ
మాతసిసుతుండ గురువ్రజపాదపద్మబం। భరగుణ రామదాసవర భాగవ
తావళిపద్మరాగమా॥ ... ౨౪.

క॥ అనియిట్లు బిలచిమొకపం। చననుండగ తాము ముందు - సా
ష్టాంగవినతి।గని కరమలరగభగవ। ద్గుణసుధలందనివిదీర్చి - తలకింపు
మదిన్॥ ౨౫

నిర్వచనమాత్రపిండోద్వాహము.

ఉ॥ నీతులుకొన్నిదెల్పుచును నేసన-జేసిరిశౌరిదివ్యకథల్। ఖ్యాతి యొసంగగా సులభుడై యదువంశమునందు బుట్టిరా। కూతురిమిత్రవింద యనుకొమ్మను పెండ్లియైనగాథను। ద్యాతిగ్గ సేయుచున్ననుప్రబంధమిల న్నుడి కారమొప్పగన్॥ ... ... ౩౬.

క॥ అదినిర్వచనముగాగన్। పదశృంగారంబులలిత - భావంబ మరన్। మునిముగు వర్ణనగణసం। పదలొప్పరచించుసుకవి - వరులిల మెచ్చన్॥ ... ... ౩౭.

క॥ నాప్నిసవల్లెయునిలలి। భావంబునకేలుమోడ్చి- బాలనగరముర్ন। తాళ్ళుగానువెంకటేశుని। రీవిగకృతిపతిసేసి - రేవగంగొల్తున్॥ ౩౮.

కల్పితకల్పవల్లి ప్రహరణకలితవృత్తం,

(గర్భవృత్తంబులుగాద్విపదఅష్టవిధకందం)

సరసిజచరణున్ శరదనుజరిపున్। శరదరసరధున్ సరసదశరధున్। శరజజశరణున్ - శరనిధిశరణున్। స్వప సదృశరదన్ సరగకొ సరుదున్॥ ... ... ౩౯.

గర్భసప్తాక్షరైక పాదంబైనమదన విలసితవృత్తద్వయం

సరసిజచరణున్।శరదనుజరిపున్।శరదరసరధున్।సరసదశరదున్॥

ద్వి-వృ॥ శరజజశరణున్। శరనిధిశరణున్ స్వపసదృ శరదున్। సరగకొసరుదున్॥

(*)పంచదశాక్షరైకపాదంబైనగర్భమణిగణనికరవృ(*)

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపున్। శరదరసరధు సరసదశరధున్। శరజజశరణుని శరనిధిశరణున్। స్వపసదృశరదసి సరగకొసరుదున్॥

(*)అష్టాక్షరైకపాదంబైనఅష్టమాత్రావృత్తద్వయం(*)

సరసిజచరణుని। శరదనుజరిపుని। శరదర సరధుని। సరస దశరధుని॥ ద్వితీయవృ॥ శరజజశరణుని।శరనిధిశరణుని। స్వపసదృశరదుని। సరగకొసరుదుని।

ప్రథమాశ్వాసము.

——(*)షోడశాక్షరైకపాదంబై నగర్భమగు రగతిరగడ.(*)——

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపుని శరదరసరథునిసరసదశరథుని। శరజజశరణునిశరనిధిశరణునిస్వరు సదృశరదుని సరగకొసరుదును॥

——(*)ద్వాత్రింశదక్షరైకపాదంబైన హరిగణగతిరగడ.(*)——

సరసిజచరణుని శరదనుజరిపుని శరదరసరథుని సరసదశరథుని।శరజజశరణుని శరనిధిశరణునిస్వరుసదృశరథునిసరగకొసరుదను॥

ద్విపద॥ సరసిజ చరణుని శరదనుజరిపుఁ। శరదరసరథుని సరసద శరథుఁ॥

——(*) గర్భాభీష్టవిధకందములు.(*)——

సరసిజచరణునిశరదను। జరిపునిశరదరసరథుని- సరసదశరథుఁ। శరజజశరణునిశరనిధి। శరణునిస్వరుసదృశరదుని – సరగకొసరుదుఁ॥

ద్వి- కం॥ సరగకొసరుదును సరసిజ। చరణునిశరదనుజరిపుని- శరదరసరథుఁ। సరసదశరథుని శరజజ। శరణునిశరనిధి శరణుని – స్వరుసదృశరదుఁ॥

తృ- కం॥ స్వరుసదృశరదునిసరగకొ। సరుదునుసరసిజ చరణుని- శరదనుజరిపుఁ। శరదరసరథునిసరసద। శరథునిశరజజ శరణుని - శరనిధిశరణుఁ॥

చ - కం॥ శరనిధి శరణుని స్వరుసదృ। శరదుని సరగ కొసరుదును - సరసిజచరణుఁ। శరదనుజరిపునిశరదర। సరథునిసరసద శరథుని - శరజజశరణుఁ॥

పం-కం॥ శరజజ శరణునిశరనిధి। శరణునిస్వరుసదృశరదుని - సరగకొసరుదుఁ। సరసిజచరణునిశరదను। జరిపుంశరదరసరథుని - సరసదశరథుఁ॥

ష-కం॥ సరసదశరథుని శరజజ। శరణునిశరనిధిశరణుని - స్వరుసదృశరదుఁ। సరగకొసరుదునుసరసిజ। చరణునిశరదనుజరిపుని - శరదరసరథుఁ॥

స - కం॥ శరదరిసంఘసి సరసదా శరధునిశరజజ శరణుని - శరనిధి శరణుꣳ। స్వరుసదృ శరదునిసరగకో। సరుదునుసరసిజ చరణుని-శరదనుజరిపుꣳ॥

ఆ-కం॥ శరదనుజరిపు శరదర। సరఘుసరసదశరధు- శరజజశరణుꣳ। శరనిధిశరణునిస్వారుసదృ। శరదునిసరగ కోసరుదును - సరసిజచరణుꣳ॥

క॥ ఈలీలꣳ శ్రీహరిగుణ। జాలముగొనియాడిచరణ - జల జనలదముꣳ। గ్రోలుచతోద్వేపునకుꣳ। హాళిగనేనీ ప్రబంధ-మర్పణసేతుꣳ॥ 3౦.

ఉ॥ ముందుపయః పయోధితనముద్దులకూతు నొసంగిచల్లటం। బందసరోజమిత్రుడొకయాత్మజనిచ్చితనట్లునేనునే। గందునమాటలో ప్రకృతికన్యకనిచ్చిమనోనికేతనం। బందువసింపసేతునల నచ్యుతు నింగడుమోహమారగꣳ॥ ... ... 3౧.

—(*)షష్ఠ్యంతము(*)—

శ్రీరమణీవక్షోజత। టీరాజితఘుసృణరసఘు - టితవక్షునకుꣳ। క్షీరాబ్ధిభాశ్యంతరవీ। చీకేళీఖాందోళితవిల- సితశయనునకుꣳ॥ 3౨.

శ్రీసనకుభక్తసేవిత। పాదుకుꣳ దివ్యతీర్థ-పావనకునదా। మోదునకుసంస్తుతాహ్వయ। వేదనకునివిదితవేద - వేదాంతునకుꣳ॥ 33.

హరికిసదారత్నిలగ। హ్వారికిదనుజమత్తనాగ - హరికిబుధమనో। హరికూగలననుచెడుబే। హరికిశయీకృతశరధిల-హరికఘహరికిꣳ॥ 3౪.

చక్రికినజాండసంచయ। చక్రికిశయనీయభోగి - చక్రికిధరణీ। చక్రికి పోషితనిర్జర చక్రికినిర్దోద్భవకుల - చక్రిహాయునకుꣳ॥ 3౫.

→ అష్టవిధకందము ←

(మొదటిచరణమూడవగణమాదిప్రతికందమునకు.)

చరణకజునకునుభవనది। తరికిసుస్తుతమునికనికిని - ధనవిభవతికిꣳ। శరదతనునకునుప్రవిహిత। కరికినినుతవాసవికిని - గిరాధ్యపతికిꣳ। 3౬.

ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వి-కం॥ భువనదితరరికినిస్తుతమ్మునిక కవికివిధనవిభుపతికిని - క్షురద తనునకుఁ బ్రవిహిత కరికినిసుతవా సవికిని గణరాడ్ద్యుతికిని - చరణక జునకుఁ॥

తృ-కం॥ స్తుతము నిక కవికిని ధనవిభు పతికిని క్షురదతనునకును - బ్రవిహితకరికిఁ నుతవాసవికిని గణరా ద్ద్యుతికిని చరణకజునకును- భువనదిత రికిఁ॥

చ-కం॥ ధనవిభుపతికిని క్షురదత నునకును బ్రవిహితకరికిని - నుత వాసవికిఁ గణరాడ్ద్యుతికిని చరణక జునకును భువనదితరికిని స్తుతము నికవికిఁ॥

పం-కం॥ క్షురదతనునకును బ్రవిహిత కరికినిసుత వాసవికిని - గ ణరాడ్ద్యుతికిఁ చరణకజునకును భువనది తరికినిస్తుతము నికవికిని - ధనవి భుపతికిఁ।

ష-కం॥ ప్రవిహితకరికినిసుతవా సవికినిగణరాడ్ద్యుతికిని- చరణక జునకుఁ భువనదితరికి నిస్తుతమును కవికిని ధన విభుపతికిని - క్షురదతను నకుఁ॥

స-కం॥ నుతవాసవికినిగణరా డ్ద్యుతికిని చరణకజునకును - భువన దితరికిఁ స్తుతము నికవికిని ధనవిభు పతికిని క్షురదతనునకును - బ్రవిహితక రికిఁ॥

అ-క॥ గణరాడ్ద్యుతికిని చరణక జునకును భువనదితరికిని - స్తుతము నికవికిఁ ధనవిభుపతికిని క్షురదత సునకును బ్రవిహితకరికిని - నుతవా సవికిఁ॥

కం॥ శ్రీశునకును శరణనిరవ కాశునకును శతరవిప్రభ- కాశునకును లోకేశునకు బాలనగరస వేశునక ఘురహితమతికి- వేంకటపతికిఁ॥ ౩౭.

గీ॥ అంకితంబుగ నమ్మురహరుపదాబ్జ రసమునష్టప్పదుండ నైరచనజేసి పట్టిమిత్రవిందో ధ్వాహమనెడి కృతికి నెసఁగ ధావిధాన-బిల నెట్టులనిన॥ ౩౮

(౨) నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

క॥ మున్ను పరీక్షిద్భూపతి। వెన్ను నిరిచిత ప్రభావ- విభవము వినుచుం। గన్నుల పండువు కాగను। పన్నగ శుకయోగిఁ జూచి - పల్కె ముదమునన్॥ ... • ... ... 3౯.

శా॥ ఉద్వేలామృతయుక్తమైన భవదీయోక్తిన్ వినంబడ్డకం। సద్వాంసిప్రపల సత్కథాగరిమ మద్భ్రాంతంబు సూత్నంబగున్। విద్వాంసోత్తమ తెల్పు సర్వము దయాన్వృత్తిన్ వెసన్ మిత్రవిం। దోద్వాహంబు వినంగ నాకు మదినోత్సాహముం గల్గెడున్॥ ౪౦

ఆ-వె॥ అనఘ మిత్రవింద యను కన్యకామణి। యెవరికుద్భవించె నెచట బెరిగె। హరికి నెట్లు పెండ్లియయ్యె మునినాథ। తేటతెల్లమిగను దెల్పుమయ్య॥ ... ... ౪౧.

కం॥ అనవిని జడదాలుపు నెల। మనమున సంతసము మెఱప్ప - మన్నియ పులితోఁ। వినుము నికటి వేలుపు కత। నును బల్కఁ దనివి దీర - నుడివె నెదఁగొనన్॥ ... ... ౪౨.

గీ॥ అసలు బుట్టువు నట్టువ కాటపట్టు। పుడమి పడతికి తొడవుల నిడుదవూనె। నేలుపిడుల కెల్లను మేలుబంతి। యనఁదనరెను దణి యొకటవని ప్రోలు॥ ... ... ౪3.

గీ॥ ఇలను ముక్తికి కరతలామలకమనగ। నొప్పుపుర సప్తకంబున నొకటియయ్యె। సకలసంభోగవిభవములకమరావ। తీపురంబునకీడవంతీపురంబు॥ ❀ ❀ ❀ ౪౪.

కం॥ ఆపురమున గోపురములు। గోపురమును ముద్దులుగొన - గొనగొనఁ జూపుం। జూపుం గన్నుల కాపురి। కాపురమై వెలసినను - కనఁగొన ధరణిన్॥ ౪౫

సీ॥ బంగారు మేడల రంగారు గోడల - రంగు మెఱుంగు హారంగ సంగ। నింపగు తోటలఁ బెంపగు కోటల - సొంపు తలంపుల నింపు మింప। తీరైన చూరుల పైరైన తేపుల - బారు దారుల సారు పేరు మీర। నెలరా పట్టారుల నలరా కొట్టారుల - తళుకు తళుక్కుల పిబుగులుక్కు-జి[illegible]। బిసువుతెన్స

వగునేనుఁగుతెగలునగడ। తొంగరుదమ్ముల తొంగతొంగనిగనిగలను। మిగుల పొగలినకొలఁకుల సొగసునిగుడ। పొగడితకు నెక్కి-యొగిఁ గ్రాలెనగర మిలను॥ ... ... ౪౬.

చ॥ అనిమిష కాంతలాననగరిహాసుగనన్ బసగానుకోటనూ। నినగతివెల్లుబొమ్మగమిన్నీడదవంత్రులఁజూచి భ్రాంతితో। చినవెఱనేగినెమ్మదినిఁ జేరెడుహంసలు బోలెనాగిమా। నినులమరాంగనల్ గులుకునిక్కగనోడెడుబంతులోయనన్॥ ౪౭

మ॥ రుచిరాంతర్నవ పద్మరాగమణి సద్రక్నోల్లసత్సాలసం। రుచిభేయోజ్వల శుభ్రపద్మముల నారోహింప తద్వారిజా। తచయంబుల్ విడి దుద్దుబంగనక పత్రశ్రేణితో వెల్గిబిం। బచమత్కారము చిత్రలేఖనగతిన్ బ్రాపించెనక్కోటకున్॥ ౪౮.

ఉ॥ సారసగర్భదానగరిచానల కౌనులఁబోల్పనాకసం। బారయఁ జూడఁజూడనదియందకనుద్దికి శూన్యమైనవే। సారియనంత మేవిధినిజాలనిసూచనసున్నబెట్టెనా। చౌరులమించి యాకసముదాకుచు కోటసనార మొప్పెడున్॥ ౪౯.

ఉ॥ దేవయశఃప్రదాయిసుర దీర్ఘికభూపతి కీర్తిగెల్వదీ। తావిధిఁ బ్రోలుజుట్టికఁడుచంచలపుసన్ బలుసున్నగట్టలు। జేవదొలంగి నెల్వొలుక చేసురలంగన మోముఁజెల్లకన్ గావలినొప్పి యుండెననకందక మొప్పెను ప్రోలుపుట్టుగన్॥ ౫౦.

ఉ॥ వేకువనింద్రనీలమణి వేదికలందలు[illegible]సు త్తైముల్। చేకొనిరంగవల్లులు రచింప స్వచేష్టిత బింబసంపదల్। పీఁకనుజూచికిన్కఁ గొనిపెల్లగఁదన్నినపట్టగమైనన। మ్మొకనుమెచ్చరో చెరిపిపోవ్వను నవ్వుదురచ్చలప్సరల్॥ ౫౧.

క॥ నెలకల్పాపినగోడల। నెలప్రొద్దుల లేదుకలఁల - నీడలగనితేఁత లింగుళ్లిలివియని। తలుబంబోరాడుచంద్రుడు - తత్పురబాలుల్॥ ౫౨.

శా॥ స్థానీయాంచితభర్మగోపుర[illegible]త్నాళిశోభానసీ। నానాసూ

నలతావికారకృత సౌందర్యంబులం గాంచి స్వ। స్థానుల్ చోద్యముతోక
డిందియనిమేషత్వంబునుం జెందిరా। నాకెంబెన్నగ నేలనైన నందరమా నాచి
ల్వమ్ముడుకుర్॥ ౫౩.

చ॥ పురిరవ చెఱుకుమాడువుల మోరులరాయిడిసారసారివు। షట్
రసఖులోత్కటకందుగొన సౌధవిహారసరోరుహాననల్। గురుతరమిత్రుడం
చుజిగిఱుంకు మమద్దిన తేజుమీఱెనా। సరుణుడదబ్బకున్న మలినాంకుని నోలె
కళంకికాడకో॥ ౫౪.

చ॥ తనకవుగాలికూ చెను పతాకములంగని పక్షిరాడ్గరుద్భ్రమ
మున రథ్యరజ్జువులు బాసినచేరుపనిత్యజాగగుఱ్। ద్యుమణికి పీడు జేరు
తరితో రిక్కటమైరవ సేవు సిల్చిపో। క్రమమునజూపె నాసడిపగల్ బురిమ
ధ్యననిండిజూపడున్॥ ౫౫.

ఉ॥ చామతరేందు కాంతమణి సౌధవిహార్త వధూగణంబు శృం।
గారమెలర్ప దగ్గరను కాంతిలరాకశశాంకుజూచిచో। కాహరవునిర్వ
టద్ధమని వైకొనిలాగిన కందెంగాకని। ట్లూరకనూరకర్ సితమయూఖున
కేగతికందుగల్గునో॥ ... ... ౫౬.

మ॥ క్షౌతకాండాన్విత తూణచాపములతో శూరుల్ రథారూ
ఢులై। సతతముంగావలికై పురంబుదిరుగన్ సజాగ్రద్ధూళి సం। హ
తిమిన్నంటి దినేశుమండలము ముంపంగప్పినందోచెనీ। గతిరక్షించెడిసూ
చనోయనజనుల్గన్గానరెందెప్పుడున్॥ ... ౫౭.

చ। ఒక్కడు పెల్లగించ మఱియొక్కడు జువ్వనపంచ వేరొకం। డు
క్కనగర్వముంగెడుప నొండొకడున్ భువిద్రొల్ల నేయవా। రకటడదికుల
మాలి రజతాద్రిసుమేరువు క్రౌంచవింధ్యముల్। దక్కటిపంచు నీపురిని
దాగెననం గృతకాద్రులొప్పెడున్॥ ... ౫౮.

మ॥ కమలాజిహ్వగ సాంపరాయిక కళాక్లాంతాంగనాకోటికి భ్రి
మకాశ్మీరపటీర లేపనకుచద్వంద్వాంకురత్స్వేదబిం। దుమహాజాలక చా

ర్యభావకమునందో తెంచు లేబొగ్గులం। గ్రమతంజందనశైలసీర్గతజగత్ప్రా
ణార్భకంబుల్బరిణ॥ ... ... ౫౯.

ఉ॥ ఆపురి ఘోటకప్రకరమునందు మరుత్తునిచొక్కటమౌ హయమా।
లేపునపంతమాడి పరుగత్తిన నోడిబిడెంబునొంది కాల్। జూపులపందలై
బెదురుచున్నవిదిక్కులం రిత్తజూచుచున్। దేపకు పూరిమేయుచును దిర్వ
నుజంకలనాటనుండియున్॥ ... ౬౦.

ఉ॥ ఒంటికలొంటితో ప్రివనకొక్కడ వైరికిజిక్కి లోబడుం। గుం
టిమొకండుపూనుపరికొండలకేచనుచుండుతన్నిపూ। నంటరజంబునిచ్చలని
నన్నునసేయుచు పేరుబెట్టి మి। న్నంటిన తేరుబాసు చెలువారు పెనూరువ
టాయుచుట్టుగన్॥ ... ౬౧.

ఉ॥ శూరతసంగరస్థలికి చొప్పడుమత్తకలమందు లేతలే। పారగ
సేసి రేయుపిరయంబున దిక్కులమన్నుమోయు స్తంభేరమపంక్తిజూచితల
వీచుచు చీయికపొప్పటన్నతి। సారగనొప్పు స్తకములూగుచు తొండ
ములెత్తియాడుచున్। ... ౬౨.

ఉ॥ కందుకు పేరుగాంచె నొకక్రాంచము నొంచి పురారికీర్తిలా।
[illegible]ను బైటిపల్లియు నొక్కటిరెంటినణంచి రోహిణీ। నందను దేవుమీ
తె మునున్నగువారజయించి వీరిపే। రెందుకులెక్కసేయునని యెంచరొ
కప్పుడు నప్పురీభటుల్॥ ... ౬౩.

శా॥ యజ్ఞాహారికెనంతనున్న చతురాస్యానాదరుండయ్యెనా। ప్రా
జ్ఞాజ్ఞాచతురాస్యనెంచగను సర్వజ్ఞుండునన్ డించెసి। సర్వజ్ఞుండొకెరుడయు
జ్ఞవాటికకనర్హంబొందెనంచుంబుటిన్। విజ్ఞానద్విజులెంచకందము నిజ[illegible]బే
యొక్కవప్పెకురుదుర్॥ ... ౬౪.

ఉ॥ సూరులుపద్మినీప్రియులు శోభితులస్తపసుక్కలక్యతే। జోర
మణుల్ సమాన్వితవసుల్ ద్విజసంచయపాలకుల్ సదా। భూరిపరాక్ర
ములుసుజనపూజ్యులు మండలనాయకుల్ క్రియా। భారకులై చెలంగుదురు
పట్టణమందినువంశమంతులై॥ ... ౬౫.

చ॥ చేరుబులెక్కఁ-జేయరు కుబేరునొకప్పుడు వీరినెన్నఁగా। నేర
పుసందడింబడిన బెళుకుఁ-గడానితగళ్ళవీధులన్। బారులుగట్టి నశ్వఖురసం
క్షిప్తఘూత్రజధూళి స్వర్ణదిక్। చేరినసంకమై కలిగెచెన్నగుకాంచన సంక
జంబులున్॥ ... ... ౬౬.

గీ॥ అద్రిధైర్యాన్వితులు బలభద్రసదృశ। భద్రపాలసాధనులును
సంపద్రతులుస। ముద్రగంభీరుఁఘుచయ ఛిద్రులచట। మాద్రికిని మించి
యుందురు శూద్రజనులు॥ ... ౬౭.

సీ॥ దాచనుబంతులఁతగ్గునెలి[illegible]తే-విలువలేసిదిరా స్లాగమగు ప్రో
డ। కడురతిప్రియ గణికాలలితముఁదెల్పు-వా[illegible]జుట్టినఁదెల్ప్య వాసిసాగను।
పరగజాతులుజూపు ప్రౌఢతలోఁదరి-జాతులెరుఁగమిజాణనెట్లు। మఁకెన
జిగిమోవివధురోష్ఠియివ్వవే-తమ్ములుండగ మోవినమ్ములజాల। తమ్ములకు
నెఁతసామ్మివ్వ సమ్మతియగు। మొగలకేమిత్తువాకనుసాగసుకాడ। యను
చునరోక్తులాడు-చుననుదినంబు। పువ్వులమ్మెదురవ్వీట పువ్వుబోఁడ్లు॥ ౬౮.

చ॥ కరివెరువారమంజను జాగాజిగిప్రౌఢలకెత్తిచూపగా। సరము
లఁగిల్పుటాబోజుగసాములు సేరుట తెల్పతీవెవా। మిరవళికల్గజేసిసుతిమీటు
టవచ్చుట గోటసేయుతె। కరఁరమని తోఁచగా గడెనకత్తెలు వీణెలబాడు
చుందురున్॥ ... ... ౬౯.

గీ॥ సరససంచితపున్నాగ చాపనాభి। పల్లవాళ్యనురాగ ప్రభావ
పాణి। మోదకరభుజంగారోపితోదరాగ్ర। మునజెలంగుదురవ్వీట గణిక
లెపుడు॥ ... ... ౭౦.

సీ॥ సరసకనకరుచి చందనసౌరభ-తనులతాసుందరత్వంబు దొడ
ర। మన్మథబాణాత్త మంజుళంబెసగంగ-నంబుజాక్షీప్రివిలాసంబుదనర। కృ
ష్ణాభవేణీసుకృతవైభవ బొప్పఁ-బ్రద్ధితబాడిమ దంతపంక్తిపొసగ। పృథు
లకుచావళిబిబ్బోకమలరంగ-మండితకేసరిమధ్యమమర। లసితశుకవారస
రసోక్తి నాసజెలంగ। కాంతులెదజల్ల రంభోరుగరిమదెల్ప। లలితయూవ
నకాంతాలలామసగిది। వనములలరారె నప్పురవరమునందు॥ ౭౧.

క॥ స్థిరఘుమరేఖాంబుజసుం। దరసద్గాంగేయకంక-ఘటిత మగు చుర్। పురమున పద్మాకరసమ। గరిమనుపద్మాకరములు - కడుచెలువారెర్॥ ... * * ౭౨.

గీ॥ ఆపురంబునకధిపతియై భరించె। పూర్ణతేజశ్శోభాభూతి భోగసమితి। నిలజయత్సేన ధాత్రీశ్వరేంద్రగరిమ। నిలజయత్సేన ధాత్రీశ్వరేం దుఁడనగ॥ * * ౭౩.

క॥ రాజేంద్రుఁడు సిరిశిలోచ్చయ। రాజేంద్రుఁడుదారవిభవ-రాజికినలకా। రాజేంద్రుఁడురుకళోప। రాజేంద్రవరజుఁడనగ-రాజిలెనుర్విర్॥ ౭౪.

ఉ॥ ఆరాజన్యునిశాత్రవుల్ దివిని దేవౌఘంబుకై సేయవా। మారత్నాళికుచంబులన్విమలమా మందారగుచ్ఛాళివే। ర్వేరంజేతులబూని తుల్యమనుచున్వామారునగ్గింతురా। రారాయూతని హేతిసంపదయొ లేదా బావాబుపాండిత్యమో॥ * * ౭౫.

ఉ॥ మానిత తారకుండుద్విజమాన్యుఁడు పంకజమర్దనుండుమి। త్రానుచరుండుశుద్ధమతియన్వితభూరివసుండరాతిచ। క్రానుశయుండునుంగువలయప్రియుఁడు సతతమోగుణుండు శో। భానిధిసుందరుండు బుధవత్సలుఁడంచితరాజచంద్రుఁడుర్॥ * * ౭౬.

ఉ॥ చికురాలనెత్తిలందు నుడిచెయ్యలసొక్కిలి లేమికౌనునర్। గ్రకరాసగుచ్ఛలందు కడుకంపము కన్గవబీశవారెరర్। మక్కగానంబు వేనలిసమాంద్యము పోకలలంజెవామికిర్। గ్రక్కననిచ్చి యొందుమరిగానకనేలెను రాయడప్పరిర్॥ * * ౭౭.

క॥ సడిలేముల సిరుప్రసకరాల। ముడిబెట్టినుకాకపక్షములఁ జేరిచియే। సడనసుకనుపడనిడడా। యొడయనిలోసాటిపుడమి-నొరులుం గలరే॥ * * * ౩౦.

సీ॥ తనప్రతాపంబన్వితవసులీలనువెల్గి-కైరవమడప్ప్రత్తి కడకుబుచ్చి। తనకీర్తి-మందారతరువృద్ధి చెలగుచు-భువిలేమిలేమిగా తివ్రుటలిచ్చి। తనగభీరముక్తిక్షరవనరాశిగతిఁ బోలి భయతాపములబాపి నయముఁజూపి।

తనశౌర్యఘనసంపద హరిణీవివహించి - పెక్కుగూళ్ళపిండుల పిలుకలణచి
లలిమెఱుంగుచిన్నిదవుకోలవెలయఁబట్టు। హేరవళి యీరమివ్వగా నెట్టని
బురి। సానలరులాలసరితోడఛత్రగరిమ। బజలగాపాడ జగమించె పాదు
సాహి॥ * * * ౭౯.

చ। ఎనతవెనేయవంతి ధరణీశుని దానగుణోనదిక్ బళా। యవ్వ
నజెనాకు సాటియె యహాయటులేలను యాచకాంఘ్రిజా। లేవుగదదాత
పంస్రజనితన్మనవాసిమరేమిజెప్పనం। చవనిపతిప్రదానగళితాబ్ధిపిదెప్పు
నుదేవతానదిక్॥ * * ౮౦.

సీ॥ భండనాంతరశాత్రవ దండరుచిర। మకుటకుండల రుగ్స్వాం
ఘ్రిమండనుండు। మండితోద్దండనిపుణదోర్దండపటిమ। మీఁడితలయెక్క
ప్రజలగాపాడుచుండె॥ * * ౮౧.

సీ॥ యదుకులార్ణోనిధివిధువగు దేవమీఁఢుని పుత్రి వసుదేవు నను
జవిపుల। సుగుణరాజాదేవిసుదతీలలామను-ప్రేమమీఱంగను పెండ్లియా
డి। సరసలీలాసుఖసంభోగములతోడ-సకలమనోజ్ఞ కేళికలదేలి। కోరికె
దీరకుమారయుగ్మముగాంచె-విందానువిందాఖ్య వీరవరుల। వారుదాశ
రథులనలె వత్సలత్వంబు। హాళిమీఱఁగూడి యాడుచుండ్రి। తల్లిదండ్రుల
కును దయలుట్టిపడగను। రభసమొప్పిముద్దురాజసుతులు॥ * ౮౨.

క॥ రాజకుమారులుప్రజ్ఞకు। రాజకుమారులును ధనపరాక్రమజి
తరాట్। రాజకుమారులుశోభా। రాజితితిరోవిలాస- రాజకుమారుల్॥౮౩.

గీ॥ అంతకొన్నాళ్ళకారేయన్నమిన్న। సొంపులలిఁగొనమూడవ
చూలుదాల్చె। దణియొదనుపొంగి యొసకపుతనముమీఱ। దినదినముచూ
లుపొదలికనెనయుచుండ॥ * * ౮౪.

ఉ॥ కోరికెలూరె తెల్లఁజిగిగుబ్బగవెక్కులుజారెబొజ్జపెం। పారె
నిండుబమ్మల్బలములై చెవివారెనవీవిలాస శ్రమం। గారముదీరెముద్దున
డకల్ పసమారెరువారమూసినూ। గారుమెఱుంగుమీరెనలుపారె కుచా
గ్రములజ్జనేత్రకున్॥ * * ౮౫.

ఆ-వె॥ భసలనిపసితాగ్ర పంకజకోరక। గరిమఁదనరె కుచయుగంబు. చెలికి। భానుపాదజాలబాసితపాథోజ।విధముసకియనాభివిప్పియొప్పె॥ ౮౬.

మ॥ హరిస్వాతంత్ర్యుడుగాన యార్తనినదంబాలింపడో చెల్లనా। నెరగుల్ జెప్పగనెవ్వరోపుదురె యీచిన్నారిగర్భస్థమా। తరుణీరత్నము [illegible]మహికాంతారత్నమాయమ్మతో। నెరజెప్పంజనెనాగ మన్న [illegible]రాచకాంతకున్॥ * ౮౭.

[illegible] పదవృద్ధికిమూలమిదియే-బడసెననగ [illegible]లావణ్య[illegible]। పొదిలెను తెలిదమ్మిమసను-బొందిననృపా [illegible] * * * * ౮౮.

ఆ-వె॥ వలఁతియుహిక భుక్తివాంఛసన్నంబయ్యె। నొడలుకాంతి మెఱసె నూర్పులెసఁగె। చన్నుగట్టులుబిరెచన్నట్టుబిగిసెను। చెమటలెచ్చెపార్శ్వములమరినిండె॥ బొమ్మంకయ్యంది. * * ౮౯.

ఆ-వె॥ స్వాగలలితశుక్తిజనితముక్తాలీల। క్షీరవార్ధిబుట్టుశ్రీవినోద। గరిమనుద్భవించె కాంతాలలామకు। బాజులొలయఁగూతుతేజుమీరి॥ ౯౦.

ఉ॥ పీఁకనుయాదవాధిపుని పట్టపురాణిముందరసొంపెసూతుచీ। కాకలుసేయుచున్న పలుగాకులఁగాకులసేయగోరమా। కాకెడబాసి పోంబుపకారముసేయగ నొప్పునంచునా। నాకనివాసులద్భుతమునంగురిపించిరిపుష్పవర్షముల్॥ * * ౯౧.

క॥ పురజనులు మోదమొందగ। దొరకంతనుంజేరికొల్వ-దొరసింగముభూ। సురవరులంబిలచి గానుల। సిరిచెల్వుపుటన్న వారు-స్థిరమతితోడన్॥ * * ౯౨.

క॥ పుట్టినటుకెన్నినంటికి। నెట్టనసిరియనముమేలు నెరపంగలదీ। పట్టికలనంబనుచునా। [illegible]సంతసించి-దినములుగడసన్॥ ౯౩.

క॥ పుణ్యాహవచన[illegible]ముల। పుణ్యాయుస్సుపట్టికలను-పుణ్యంగ[illegible]। పుణ్యవాహనమొప్పన్యాసతులు-పొగడిరివేడ్కన్॥

క॥ కంతుప్రసూనబాణంబులపూ। [illegible]యానంబెలఁగుచిన్ని - పసిబిడ్డకుభూ।

కాంతునననుమతింపెలుఘలుసన్ భ్రాంతరమునమిత్రవింద-యనిపేరిడిరన్॥౯౫.

క॥ ధరణీనాయకుడతిసం| బరమునభూదేవతలకు-పావడమిడిరూం|తు రుపరిచర్యలకైసుం| దరులనునియమింప-వారు-దయఁబ్రతిదినమున్॥౯౬.

క॥ జవ్వనిమోర్తుతలంటును | మవ్వంబుననొకట-సకియ- మజ్జనమొ నరిం| నువ్విళులూరగనొకచెలి| పువ్వులనునుసెజ్జనిద్రఁ-బుచ్చున్వ్యాపన్॥

క॥ నెలనడిమినాడుగలవె| న్నెలతేటంగూర్చిమొక్క--నెలనుంచుగ తి| న్నెలకొనినెలతలచేఁగ్రొ | న్నెలపగిదిన్పెరుగుచుండి-నెలనాళ్లై నన్॥

క॥ నెలబాలం జూపుచుమా | నెలపాయపు మెలతలప్పుడు-నెలసా న్నాగి | న్నెలఁబాలుదేనెలుంగొని | నెలబాలకుమెల్లమెల్ల-నేర్పిరిక్రోలన్॥

సీ॥ హరిగాత్రలనుజూచి యడరినవ్వగనేర్చె- హరితోడనవ్వెడి సునెరప | చక్రిప్రవేణుల సరసఁబల్కగనేర్చె - చక్రితో సరసోక్తిసల్పు టానర| విధుముఖులకుముద్దు లెదురివ్వనేర్చెను- విధునకుముద్దిచ్చు విధ ముఁదోప| పద్మలోచనల కేల్పట్టిలేవగనేర్చె-పద్మనేత్రునికేలుఁ బట్టుటొ ప్ప | సతికిపతిధర్మమూనెడుమతముఁదెల్ప | యోగనిద్రాపరునిమాడ్కి నొలసెననగ| నిద్రఁగొనుభోగశయ్యను భద్రమెసఁగ| మిసమిసలకింపెకం దగుమిత్రవింద॥ ... ౧౦౦.

క॥ కొంతవడిచనున్గుడుచుం | గొంతవడిన్మోకరించు-కుతికిలఁబ డునం| తంతందోగాడరుసునె | లంతుకమిన్నయెదతమ్మి - లలిఁగొని మసలన్॥ ... ౧౦౧.

గీ॥ ఇటులశైశవచర్యలయింపుసొంపు| కంతకంతకురాచతొయ్యలి మనఁబు | ననుపునినుపారగ దినదినప్రవర్ధ | మానయగుచుకుమారికా మూర్తికంబు॥ ... ౧౦౨.

ఉ॥ పూపతనంబుగోటఁ గడఁబుచ్చెడులీలవెలుంగ నచ్చునల్| పాప లఁగూడియాడుమురిపంబున నొకెడమేసుదీవెత | శేషపానరంజెలంగు గతినేర్పడ లేబువ్వుదీగెఁబెంచుమే | ల్జాపగభర్తతోఁ మెలఁగు సూచన గోపగనాసబంతులన్॥ ... ౧౦౩.

ఉ॥ కూఁతిమిమీఁఅగాననుఁగుగోలల వియ్యము మేరసేయుచు । న్నే
రుఖఁబెట్టిబొమ్మలకు పెండిలిసేసియలంతిప్రపవ్వాలం । గోరికలుప్పతిల్లగ్గను
గుజ్జనగూళ్ళనువండివేడుక । న్నేరటలందరిబ్బిలచి విందొనరించునుతాయి
మెచ్చగన్॥ ... ౧౦౪.

మ॥ తనప్రాయంబగుగోలలంగలసి నిత్యంబుప్పాగుందంబులో । మ
నగుంటల్ కనుమూసి గంతనలుకం బాలాటకుప్పీలున । చ్చనలుప్పచ్చులుఁ
దన్నుబిళ్ళలిటికీల్ జాబిళ్ళుగొబ్బిళ్ళుకుం। దెనగుళ్ళున్మోదమైన ఖేలనములం
దేలుస్వినోదంబులన్॥ ... ౧౦౫.

చ॥ పనిఁగొసచిల్కపిలకలకు పలుకలుముద్దులు గులకఁదెల్పు
నిం। ఘనిగుడనంచబోదలకు పోకలుజూపు మయూరకోటికిం । దనరగనా
టనేర్పు పరితం బెరగందులఁదేటికూనలం । జనువునఁబిల్చిగీతముల సంగ
తిఁజెప్పుచు ప్రొద్దుబుచ్చుచున్॥ ... ౧౦౬.

ఆ-వె॥ ఒడయునాజ్ఞఁబూని యొజ్జసానింజేరి । నాట్యగీతశాస్త్రన
యకళాది । చతురవార్ధిఁదేలె జలజాస్యకంతంత । నీరుపాయమొల్లఁ
గోరగించె॥ ... ౧౦౭.

ఉ॥ సైకతపంక్తివీచికల సంపద ఫుల్లసరోజపాళిహే । లాకృతిఁ
బూనియౌవనకలాపసరిత్తొడలం దొరంగినన్ । వీఁకనితంబముల్ రమణ
వృత్తిభరించెవళుల్వినోదముం । గైకొనెసోఁగకన్గవ వికాసముగాంచెమి
టారికౌనుగన్॥ ... ౧౦౮.

చ॥ నురుడనుకాపుమేలుకొనిమచ్చికతో నడబావిసీరుచె। చ్చెరక
డుసన్న కాలుఁజనుచిమ్ముచు దీవెనుబెంచెనొయనన్ । హసువగునాభివల్ప
మొనరాప బిటారము జూపమేనుసుం। దరమభివృద్ధిఁబెంచె నలతామర
సాక్షికిపూటపూటకున్॥ ... ౧౦౯.

చ॥ అవననుమేనుకారునకు యౌవనమాధవుడేగుదేరము । న్గదు
రుగ నంకురించి కుచకుట్మలమున్బొడసూపెపిన్నతు । మ్మెదపరిలీలనారు
పసమించెనుకన్నెతు కన్నెపాయము। బ్బొడలెనిగారమైపసిఁడి బొమ్మను
తావికలుంగఁబోవడిన్॥ ... ౧౧౦.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

క॥ ఈపగిదినొప్పకూతును । భూపతికింజూపిమంత్రి- పుంగవుడని యె। రాపట్టినంతఃపురమున । గాపురముగనుంచెడీడు- కలిగెన్నృపాలా॥

క॥ ఆమ్మంత్రిపల్కులకుసుదతి। సమ్మతిఁగొనిచేడుతనయ-సరసకుంజనిమా।యమ్మాకొమ్మాపుత్తడి।బొమ్మామరునమ్మరమ్మ-మచ్చటవినుమా॥

క॥ అంబుజలోచనరాచత। నంబునకిదియొగ్గుపసిత-నంబువిడిచినే। మంబాలకించియంతిపు। రంబునజనయిత్రిఁజేర-రయమునఁబొమ్మా॥ ౧౧౩

క॥ అనవినికుమారికామణి । జనకునిపాదాబ్జములకు-సాగిలిపల్లే। యనిరాణివాసమునకుం । జనియెక్రాచేశికమునకు- సమ్మతిగొనుచున్॥

క॥ ఈరమణుఁదల్లికడసర । సీరుపంప్రతాయతాక్షి- జేరెనసచమ। త్కారోక్తులముసదెల్పిన । ధారుణిభర్తఱవికసితహృ-దయుఁడైబలికెన్॥

క॥ మునినాధయవ్వధూమణి । వనజేక్షణునెట్లుగాంచి-వరియించెనొనా। మనముప్పొంగగసీకథ । తెనుగుబడుఁదెల్పితనివి-దీరుపుమనుచున్॥

మాలినీవృత్తము॥ అనఘ వినుతహంసా। హంసవాహప్రశంసా। వనధిలహరివాసా-వాసవాస్త్రాభహాసా। ఘనదనుసుతకాలా-కాలకంఠాదిపాలా। గుణనిధిధృతగోత్రా-గోత్రభిన్నీలగాత్రా॥ ౧౧౭.

కలహంసోత్సాహవృత్తము.

కసటుతోలకడలి నీమకలముమెట్టతామరా । పసిడిడాలునెసఁగుజీనపటముదాల్పువేలుపా । మిసిమికాఱుమెయిబిగెబ్బ మెయిహారంగుచూపరీ। కసరుమీఱనెఱచి దిండిగమినణంచుదేవరా॥ ౧౧౮.

గద్య ॥ ఇదిశ్రీ మదలక్ష్మణ్యం గోత్తుంగశృంగార స్తనశృంగసంక ధారాధర వెంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధ వాగ్వైభవ నిరంతరభాగవతారాధనాధేయ తూముకులపవిత్రసర్వేశాభిదాన పుత్రరామదాస ప్రణీతంబైన నిర్వచన మిత్రవిందోద్వాహంబనుశృంగారప్రబంధంబునందు ప్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీనారీయుతగరుడా। సీనాద్విడ్భయదచక్ర-సింహామహోధా। రా
నఖరాగ్రవిమర్దిత। దానవకుంజరవితాన-ధర్మనిధానా॥ ౧.

గీ॥ అవధరింపుమువిశ్వంభరాధినాధ। యంతకంతకుయౌవనమా
వహింప। నింపుపున్నమనెలగతి నెగడిమొప్పె। మించుగమిత్రుంద జిగి
కంద మిత్రవింద॥ ... ౨.

చ॥ కనుగవనూరెబెళ్ళు-చనుగట్టు జతందగజేరె పిల్కమే। యి
నిజగి సారెకొ...త్రిదివేశులబోనము ...పలుకె। వనడలందేరెగు
లుకపలువల్వను మెండెరుపారెతళుక్కన్నా। జనురతిమోహసూచన కు
సారసలోచన కంతకంతకున్॥ ... ౩.

గీ॥ మేలుగలనీలముల చేరుమీంజుసారు। మగునినిద్దంపునారికిమా
రుబ్బారు। కాసువిసదారిమసం బెడగారుగేరు। నలతిచీమలబారునూ
గారుతీరు॥ ... ౪.

క॥ సరసీరుహకోరకసుం।దరమిభకుంభములగుడుసు-ధరకఠినము
క। ద్బురకలశవిలసనములలి। విరిగుత్తులనేర్చుగలిగి-వెలసెకుచంబుల్॥౫.

చ॥ దరపములోలకుకులు సుధంగలకమ్మకనంబు కండచు। కెం
దరుచిబింబరక్తిమము కెంపు బిరారపుచేవపల్లవో। తరమునగల్గుమా
ర్దవముగాదిలిమంకెనకల్మికలిక్కవా। తెరయనుబొకసంబునను తెంప
రిపాయపు నాయకుండిడెన్॥ ... ౬.

సీ॥ కుడిచనుపై సుంతబెడగుపయ్యెదజార-ను స్తులంబున చక్కనొ
...నేర్చె। భోటులగూడినానాటికి శృంగార-వనవిహారము సేయువరుసనే
ర్చె। పతులముచ్చటలాను సతులపంచనుజేరి మోరచూపులమనబుంచ

నేర్చె। రతివిలాసములసంగతిఁ దెల్పు సకియల - వేడుక మీఱఁగఁ గూడి పెనఁగ నేర్చె। పెద్దలందరుతన పెండ్లిసుద్దులాడ। మనఁజెలఁగుచీరనర మోముముసుఁకు వేసి। మురిపములరారసిగ్గునమునిముసినగున। వ్వనేర్చెనెలంతనా నాటికంత॥ ... ౭.

ఉ॥ జవ్వనులప్పుడప్పుడు ప్రసంగవశంబున శౌరిరూపమున్। మవ్వపుపాయమున్ గుణసమాజము లెన్నఁగఁ గన్నవిన్నచో। నవ్వరుఁ బెండ్లిఁ గానితనువాయిదివో విధివెట్లు వ్రాసెనో। యెవ్విధిఁ జూతునో యనుచు నెక్కుడఁ దోచకనుస్సురేయునున్॥ ... ౮.

క॥ రేయనుసోదియలనడుగ। రేయనునాకోరెకఁదీర్చ - రేయనునెట్లా। రేయను తలయూచునయా। రేయనుమినుఁజూచి యుస్సురేయని తలకున్॥ ... ౯.

క॥ కాయనువిధి యెటువ్రాసెనో। కాయనుహరిఁగనని దడవి - కాయననువితా। కాయనిదెంతవితాబ్రతు। కాయనికెట్లోర్తునెలతు - కాయనుడయ్యున్॥ ... ౧౦.

క॥ మాయనుతమి నోర్వఁగదర। మాయనుహరిఁగూర్పదైవ - మాయనునిదియే। మాయనుమది మరులెసఁగెను। మాయను నెట్లోర్తుఁ దెల్పు మాయనిరోయున్॥ ... ౧౧.

క॥ హాయనునీపని జతపడు। నాయను హరిఁగూడ నేర్తు - నాయను నదిగా। దోయనుపెద్దలతలపే। దోయనుఁగాకున్న నెట్లకోయని తలకున్॥

క॥ బంధువులు వచ్చికనిగో। విందునకీడగుసరోజ - విభవాంఘ్రియు సన్। బొందికఁగల యెవతోఁ। జెన్నొందును వీరెంత పుణ్యు - లోయనీ తలచున్॥ ... ౧౩.

క॥ అప్పద్మనాభుఁ గూడుట। కెప్పుడో యనిదిన మొకొకటి - యేపుగమదినా। కప్పురగంధి తలంచుచు। నొప్పుగ దినదినముఁ గడుప - నొకనాడంతన్॥ ... ౧౪

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఉ॥ సురమునివీణెఁ బూనిమధుసూదను సూక్తులహోంత బాడు
చున్। ధరణి నవంతిఁ జేరవెసతత్పతి పూజలుసేయ మెచ్చిశ్రీ। హరినెడఁ
గోరెడాసరసిజాననఁజూచి సెబాసునిక్క—మీ। తరుణికి శౌరిజోడనుచు దగ్గ
ఱఁజేరినమ్రొక్కె—మ్రొక్కి—నన్॥ ... ౧౫.

క॥ ఓమృగలోచన వింటే। నీమనమునఁగల తలంపు- నివ్వటిలుసు
మా। యీమాటనమ్ముకొమ్మని। యామునివరుండు వెడలెఁ - హరిఁగను
వేడ్క—న్॥ ... ... ౧౬.

మ॥ కనెసౌధోపరి భాగరాగవిహరత్తారుం తాళిధమ్మిల్లరో। చ
నసూత్నాంబుద సంచయభ్రమనులాస్యత్ స్వేఛసంచారబ। ర్హిణ యు
క్తోజ్వల వీథులంజెలఁగుచున్ హేలాగతింజూపిమే। లొనరున్ చాతకమార
కన్ భువనవారోత్తారకన్ ద్వారకన్॥ ... ౧౭.

క॥ కని మనముప్పొంగగనా। వనజేక్షణ వార్తహరికి - ప్రాభృత
ముగన। ప్పన సేతునంచుఁ బురికిం। జనిప్రతి హారుల వశమునఁ- జనెలో
గిలికిన్॥ ... ౧౮

ఉ॥ వచ్చిన మౌనిఁజూచియదువర్యుడు చెచ్చెర మ్రొక్కిరయతుర
నం। గ్రుచ్చిననంతలోఁ బరిచరుండొకచారు సువర్ణపీఠము౦। దెచ్చిన నం
దు నిల్పియరుదెంచితి రూరకకాదదెందుకో। వచ్చినకారణంబు మునివర్య
వచింపుమటన్న నావుడున్॥ ... ౧౯.

ఉ॥ ఓకమలేక్షణాయదుకులోత్తమనన్నొక పెద్దసేసిన। న్నీకరణిం
దలంచుదురె యెంతటివాడనకో భవద్గుణా। నీకమునెన్నఁజాలుదునె నీమ
దిఁ దెల్యనివార్తలెప్పుడే। లోకమునందుఁ గల్గుమునిలోలయనన్ యదు
వర్యుఁడిట్లనెన్॥ ... ౨౦.

మ॥ సురమానినాథతావక। చరితంబుల నెన్నసెవరి - శక్యంబగు
సం। చరిత త్రిభువనవీణా। ధరమిమ్ముఁ గనుఁగొన్న నేడు-ధన్యుడఁగానే॥ ౨౧

క॥ నన్నేలఁబొగడెదరుమీ। రెన్నివిధంబులను పెద్ద- లేవిధిఁగనమీ।

కన్నఘనులెవ్వరోరుసి। కన్యాకవచింపు ముజ్జ-గంబులవారేల్॥ ౨౨.

క॥ అనియిట్లు పెద్దసేసిన । వనజాక్షునిఁ జూచిమాని- వర్యుఁడుము రిపం। బెనయఁగయిదోయి మొగిడిచి। వినయముతోఁబలికెఁ బ్రీతి- వెలయఁగనపుడున్॥ ... ౨౩.

క॥ మున్నెన్నఁడు నిన్నెరుగనె। నన్నిచ్చటవినుతిసేయ - నాయంబగు నే। మున్నీజగములనెల్లం। గన్నజగజ్జట్టివీవు-గావెమురారీ॥ ౨౪.

ఆ-వె॥ పాలకడలిపీచి డోలికనూఁగంగ। నేలచెడుగుపనుల జోలిమాన్పు। పుడమిపడఁతి వేడఁబుట్టినమానిసి। వేసమునకెనేను వెఱ్ఱినాఁడ॥

క॥ దనుజకులవధకునైగ। కొనవేమును మీనకమఠ - కోలనృహరివా। మనభృగుజ రామహలధర। జినకలిహ-శరీరములను-చిన్మయమూర్తీ॥

క॥ అనియిట్లుయదుకులార్ణవ। వనజారికి నుడివిబాస - వాల్తపసిమనం। బున సంతోసము నెరయం। గనుజేతులు మోడ్చి చిత్ర - గతివినుతించెన్॥ ... ... ౨౭.

నిరోష్ఠ్యకంద॥ ధరధరకజ శరజనకఖ। చరశరణఖగరథఘనర-సజచరణలసత్। ఖరకరశశకధరనయన। గరళధరశయన నతసనక- ఖలనరకహరా॥ ... ... ౨౮.

చతుర్విధకందము.

(ప్రతిపద్యమునకు రెండవచరణ రెండవగణమాది)

దితిసూనుల మదమణచియు। క్షితికిన్వర మిచ్చినావు- శ్రీధరసారిదిన్। బ్రతికించినావుసురలన్। యతులంగరినేలినాఁడ - వతిసాంపరయన్॥

కందగీతగర్భ చంపకమాల.

సురమునిపాలనాజలదశో భనమూర్తిన్ విశాలధైర్యభా। సురనయనావిలాసకలు షవ్రజదానవ సామజాళికే। సరిమణివక్ష శ్రీహరి ల

సద్వనజాక్ష పదారవిందవా। గ్వరజనకాసుధామధుర వాక్షిఫుణావనమూ
ల్యభూషణా॥ ... ... ౩౦.

గర్భకం॥ మునిపాలనాజలదశో। భనమూర్తి విశాలధైర్యభాసు
రనయనా। మణివక్షశ్రీహరిలస। ద్వనజాక్ష పదారవింద-వాగ్వరజనకా॥

గర్భగీ॥ జలదశోభనమూర్తి విశాలధైర్య। సకలుష వ్రజదాన
వసాముజాళి। హరిలసద్వన జాక్షపదారవింద। మధుర వాక్షిఫుణావనమూ
ల్యభూష॥ ... ... ౩౧.

చతుర్విధకందమణిగణనికరవృత్తము.

ధరధరముని సముదయనుత చరణా। సరిదధిపలహరిశయమహి
భరణా। పరమపదనిలయ భవచయహరణా। హరిహయరిపుగజహరివిజి
తరణా॥ ... ... ౩౨.

గ-క॥ ధరధరముని సముదయనుత। చరణాసరిదధిపలహరి-శయ
మహిభరణా। పరమపదనిలయభవచయ। హరణాహరిహయరిపుగజ-హ
రివిజతరణా॥ ...

గర్భద్వితీయ కందం॥ సరిదధిపలహరిశయమహి। భరణాపరమప
దనిలయ - భవచయహరణా। హరిహయరిపుగజహరివిజి। తరణాధరధ
రమునిసము - దయనుతచరణా॥ ...

గర్భతృ-కం॥ పరమపదనిలయ భవలయ। హరణాహరి హయరి
పుగజ-హరివిజితరణా। ధరధరముని సముదయనుత। చరణాసరిదధి పల
హరి - లయమహిభరణా॥

గ- చతుర్థకం॥హరిహయరిపుగజహరివిజి।తరణాధరధరమునిసము
దయనుతచరణా। సరిదధిపలహరిశయమహి। భరణాపరమ పదనిలయ-
భవచయహరణా॥

చతుర్విధకందాన్వితప్రమితాక్షరవృత్తగర్భచపకం

వులభువనేశదోష జలముక్పవనా సురపోషణాధృతా। చలసవనాధినాధ సవిసత్కవచా మురవైరిభక్తవ। త్సల ధవళప్రభాముఖ పతజ్జవనాహంతయాతుధానదో। ర్బలభవనాశమా హృదయవాసవరా కరినాధపాలకా॥ ... 3౨.

గర్భప్రమితాక్షరవృత్తము

{ ఇదియేచతుర్విధకందంబులగును.
ప్రతిపద్యమునకాదియీవృత్తచరణాదిగాచదువుకోవలెను. }

భువనేశ దోషజలముగ్పవనా। సవనాధినాధ పవిసత్కవచా। ధవళప్రభాముఖ పతజ్జవనా। భవనాశమా హృదయవాసవరా॥

కల్పితవల్పల్లీభాస్కరవిలసితవృత్తము

{ ఇందులోరెంసకందంబులు,ద్విపద,లాలిపాట, అర్ధచంద్రికలు,
పెండ్లిపాట, శ్రీధవళము, సువ్వాలె, మంగళహారతి కలవు. }

మాలిమథన ధృతమావనమాలా । మాలిమిగల శతపుష్మథహేలా। ఫాలనయనవిధివాసవపాలా।వ్యాళదురితవనవర్గకకీలా। గాలవనుతపదకర్బురకాలా।కాలజలదరుచిగాత్రసులీలా । పాలకడలిపయింబండినబాలా। బాలనగరగృహవాసకశీలా॥ ... 33

మత్తేభవిక్రీడితాకందగర్భసీసను.

విబుధవార స్తవ వేదవేద్యలసదం- భోజాలయాత్మేశ భూధరధర। సమదదైతేయరసాధరాశనిధ రామత్తేభరక్షాక్షమామురారి। కురధపోషాభవకుంజర ప్రకరహ-ర్యక్షాభుజంగేడ్యయామకుంద। ప్రముదితాచంద్రవిభాకరాక్షయుగదం-భోళిస్మితాతేనమోస్తుశౌరి । గరుడగమనాజనార్దనపరమపురుష। యఘునిశాలిభాస్కరకనకాంబరధర । వారిదరుచిసుందరగాత్రవనజచరణ। మదనశతరూపదాసాళిహృదయమహేళి॥ 3౪.

గర్భమత్తేభవిక్రీడితము.

బుధవార స్తవవేదవేద్య లసదంభోజాలయాత్మేశభూ । మదదైతే

యరసాధరాశనిధరామత్తేభరక్షాక్షమా। రథపోషాభవకుంజర ప్రకరహా ర్యక్షాభుజంగేడ్మయా । ముదితాచంద్రవిభాకరాక్షయుగదం భోళిస్మితా తేనమో॥ ... ...

గర్భకందం॥ గరుడగమనాజనార్దన। పరమపురుషయఘనిశాలి-భాస్క-రశనకాం । బరధరవారిజరుచిసుం । దరగాత్రవనజచరణమ- దన శతరూపా॥ ... ...

(ఈబంధములస్వరూపము ప్రక్కను పటములో వ్రాయబడియున్నది.)

నాగబంధము.

చ॥ సురపరదంతివారహారి సూరిజనస్తవమోదపాదశ్రీ । హారిసురశైలధీరభువనావన మత్స్యతిశ్రీనిధానప। షక-రపదధ్యేయ శౌరియనఘా నగభృజ్వలనారమామనో । హరముని జీవనారణ జయాజగదగ్రియ వీరధీభృశా॥ ... ... ౩౫.

తరలహారబంధము.

చ॥ మురహరసీరజాక్షముని ముఖ్యముభాధిపగోపరూపని। ర్జరధరధీరకుంజర పరశురమా వరహీర శారదా । రరశరవారహాస రగరత్నరథాశ్రిత పాతకాంత శ్రీ। కరచరణారవింద కవికల్పకనీరద బృందసుందరా॥ * * ౩౬.

మత్స్యబంధము

భద్రకవృత్తము. నారకారిమురమారకా। శౌరికోరితినిమేరగా। గారవించికృపజూపరా। వారిజారిరవిలోచనా॥ ౩౭.

ఖడ్గబంధము.

క॥ నినునేనుపూనుకుందును। మునులనురక్షించిపట్టి ముఖ్యుడవను చున్। మనమున నితరులఁ గోరక। ముని లక్ష్మీగవ భజింప - మోదము రేచున్॥ * * ౩౮.

—గోమూత్రికాబంధము.—

క॥ మనసిజశత శతరూపా। ఘనవాహనపాలశీల- కశరజనయనా।
వనజజనుతహతపాపా। ఘనదేహకృపాబ్ధి శీతకరరవినయనా। ౩౯

—చ క్ర బం ధ ము—

శా॥ రక్షోరాతినవేంద్రనీలమణిగాత్రా శర్మదా సత్పతీ। ద్రక్షాను స్మధకల్పరూపమఘువ ప్రస్తుత్యలోకస్థిరా। దక్షాదాసఘుటేశ రత్నముకు టాదంతివ్యధావిచ్ఛిదా। దాక్షిణ్యారవిచంద్రనేత్ర దయచేత న్బ్రోవరా భవ్యదా॥ * * * ౪౦.

—పుష్పమాలికాబంధము.—

క॥ సురహారధరధరమునిదర । హారనరశర దతనుసరసహాసర సనుతా।మరవరదరధరమరుదరి।కరిహరిహారిదశవరతుర - గారధరవరా॥

గీ॥ అయినఁదల్పెశ్రీమానసాబ్జమిత్ర। నేడుభవదీయపత్రంజని స్రుతమధు। మధుపహృదయుఁడనైరాగమార్గముఁ [illegible]। కన్యకామణినొక్క తెఁగాంచవింటె॥ ... ౪౧.

ఉ॥ ఆసఖిరూపుచూపు [illegible] బెళుకాపలుకాకులు। కాతళుక్కులా హాసము నీటుపాటుపరువాముపవాహరువా యొయారమా [illegible]సుమె ఱుంగురంగు కవురాదవురాసవురామిటారము। ల్లాసముతావిశీవి యొడల న్నడలన్నుడు వంగనేర్తునే॥ ... ౪౩.

క॥ అన్నన్నమాటకతనుని। యన్నన్నగుకుచపటుత్వ- మన్నసుమల దా। ల్పన్నన్నమోవిఫుల్లుల। యన్నన్నవెలుంగునెన్న నన్నలినాక్షికి॥౪౪.

చ॥ తొలకెనెలంత శ్రీరమణితోఁ మణితోఁజత రూపునవ్వలుఁ దులితములౌ వెసకలహరితోఁహరితోఁ పటు మధ్యమంబుఁ [illegible]। స్తనంబెలిఁ బర్వగఁ వసుధతోఁసుధతోనగు శ్రోణిమోవిచం। దులిమయుంబు స్మ కరితోఁగరితోఁ సరి పిక్కలన్నడల్॥ ... ౪౫.

క॥ ద్విరదమునుఁగెల్చుయానము। శరదముకచభరముకోడు-జాలూ నినవే। ల్పరదముసిగ్గరిశ్రోణికి। దరదముసెగ్గుకొనుమోవి-తరుణికివింటే॥౪౬.

ఉ॥ తమ్ములుకోటి నేత్రసుల తమ్ములుచన్నులచెన్ను లెన్నగు । త్తమ్ములుకొమ్మదింటిగతితమ్ములు కర్ణముతారతేటిమొ । త్తమ్ములువేణిగం ధపరితమ్ములు వాణినడల్మరాళపో । తమ్ములుమోవికెవి యమృతమ్ములగుఁగణుతింపశక్యమే॥ ✻ ౪౭.

ఉ॥ ఖంబగుకౌను మారవిశిఖంబగు దృగ్యుమళంబు గ్లామయా। ఖంబగుమందహాసము ముఖంబలచంద్రునిసాటియానుశం । ఖంబగుకంఠమంబుజసఖుంబుకు ... బింబికామయా। ఖంబగుమోవిసుందరినఖంబుపుసం ... ॥ ✻ ౪౮.

ఉ॥ కంబుకకంబు మేనుకనకంబు మృదూక్తి శుకంబునిత్తుపా । కంబురదచ్ఛదంబుకనకంబు సమానము నాసికంబునా । కంబుగటిస్థలంబుక్రముకంబులు గుల్ఫములౌను చక్రవా। కంబుకుచద్వయంబు నలకంబులుతుమ్మెదతారయింపికిఁ॥ ✻ ౪౯.

ఉ॥ రంబగుమధ్యమంగజశరంబగు కన్గవచంచరీకవా । రంబగువేణిశోభమకరంబగు ... మెన్నకీ । రంబగువాగ్ప్రవృత్తి దరంబగు కుత్తుకదేవబింబనా । రంబగుమోవికెవి ముకురంబగు నిక్కుపుచెక్కుసిగ్గుబుఁ॥ ✻ ✻ ౫౦.

ఉ॥ భంబగుచాపగోయుకరభంబగునూరువుడంబున్యంకుడిం। భంబగునేత్రయుగ్మమునభంబగు మధ్యముశాత కుంభకుం । భంబగుచన్నుదోయికలభంబగు యానము నవ్వుచంద్రికా। భంబగుపల్కులెన్నగ శుభంబగు దేహముసారభంబగుఁ॥ ✻ ✻ ౪౧

క॥ దరమా చెలికంఠముమం। దరమాసకుచన్నుదోయి-దళసరికా । క్షో। దరమాసఖికీల్జడకం । దరమావధునాభి నెన్న- దరమాతరమా॥ ౫౨

క॥ కందముకబరీరుచిమా। కందమునునవాతెరరుచి-కర్పురలీలా। కందముగాత్రమువిధిసతి। కందమువాక్పటిమ నెన్న-నన్నువమిన్నఁ॥ ౫౩.

క॥ మాకందరంబులోడుసు। మాకన్నియనుడుగునడుము-మాత్రం

బునకే। మాకందరఁబులోడుని। జాకృతినాభులనుఁజూచి నంతటిలోనన్॥

గీ॥ శంబరముగగనవసుధాశరధులోడు। సకియలోచనకటిశాంత జంఘులకును। శంబరముగగనవసుధాశరధులోడు। యువతికచకుచకర్ణాధ రోష్ఠములకు। * * * ౫౫.

శా॥ సారంగాబ్జ హరిప్రవాళములతో సామ్యంబు దృక్కంఠవా। గ్నారాంగుష్ఠములొందెనంచు కలిమిన్ సంధించెయానాస్యవే। ణీరమ్యాధరముల్ హసించి యివియెంతేయఁచునాచెల్వశ్నౄం। గారఁబానలకాంఘ్రి మధ్యభుజయుగ్మంబుల్ విదుల్చెన్ హరీ॥ * ౫౬.

గీ॥ వాలుగలవాలుగలనేలు వాలుకనులు। తొగవగని తొగమగిడించునగుమొగంబు। మించుమించులమించునుమేనిడంబు। పాములనుబాములనుఁ ద్రొట్టుపడతియారు॥ * ౫౭.

చ॥ నలినసుధాంశుకంబులను నాతికరాస్యగళాళిఁజేసిత। త్కళలనుహాసమందిడి రదచ్ఛదవేణికుచంబులందుపెం। పలరరసాంకకరటశములంబుజగర్భుడుఁ గూర్చవారిమి। త్రులుభ్రమరాక్షి పాణిరుహరూపముఁలంగనుపట్టబోల్సుమా॥ * * ౫౮.

ఉ॥ కాంతనుసేయువేళ విధికంఠవళీకుచహాసశక్తినిఁ। టింతలుఁదీసిరూపమువిధించి। త్రిరేఖలుఁదీర్చికర్కశం। బంతటఁజేర్చితెల్లజిగినట్లనె కూర్చిదరంబుపేరటం। గంధునికివ్వబోలు నదికారణమై యశమొందదమారుదుర్॥ * * ౫౯.

సీ॥ అగశిఖరములకై యాపేక్షజెందిన-వానినిహసియించు వాణివేణి। యుదయాస్తగిరిచారినెదనమ్మిసంపదఁ- గన్నవారినదల్చు కనులుచనులు। తరులతీవియలనునెరపుమంజరిపసం- దరుమంగజాలు మైతావిమోవి। యంబువులోచిప్పనంటిబుట్టినవాని- నెల్లప్పడణచుమీఁగాళ్ళగోళ్ళ। ఘనరసభవజిగీషనైయొఘనతకెకెరఁ। నంబుజాయతలోచనహాసమాస్య। మారదానియొయారమాకారమెన్న। వశమెఫణిరాజునకు నబ్జభవునకైన॥ ౬౦.

చ॥ ఘనవరికేశము మోవినడ సారసమారసమాసమాజమా। కొనుఁ
గనుపల్చనుంగవ చకోరకకోరకకోటిపో। గసమువ్స్వరూపమాంగమగుచం
చలతో చలతోలతోద్ధతి। స్బన సగమోముచూపులలవె। స్నేలకోనెల
కోలకోరికో॥ * * ౬౧.

సీ॥ మత్తకోకిలబింబమదనదర్పణములు- విమలగండోష్ఠస్వరముల
కోడి। మత్తేభసరసిజమణిగణనికరముల్- కరసంభవానన గతులకడలి।
చంపకచంద్రికా జలధరమాలలు-కచదరస్మిత నాసికములకదరి। యుత్పల
మాలవిద్యున్మాలమంజరి- కుచగాత్రదీప్తదృక్కులకు బెదరి। చంచరీకావళి
నలినచక్రరేఖ। కామినీఫాలహస్తాలకములకడరి। వృత్తరూపములయ్యెక
విత్వసరణి। కావ్యముఖమునబడి భువిఁగానఁబడియె॥ ౬౨.

చ॥ హిమకర బింబసంపదల కేలికలేనగు మోవి మోములున్। గ
మలలతాప్రసూనముల గాచెడుమేపలపోలమజ్జలున్। భ్రమరకగీతకంబు
లకు రాజడికుత్తుకమాట ముంగురుల్। కుముదకరీంద్రకుంభములు కొమ్మ
చనుల్నడ రౌసుకన్నులున్॥ * ౬౩.

చ॥ అలకరికుంభహంసతుహినాంశు పికావళికల్మిదాయచూ। ద్దు
లపసనాసికంబు కుచసంభములుం గటియానలీలకుం। తలపుచిమోముచే
ల్వాలిసంబగు వేణివిధంబువాణి। సొంపలరెడుమేసికల్కు- కమలాసనకొ
ప్పెనుడంబరంబుగన్॥ * * ౬౪.

చ॥ హరిమృగసర్పకోకిలములానవలాకటినేత్రవేణికం। ధరము
లభోరునం గెలప దాకొనమోడిపగచ్చెసంద్రయో। విరిబుసఁగొట్టుకోభును
చు వేగుహలం జారెపూరిమేనెతోఁ। దరఁగొనప్రుట్టఁదూతెవిపినంబున కే
గనువింతెహూధవా॥ * * ౬౫.

చ॥ కొమ్మనుసుకుత్సుకంగెలుపకోయిలకోరిగతాస్యమ్యోనితఁ। బము
లపంబశరసట్లుఁబడిపచ్చిన నేత్రములాపిధిన్విధ। ల్పమతిబిడంబుతోఁగొ
సకుసాహసియైతలకట్టుఁబూసినన్। సమమని నిల్చితేయనుచు సయ్యనచ
స్గనమూన్పి రూపమున్॥ * * ౬౬.

సీ॥ కన్నవయుద్దికి కనలియంతముఁ బాప - వాక్పటుత్వమునకు వాఁడి
యయ్యె। వేనలిఁ బోరినవిడిఁ గొనితలదన్న - పాలిండ్లకవినిండు పాలివయ్యె।
జంఘోన్నతము జెందసయ్యాన ముఖవర్ణ - మణఁచినసడకలకందె సాటి। వళు
లనెదిర్చిన తొలివర్ణమునుఁ బాప - వాదు కైముఖశోభ మీదికొరిగె। హరి
ణపన్నగ నాకరి లహరిచయంబు। గంధనఖకటిరోమాళి ఘనతఁ జూప। వి
భుతంటంబుననవి చెట్లవెతకెజడత। నొందచెఱఁబడె చెడెచెలిసుందరతను॥

గీ॥ రమణినగుసరియే కపురంపుసలుకు। పలుకులకు తూఁగబోనో
టు బడుశుకంబు। కంబునెదురించ చొక్కంపుగళము నిండు। నిండుపున్నమ
నెలతోడనెగడు మొగము॥ ... ౧౮.

గీ॥ నిక్కమగు కుందనపునొక్కుచెకుకుచెక్కు। లలితకబరీభరం
బునీలంబులంబు। బింబశోభాధరముపవడఁబుడంబు। వాలుఁగన్నులు త
మ్ములలీలలీల॥ ❀ ౧౯.

చ॥ సతిముఖ చంద్రు డెగ్గుఁ గొనఁ జాలక నికరనరాహువల్లియే।
గతిపగఁదీర్తునంచు చనుగట్లను పొంచినయందనేరకన్। ఇతమరియూహ
నేసిమఱివెనకనుడాగిన మాడిక్కకాంతిసం। తతివెలిబర్వచానకుచితంబు
గఁ జూపడెనారివేనలుల్॥ ... ౨౦

చ॥ కమలములూష్ణ రశ్మికనుగాననిచో ముకుళించి కాంతిహీ। న
ముఁ గొను నిస్సిరోయని మనంబెసరోయగ వానిబాసిపెం। పమరగభృం
గసంతతి ముఖాంబుజముగ్ బసచేనోయనన్। సుమశరునమ్ములీడుబడు
చూడ్కులు భీతమృగాక్షి కొప్పెపో॥ ... ౨౧.

ఉ॥ నిచ్చలు తప్పనట్టి రజనీచరుపీడలు బాయరాహువుం। జెచ్చెర
నోమతత్ప్రతిమఁ జేసి సఖీమణియూవ నాటవిన్। మెచ్చుగనిల్పియోగగతి
మీఱిన జకువదోయినాగనా। నెచ్చెలిగుబ్బదోయి పసనొక్కను నారుకు
మీద ప్రకరలన్॥ ... ౨౨.

ఉ॥ సారునకైనతావితసజాతికి లేద, సిగ్గుఁ దొచినా । నారససార

భంబులఁగొనందపమేయుపమంచుతల్లక్రిం। ద్వైరహితద్గతిఁ సఫల మై తిల పుష్పము హేమనాసకిం। పారెదుఘ్రాణమై తన రెనందముఁ గులుకఁగ యాదవాగ్రణీ॥ ... ౭౩.

చ॥ హరిపద మాశ్రయించికటియాగతి బొందెను రోజపాళిని। ర్జ రగిరిఁగొల్చితద్గిరిమరంజితెగాన తదుద్భవంబులౌ। సురనదిజంబువాహిను ల సూచనయందముజవ్వనంబుని। ర్ఝరములు తోచగల్గలలచాలనగావళు లొప్పెచానకున్॥ ... ౭౪.

క॥ లాలాకనురేఖలుసీ। లాలాకచభరము శ్రీఫలాలాకుచముల్। డాలామైగనక్రొంబవ। డాలానునుమోవిమెరుని - డాలాజంఘల్॥ ౭౫.

కం॥ మీలాచూడుటలుజిగిమగ। రాలాపలువరుసబొంగ - రాలా చనుల। ద్దాలా చెక్కులునునుసవ। రాలాసిగముత్తియపుస - రాలా నఖముల్॥ ... ౭౬.

గీ॥ తరుణిపాకిటలి గళముకందరముదరము। లలనఫాలంబువళులు బాలహారిలహారి। నవలచేజిగినడుము పల్లవములవము। నెలతచన్నోము లీ డుగిన్నెలకునెలకు॥ ... ౭౭.

ఉ॥ శ్రీహరిపన్నగారిరుచి చెన్నగునాకృతి వాణివాలముల్, శ్రీ హరిపన్నగారిరుచిఁ జేసునుకన్గవకానుగోరులున్। శ్రీహరి పన్నగారి ధృతి చెల్వామరాస్యము వేణిశ్రోణులున్। శ్రీహరిపన్నగారిపసచేకొను చన్గవమే ను వాతెరల్॥ ... ౭౮.

క॥ తారలుతెమ్మలగున్నిజ। దారలగుందమ్ములమృత - ధామం డోడున్।జారునఖపన్ముఖంబుల।సౌరులలిబిటారములకు-సఖఁగనఁదరమే॥

సీ॥ సారసంబుల బట్టి సారసంబులఁ జేసు - కనకనాసిక నెమ్మొగం బుకీవి। కుముదంబులను బట్టికుముదంబులను సేసు - నలినాక్షిచంచలనయ నసిరిమ। భంగంబులనుబట్టి భంగంబులను జేసు - వనజాతరిపు ముఖి వళు లతేవ। తామసిగమిబట్టి తామసిగమి జేసు - కలహంసగామిని కచభరం

టు! భ్రమణములబట్టివేన భ్రమణములుగోనఁగ । జేసుచెలితారకలకల్మి చెల్వబ్బ! వారణముఁబట్టివేమత్త వారణంబు! జేసుచేడియ నడలవిలా సమహిమ॥ * * * ౧౦.

శా॥ శ్రీకారంబులకల్మి జోలివినిమొచ్చంబెంచు శ్రోత్రంబులన్। పాకారిభ విలాసమొక్కపుడు దల్పంబోని యానంబుము। ల్లోకంబుల్ కునఁజేసి నేమికననాలోబోలదేయింబిబ। ళ్యాకన్గాంటి మతేమిదెల్పు దొ కతెన్ లావణ్యరత్నాకరన్॥ * ౧౧.

క౦॥ అనియిట్లుమాని తెల్పిన। వనితామణి రూపురేఖ - వన్నెలు చెన్నుల్। వినిమననుబ్బురమొందగ। వనరుహలోచనుడుమాని - వర్యున కనియెన్॥ * ౧౨.

మత్తకోకిల॥ మానినాయకనీవు తెల్పినవి స్మయంబ్బుర మయ్యెనా। మానినీమణిదేవకన్యయొ మానవాంబురు హాక్షియో। దానిపేరుపురంబు తల్లియు తండ్రియెవ్వరొ తెల్పరే। యనుచుగౌరితి సన్నునాముని యిచ్చమీ అగనిట్లనెన్॥ * ౧౩.

ఉ॥ ఆనవలాయవంతి యను జ్యోతల పాలనదక్షుడౌజయ। త్సేన నృపాలగణ్యునకు నెనపయ త్తకు గల్గెకుమారి కా। మానినిమిత్రవిందయను మానము లేదదినీకుపత్నియౌ। కోణపగోత్రగోత్రహంత గోత్రపవిత్రచరి త్రగాత్రకా॥ * * ౧౪.

క॥ పడతినినుగోరిమాధవ। గడియనొకొక యేడుపగిది - గడుపు చునుండెన్। దడవెంచకకొనమునిముని। వెడలెన్ హరియాజ్ఞబూని - వే డుకలొందవన్॥ * ౧౫.

క॥ అంతయదునందనుండా । యింతిఁగొనుడుపాయమెటులనెరు గుదుననుచుం। జింతించి పడకగదిఁజని। సంతాపం బెదుగపుష్ప - శయ్యఁ బరుండెన్॥ * ౧౬.

క॥ పవళించి యపుడుగామిరి। యువిదనుగూడుటకునట్టి - యుప మనిమదిలో। వివరించు చుండెనత్తరి। ని వసంతుండావరించె - నిబ్బర మొప్పన్॥ * ౧౭.

చ॥ శుకగణవంది మాగధులుస్తోత్రము సేయఁగచంచరీకగా। యకతతిహాళాంతబాడగ పికాళినకీబులహో వసంతనా। వికసితపుష్పపల్లవనవీనలతాంగన లారతీయఁగా। రికగమి బట్లహెచ్చరిక లెచ్చగ వచ్చె వసంతుడంతటన్॥ * ౮౭.

చ॥ అవనిరుహాళి ప్రాతలగునాకుల నెల్లను పీటిబుచ్చె కెం। జివురులు హెచ్చెకోవెలల చిత్తజదర్పము విచ్చెపుష్పముల్। తిఇయలరెచ్చె వేగాదమతేంట్లమనంబులు మెచ్చె శారికా। నివహానినాదసంపదలు నేటుకు వచ్చెసరానపూఁదరిన్॥ * ౮౮.

ఉ॥ కారన సంద్రచందు సకారను మోహిని భృంగనాకసం। చారులకున్న ప్రసూనకలశంబుల తోనమృఘపీయుచిరుఘం। కారము సేయగాగరులగాలికి రాలినపండుటాకులా। ఘోరసురాళి ఖడ్గహతిఁగూలిన దానవులోలిఁ జూపడెన్॥ * ౮౯.

ఉ॥ అంకురితేచ్ఛ చైత్రుఁడు ప్రియంబున భూజలతాంగనాళిని। శ్శంకను బెండ్లియాడుతరి జల్లినపాందలబాల పంక్తులో। యింక మనంబునంగుతుకి మెచ్చవధూస్వృతియుంచినట్టియో। యుంకువచీరయో యనగ నుల్లసితంబయ్యెను జీర్ణపర్ణముల్॥ * ౯౦.

సీ॥ చైత్రశిల్పకసృష్టా స్థానమండపమున-రంజిల్లునవ పద్మరాగమణులో। సన్నుతపికమధుసార్వభౌముడురాజ్య-శ్రీపదర్శనలెత్తు దీపశిఖలో। పాంథులవేటాడ పైనమైమునుపల్ల-వాస్త్రుడంపిన శితశస్త్రతతులో। వనరాజిశ్రైమొనకతననట్లు పొడమూపి-ననుగట్టినబడబానల కణములో। పరభృతకిశోరమానసపంకజాళి ముకుళనకుదుంపములపాలిపూవకిరణ, పంక్తులోయనరక్తిమ ప్రభఁ జెలంగి। వనములల రాలెకిసలయవారమయ్యె॥ * * ౯౧.

ఉ॥ కూరిమిమాధవుండపుసుగలకా సవీనరతీచ్ఛరాగవి। స్ఫారితపద్మరాగరుచిపల్లవచేలముసుంగుతో వసి। ...రిపిరాశి ... సుమస్తబకల్బాకసూపెనోయనం। ...రక ... కోటికి ... డగెన్...

ఉ॥ గారబమొప్పవేగ ననకారనుదాది జగారువాణమా। పారడ లందుకమ్మనగు పాలనుజేర్చినయుగ్గునింపిసాం। పారగ తేటికూతుమలకై గొనివచ్చెననన్ మరందసం। పూరితపుష్పసంతతులు బూనెను తీవియల న్వినోదమై॥ ... ౯౩

క॥ ఈరీతివసంతము చెలు। వారగశ్రీహరిసరోరు-హాననకై పెం। పారెడుమోహమునన్మది। యూరటపడివిరులనెజ్జ - నటునిటుంబోరలన్॥

ఉ॥ నిద్దురరాక శౌరియలనెల్తుకకై తపించెనంగగా। నద్దిరయేమి సేతునను హాయను హాయను నుస్సురేయుచున్। ముద్దియనెట్లుం జూతునను మోహభరంబు వశంబెయిప్పునా। కెద్దియు సేయుతోంచదను నేవిధి నావిధియాను కోయనున్॥ * * ౯౪.

చ॥ అనిపపల్వించులేచు గెలిపాయని నల్లెనమాచు మన్। సు నుంబరికించు కొంతేవడి మీనసుతై మనుసుద్దినానుచా। స్వనం బొరలాడులేచు తమిపోకడకై యిఫ్రపెయు యుచమో। యునిను చింత జేయు చె యినానును చెకిరిటు మూఅసల్కన్॥ * ౯౫.

క॥ కొంతవడియూరకుండున్। హాంతరో మున్నే డలి యంత-లంత టుందిరుగున్। పొంతగననఖుఘము మస్తై। వింతగ కేలూని తెల్ప-చేయని త లకున్॥ * * ౯౬,

చ॥ మునియుటకేలవచ్చె చెలిముచ్చటలేటికి తెచ్చె తెచ్చెనా। వసితవిలాసవైఖరుల పన్నగలేటికి పచ్చె విచ్చెనా। మనమదయేలమెచ్చె నల మానసికైవలపెచ్చె నెచ్చెపో। యునిలువుపీవసొచ్చె కుసుమాస్త్రు పత్రొం దరబుచ్చెంబుచ్చినన్॥ * * ౯౭.

చ॥ షికము బవాంగె నెమ్ములోకపెట్టుననాడగసాగి సాంగినన్। శు కములుమూంగె బంభరకిశోరములుంజెలరేంగ రేంగినం। దెకతెకగుండ్రాంగె నలుదిక్కులం వెన్నెలమాంగె మాంగిన। న్నికముగబుద్ధిపేంగె సతి సనెటులన్విరహాళింవేగదో॥ * ౯౮.

క॥ అలదానికుటిల్కుంజూడం। గలనాయది- గనకనిల్వ-గలనాయి

గీ॥ వసంతా సఖ దా ప్రియసఖ! వనజాయెవమోసపుచ్చె - వలపులు పెం
చ్చెఁ * * ౧౦౦.

క॥ అనినఁ గాదిలి చెలి పలికె! విని చెలిమరి పనుల సేవ - వీడఁగ దువు
చుఁ! వినయంబున కేల్మోగిడించి! వనజాక్షుని జూచి యిట్లు - పలికె నను
పుగన్॥ * * ౧౦౧.

చ॥ నగధరవెంతచుతఁగ నగు నల్లురిలోయిది మెచ్చ నేర్తురే! మగ
తనమెల్లఁబోవిడిచి పూని స్త్రీకలఁజెందినాయమే! నగుదురు సాటివారు
వినఁగ సనంగ దనమ్య్యోలసి! నగ సెగఁబొంద నీకు తగవా నగవా తెగు
వాయిచేసెనన్॥ * * ౧౦౨.

చ॥ ప్రియసఖ యేమి సేతు మదిపింగగ నారదుడన్న కోలెముద్దియ
చెలుపంబు కేశవసితెన్నలెక్కయోగి తిత్తాళువాడనో! పయినము దెల్ప వేర నిలు
వందరనూరు యికెట్లు నామనో! నియమము దప్పె తోచదెటు నిద్దురరా
దిక పొద్దుపోదురా॥ * * ౧౦౩.

గీ॥ అనిన చెలికాడు నడిచె నధరాధిపతులు! మదికికళవళమొందు
సమయమున నుండు! వేటఁజూడంబు మొదలగు వింతలొప్పు! నాటలాడరె
యనబల్కె నెరుపరుండు॥ * ౧౦౪.

క॥ ఓనరుడా నిప్పుడంగ! నీ సహాయమున నుండుచి తే- లెవ సేయుట
కై! యేసరణి మెలఁగుటుచితమొ! యూసరణిం జేయుమనిన - నతఁడిట్ల
నియెన్॥ * * ౧౦౫.

క॥ వసుదేవతనయ వింటే! ససిబలుగులక్కెసవసంత - సమయము
గానన్! గసిమసివానగ వేఁటకు! వెసఁజను టె సముచితమనిన - విని హరి
మెచ్చెన్॥ * * ౧౦౬.

క॥ హరిమెచ్చినవిని యొకపరి! చరుడపజారమునకేగి- చాటిన
వినియు! త్తరవాయి వేఁటరులుతమ! పరివారముతోఁ గొంచు వెడలి-వచ్చిరి
వేగన్॥ * * ౧౦౭

క॥ కత్తి పట్టెసములుసల! కత్తళము నీలిరంగు కాసెలు వెల

యం। గుత్తెపుకుళ్ళాయిలుచే। గత్తులుఁగాని గొందరచటఁగనిరిమురారిన్॥

క॥ ఉరులుంజికటాంబులుకా। లురులుందలముళ్ళు బోను-లుఁగోల లుఁజీ। గురుగడలు తీపుఁదాళ్ళుం। దెరలుస్వేటరులుఁగొంత-దెచ్చిరివేగన్॥

సీ॥ మవ్వంపుకెంజిగి మార్గా-నుగరుసుతో- పారఁబులును గల మోరలలరు। మార్తికంబులఁజేర్చి మాతాబినల్లిన ః దోరంబుఁలజ్జల దారు మీఱు। నెరికుల్కు-జరిపూల నేరాజు జమటపా-తలపైనటించువింతలు తన ర్చు। నింగికైతలమెత్తి పొంగిలిగోరితా-కటాలువిప్ప దువ్విన నిలచియుండు। సాళువంబుల బాజులజాలియలను। వేసడంబులఁగాని విడివేఁటకాండ్రు। వేఁపులనుగాని తెంకలు వెనుకరాఁగ। మ్రొక్కి-నిలచిరి కృష్ణుఁ మ్రోల నవుడు॥ * * ౧౧౦

ఉ॥ వారలఁజూచి తన్నుఁగనుభావమెఱింగి యమాత్యుడంతటన్। సారథిఁజూడవాడు కనుసన్నకె మావులబూన్చి తేరుతే। సారసనాభుడెక్కె తనజంటనుసంగడికాండ్రురాఁప్రతీ। హోరులు ముందుబోవఁగ నొయ్యారము తోవనిగాంచెనెట్లనన్॥ * * ౧౧౧

సీ॥ పున్నాగములకల్మి పున్నాగములబల్మి- సొంపుపెంపై కంటికిం పుసూప। కదళీప్రమోదంబు కదళీవినోదంబు-నల్వుబల్వగ నెదచెల్వ సూ ప। కేసరిగమిలంబు కేసరిగమనంబు-రంగులెసంగి హారంగుసూప।మా వులమస మరుమావులపసహారు- వంబుడంబొప్పి యందంబుసూప। నల రుపిండ్లకు నెసగొనునలరుదిండ్లు। నెమ్మికొమలను నటించు నెమ్మికొను లు। సిబ్బెమిబ్బడి నుబ్బంగ సబ్బురమున। వనజనేత్రుండు సకులతోఁ వన ముసొచ్చె॥ * * * ౧౧౨

మహాస్రగ్ధర॥ బదరీమాలూర కుంభీవకుళ లికుచరంభాకపిద్ధామ్రము ఘుంటా। విదులశ్రీపర్ణివేణీప్రియక తిలకజంబీర మందార ఘోంటా। మ ధుశిగ్రుస్యందనోదుంబర ఖరజనటామ్రాద్రుమ వారిష్టమోచా। ఖదిరన్యగ్రో ధబంధూక పిచులముఖ వృక్షంబులన్వేడ్కఁజూచెన్॥ ౧౧౩

లయగ్రాహి॥ పొంగుచునుమత్తకరులంగని తలల్ జిదిమి సంగడి

ద్వితీయాశ్వాసము.

గోనుం గొదమసింగములవింతల్। లంఘఁగొనితేఁటిమిహాటంగొనిన క్రోల్పు లులముంగడిపాలంగను సివంగులహారంగుల్। రంగుగనుజల్లులు వలం గొనెడు తోకలలరంగ చమరీమృగములంగఁగొను చిన్నెల్। కంగిసతు తూగుచుచెలంగెడనుబోతులమసంగనుచు వెన్నుడువనింగడుచుమండఁ॥

తరలవృత్తము॥ పలుకుతేజాలుగోరువంకలు పావురాయిలు జక్క వల్। కలెపుపుల్గులు కన్నెలేళ్ళనుకప్పుకుత్తుకపుల్గులున్। వలికిపిట్టలు సా ళువంబులు బాజుఃన్ గిజికాండ్లుకో। వెలుబి త్తరమొప్పఁ బారెడువిం తలంగని మెచ్చుచున్। ... ౧౧౫

క॥ మెచ్చుచు యూపనవర్యం। డచ్చటనదిముదముసూప- నచ్చె రువునసుల్। నచ్చెలకుచూపిన వా। రచ్చెరువుపడంగ నడచి-రా నపే నపుడున్॥ ❋ ౧౧౬.

చ॥ హరులిభకుంభసాళి దునుమాడ సుపాణులుచింది కోకిలో। త్కరయుతి పల్లవాంతరగతంబయిశ్రద్ధుచులంజెలంగినన్। గురిజలభ్రాం తిచెంచితబకోసీనమాటినరోసి నేలజ। ల్లిరిహరివచ్చెవంచు కడులీలసులా జలు జల్లునెఖరిన్॥ ❋ ❋ ౧౧౭.

చ॥ కిరియుఖళంబులాముగొనికేరుపు పోరినకోతరాపిడిన్। విరి విగఁగూఁబిభిన్నమగు వేణువులంగల ముత్తెముల్ధరం। దొరగిన పంపు టాకులను త్రుళ్ళెబగళ్టెనశౌరిరాఁగబం। గసునుపళ్ళెరంబులను కాను కఁబెట్టెవనాంగనోయనన్॥ ... ౧౧౮.

ఉ॥ పొద్దుగలంను ప్రొద్దుగుఅఫుంబలిబింబముఁజూచి కోడిగల్। ముద్దగుహేషలంగదిసి మోహముఁబూనిన పోతువార్వముల్। తద్దయు పోరఁ జేరుకొని తన్నినగిట్టలునల్గిలేవకన్। గ్రద్దరిబోయబిడ్డలకు గ్రక్కనఁ జిక్కనుచప్పలుర్లసన్॥ ❋ ౧౧౯.

చ॥ గొదకొనపన్నతాగ్రగుహ గొబ్బునదాసి మృగాంకుజింక పై। కదురుచు దాటివాని తురగంబులఁదోలెడుజాటిదెబ్బకున్। బెదిరివిధుం డుఁగ్రుంకినను బేల్పడిచూచుచు తెల్పుతూర్పునం। దొదవిసభీతిచే గుహ లనొయ్యనఁ జేరెడు గండుబెబ్బులుల్॥ ❋ ౧౨౦.

శా॥ తోటంజేటికి మాటికింగొలకులం దూటాడి యాటాడుచున్। నేటా కేళ్ళను నాటసత్తుకొనిబల్మిటా కరివ్రాతము। చ్ఛోటన్వోటుతనాన నీటుతువరల్ సాంపారగఁజల్ల చొ। కాటంబా వనలక్ష్మికి ప్పనభిషేకంబోయనందోచెడన్॥ ... ౧౨౧.

క॥ కాసరములుదురదలు పో। రాసిన భూజాళిధరఁ దొ-రంగిన ముడుగుల్। జేసెన్మొఁగెన్గిరులన్। భాసిలు ఖద్యోతజాల-వైఖరికాగన్॥

ఉ॥ తమునాడింద్రుడు పక్షముల్ దునిమె కాంతారంబు నందాగియుం। డమహావీర్యుడువేంద్రు డొయ్యన వనిన్డాసెన్ మముంద్రుంచునం। చుమదిందోపగ భీతినార్తిఁగొని రోజుల్మీర గుయిజెట్టిన। ట్లమరెం గొండలబారుఁజూడ ప్రతిశబ్దాద్రిదంబులొప్పన్వనిన్॥ ౧౨౩.

ఉ॥ దుప్పులుమేతకయ్యు వెనుదూకొనఁ దప్పిన తెప్పజిల్లుచున్। సప్పుఁత్రేండ్లుదీము చెడి సయ్యనసేలకుడిగ్గిరోయనం। దిప్పలకొప్పరంబుల నుదర్వమలంకలుగగ్గిజారుచు। న్నొప్పగుచిట్టకంబులను మెగ్గెనటన్ సెలయేరులబ్బ్రమై॥ ... ౧౨౪.

క॥ హరికిటిభల్లుకసైరిభ। శరభపృషతఖడ్గశల్య- శార్దూలవృక। ద్విరదచమరగంధర్వక। హరిణయుతంబైనచోటు- హరికనినిలిచెన్॥

క॥ నిలిచినవేటరులురులన్। వలలమొఱసడములగుంపు- వంకకిరుసలన్। లలిగుఱ్ఱలగడులంగొని। వలఁగొనికేల్మొగిడిచినిలు- వంబడిచెగన్॥ ... ౧౨౬.

ఉ॥ పెడదమొగంబులొడ్డుకొని వ్రేలెడు మై బలుబొచ్చువల్లమా। సడములు ఘోరదంష్ట్రలును నాలుకపుచూపులు వాడిగోరులున్। సడలి సనీనలు స్వడలిసాగిననాలుకలుగల్గిసింగపుల। బుడతలబోలుజాగిలవుమూకల బోయలుకృష్ణునానతిన్॥ ... ౧౩౦.

క॥ అందపుసడికలవిప్పచు। పందుల జూపియుసికొల్పి - పదవేగమునన్। మందలసాచ్చి స్వోవులు। సింధురితతి దూయకొదమ- సింగములనగన్॥ ... ౧౩౧

చ॥ విడిఁగొని యొకరు జాగిలము వేఁజని పర్విడు సబ్ధరోమముల్। సు
డిఁబడఁజేసి ముష్టములఁజొప్పడఁ బట్టినవేలుకుకరులా । చడిఁగనిచుట్టు
కొన్నహరిసయ్యనక్రోడము మేనినిండనె । కుఱ్ఱడుబరిగోలలేయనదికూలె
నుశల్యకరూపమైధరన్॥ ... ౧౨౯.

చ॥ ఎదవడి యేకలంబొకటి యీరముదూటిన శ్వానయుగ్మముం।
బదటునఁబోయికర్ణములఁ బట్టినముట్టెనుజిమ్మ కోఅలన్ । బొదిగెనుకు
రుఱ్ఱరాంత్రములు ముస్తెలనెత్తగనల్లిబిల్లిగ। న్వ్యాదివిన తుంటతీవెలనుబో
లగవాకిటిఁద్రుంచె గృష్ణుడున్॥ ... ౧౩౦.

క॥ మునుపంచాస్యునిపేరు । గొనియట్లుండకను దాఖ్యఁగొనెనని
కోపం। బెనసినగతిహరిగణముల । దునిమెన్ హరివాడితూపు- తొగలస్మి
గులన్॥ ... ౧౩౧.

క॥ జవనాశ్వారూఢుండై। పవనోద్వేగమునముట్టి-భల్లంబేయన్।
గవయమొకటిమినుకెగసియు । నవనింబడె వేఁటరులకు- న్రబంబొదవన్॥

మ॥ మనుబోతుంగనియీటె ద్రిప్పుచును సాంబ్రాణిక్ ఖలీనంపు
సం। జ్ఞనుమర్లింపరవాల్నడన్ వడిగవెంటన్ రాఁబొదల్ ద్రిప్పనా। మనువే
డెంబుకవాజుతోవహరివాల్ మైనేసినన్నీళ్ళముం। చినయొండాన్గపుకాయ
రీతిబడియెంజెంచుల్ ప్రమోదింపగన్॥ ... ౧౩౩.

చ॥ అడుగులజాడలంగనిరయంబునచెంచులు బోనులున్వలల్। స
డవలనొడ్డిపంపపిలిజల్లి మెకంబులుపుట్టకాపులుం। గడజులులేళ్ళునాఘుగలు
కమ్మమెకంబులు జిక్కి-నన్మనం । బడరగఁబట్టితే హరిబలాయనియిచ్చెను
మెచ్చికప్పముల్॥ ... ౧౩౪.

సీ॥ పెంపుటిఱ్ఱులఁగసి మదిమంపుకినుక । పెంపుఁగొనపెలచినకో
పన్నపెనలనురులు। దవిలిననుబుసగొట్టుచుదివులు కొనెడు। లేఁటిమగలను
బొడిచిరి వేఁటమగలు॥ ... ౧౩౫.

క॥ విడివేఁటరులందిచ్చిన। యడుజుకురుజు చెంచడములు-నందిముద
ముచొ। ప్పడకొఁజుకన్నె లేడిక। రడుకేరజపరజకొకరు- రాయిలనేసెన్॥

శా॥ దోరంబుల్సడలించి మేటిబురసాతోపారముల్దీసిను । న్వా
రన్ దెకలు దువ్విబాజునొక పెన్నాడేలుపైనేయసాం। పారన్బట్టైనసులా
తిగాలిపడిగన్ వాళింగొనన్ శ్రీమనో। హారుండుందనచేతిగాలిపట మ్మొ
య్యారంబుగస్వీడెనా॥ ... ౧౩౭.

ఉ॥ ఈరముఁదూరుకొఁజు నొకయేకరి లేపినశౌరిదానిపై। బోర
నడేగనేయనది బుఱ్ఱనమిన్నునకేగిపట్టిచె। ల్వారగనేలకుందిగిన నారకు
డొకఁడుదువ్వితెచ్చెకాం। తారవధూటిశౌరియు ముదంబులనాడెడుబం
తులోయనన్॥ ... ౧౩౮.

క॥ పారెడుశశమిథునముపై। బైరినివిడనిశితనఖర-పాళినణచితెం।
పారనభఃపదమెగసెన్ । వారణకమఠములఁ గొనువి-పతిగతిఁదోఁపన్॥

ఆ వె॥ కాలకంఠకోకకరట-రేటుక్రౌంచ। బకకపోతకృకణభరతగ
రుత। లక్షణాకపింజల ముఖవిహంగాళి। నొలసినలిసి బడసియలసిసొలసి॥

సీ॥ అంతకంతు జనకుడావనినొకఁడ। విరులపాదరుఁజేరివిశ్రమిం
చి। చెంతనున్నబోయ చెంచులకనుసన్న। వేఁటమాన్పనంతవేఁటకాండ్రు॥

క॥ ఈలలుబట్టిననొండొరు। లోలింగొనివచ్చి యెదుట- నురుద్రా
ద్వాలలుం। గోలలు సింగిణులుంచిన। నీలాంగుడు మెచ్చనపుడు - నేర్పరు
లెలమిన్॥ ... ౧౪౨.

మ॥ లలిమీఱిండమ పొంతనున్న యొకకేళాకూళి యొడ్డందుమా
వులమధ్యంబున చంద్రకాంత మణితావుంజూచి మంత్రుల్తోరం। దెలు
పన్ దెంకలుజిల్గు నేతకుతినీదేరిజవత్తించియుం। దలరుల్ క్రొవ్విరు లల్లిబి
ల్లిఁగొనపర్యంకంబుగావించినన్॥ ... ౧౪౩.

క॥ అదిజూచియాదవాగ్రణి। మదిముదమొదవంగ నొక్క-- మం
తిరిపజ్జన్। గదసినకేకల్బుజపైనిడి। మదకరిగతినేగిపూల-మంచముఁజేరన్॥

చ॥ మృగయులు చిక్కముల్గొని గుమింబడి కుంజములుఁ గుహాల్

దరుల్ । సిగరములున్నదుల్వేదకి చేర్చుమెకంపుటూడల్ల రాసులు। న్నగము
లకుద్దియ య్యొగళనంబగు రక్తముజ్ఝరాకృతి। న్నగడిత్రోరంగుచున్నవిని
నింపెనుశోణనదంబు కైవడిన్॥ ... ౧౪౫

క॥ హరి యూఝంబూనివాలికి। సురెలంగొడవండ్లవంక - సురియ
లంగొనిచె। చ్చెరమెకపుగరుసులొలయుచు। పెరసుంబరియలమరంజేసి- పె
ట్టెడువేళన్॥ ... ౧౪౬

చ॥ కలువలు రేఁగసాగ రవికాంతమణిద్యుతి లోగసాగఁజా। య
లుకడుసాగసాగ దివియందుజునస్నియ మూగసాగత। మ్ములమది క్రాగ
సాగసతి పూఁగమునల్లలడాగసాగళ్ళ। ల్లులెడలకేగ సాగరవిక్రుంకుడుగ
ట్టుకుతూగసాగినన్॥ ... ౧౪౭

చ॥ కుతుకమెసంగ శౌరి మృగకోటిశరాహతి నొంపతన్మృగ। త
తజనితోగ్రతా। స్రగణజాలము మైకముముంచుకున్నపు। ప్పితవిలసత్ప్రలా
శరుచి వెల్గుచు నత్తరిఘోళనంబుకై। ద్రుతగతి పశ్చిమాంబునిధి దుంకిన
మూవరి గ్రుంకె భానుడున్॥ ... ౧౪౮

మ॥ పవలెల్లం జిమురుందనేసి తుదకున్బ్రాయేటిలోబడ్డయా। రవి
కయ్యాలము సేయఁబూని లలిమైరెమ్మత్వమున్బూనుమే। ల్తావచానంగని
యూర్చ్వజాలకను సంతోసంబుపోనాడిసి। గ్గువెలార్వస్మకిళించె తమ్మిచె
లిసంకోచంబు పెంపొందగన్॥ ... ౧౪౯

గీ॥ ముండిచటరాజ విప్లవముంగలుంగు। మనమికను తావుఁజా
యు టేమార్గమంచు। కదలికువలయ సీమను గదియఁగోరి। వలసగట్టెను
పెంట్లతో భ్రమరకులము॥ ... ౧౫౦

సీ॥ శౌరివేఁటనుమృగ కులజాళివాహిని- చేరినపశ్చిమ సింధుకళ
లొ। పరుణ్రప్రియాంగన పక్షోజయుగతటీ - చర్చితకాశ్మీర సారరుచులొ।
కోరినరవియిల్లుఁజేరినచరమ దిగ్యోషితచల్లుబగ్గుండిపొడులొ। యాదసాం

పతికకు బద్రిశిఖరదరీ-సంజాతగైరిక సముదయములో। యంజనాహ్వాయ
మత్తవేదండగండ। గళితదానధారావళిగరిమమనగ। కెంపుపెంపావటం
బెసనొంపునింప। క్రొంజిగిజిగుర్పడగ నెఱసంజతనరె॥ ౧౫౧.

మ॥ గరుడఖ్యాతినిహంసరాజికనక గ్రావప్రభల్ సీతభూ। ధరకూ
టావళి రక్తభూమిని సమస్తక్షోణి బంధూకభా। సురముక్ సర్వసుహాళి
శోణనదసంశోభారమల్ గంగర। క్తరుచిల్ క్షీరములొప్పి కన్పడెను సాం
ధ్యారాగముల్ బర్విసన్॥ ... ౧౫౨.

గీ॥ సారసంబింతనికిఁ బిసాళివిడచె। నారసారసమనుమాటవ్యర్థ
మాసె। యనుచుఁ గువలయ మెగతాళులాడెగాని। కడకుతన కన్నులయ
మునుగానదయ్యొ॥ ... ౧౫౩.

సీ॥ శౌరివేటాడగ శరఘూర్ణనంబున-చెదరిచిల్లినమృగమదమనంగ।
జారిణీప్రమదలు కోరినకోర్కెలు- బడయనోచిననోముఫలమనఁగ। విర
హులపైదండు వెడలినపూవింటి-రాయనీలి డేరాయనంగ। తనవైరివార్ధి
లోమునిఁగిననతనిసం-పదఁగొన్నస్వర్భానుప్రభలనంగ। కాలకంఠకంఠక
లకంఠకాకోల। కాలకంఠకంఠకాలకంఠి। కాలకంఠకంఠఖంజరీటద్యుతుల్।
గలిగిమొప్పెనంధకారమపుడు॥ ... ౧౫౪.

చ॥ సతులు నవీనమల్లికలు శయ్యలనున్నన బేర్చిదీపికా। తతులువె
లుంగరత్నఖచితంబగు భూషణముల్ ధరించిబల్। కుతుకమెసంగఁ జన్గవ
నుకుంకుమమద్దివిలాసవైఖరిన్। రతులమెలంగ వేపతులరాకఁ జనుల్ వాదిఁ
గోరుచుండిరిన్॥ ... ౧౫౫.

ఉ॥ ఆతరిభర్తలంగదురయంబున నిద్దురబుచ్చి యుత్తలస్వైరిణు
లఁ గన్మొఱంగి వెడవిల్లలబోయమనంబులక్ శర। వ్రాతములేయమోహ
ముప భర్తలకైమునుప్రోవఁ దీయసా। కేతతటంబుఁజేర గమకించిరి వేన
సహాసి చేడియల్॥ ...

చ॥ త్వరగనిశాచరుండదుగొ దాఁకొనెనంచుద్విజాళిభీతిచే। హరిఁ
గనఁగోరి యేకకులునైవననందుతపించి రత్తఱిం । ద్వరగనిశాచరుండదు
గొదాఁకొనెనంచు ద్విజాళిభీతిచే। హరిఁగనఁగోరి యేకకులునైవనమందు
తపించిరత్తఱిన్॥ ... ... ౧౫౬.

చ॥ చరమదిగిత్వరిన్వ్రాలసి సారసమిత్రభుజంగుడర్మిలిన్ । దురగక
లాపమున్వడిగఁదోలిన హస్తరసాధరోపలో। త్కరఖురపంక్తి ఘాతజని
తస్ఫుట విస్ఫురిత విస్ఫులింగముల్। పరిగొని బర్వెనోయనన భంబునఁదో
చెను తారకావళుల్॥ ... ౧౫౭.

క॥ కలువసిసాళికన్వబలి కప్పులనెవ్వచకోరజాతికిం । పలరిసబువ్వ
జక్కవనయాళికిఅన్వసుధాళిప్రవ్వాపాం । ధులమదిజువ్వ వెన్నెలలసున్ని
కువ్వరతీంద్రమువుంవ్వత । మ్ములమొదనొవ్వ తూర్పుమలమోవున జాబిలి
తోఁచెమవ్వమై॥ ... ౧౫౮.

ఉ॥ సూనునిగానకున్న బిససూనసృపతరుము వాడుమానిన। న్బే
రుకుఁబోపమానసుచు పెల్చనపంచశరుండుమాటుక । ర్పూరపుచక్రమంది
పీటవుంజముపై మొనలెత్తెనోయనం। దూరుప్రదిక్తటంబునను తోఁచెను
పూర్ణశశాంకుఁడబ్రమై॥ ... ... ౧౫౯.

క॥ హరికీర్తియెల్లదిశల । న్బరిపినకమలాసనుండు- వాసించిసగం
బురపలపు పోరునోయన। నెరకొనె వెన్నెలనుపిండి నెరిపిన భంగిన్॥ ౧౬౦.

కం॥ అయ్యవసరమున నెఱుకులు। కొయ్యలచియ్యలనుజొనిపి-కొ
అవులసెగనా। చియ్యులు-మంయ్యున నొయ్యన। తియ్యపుకఱుకుట్లుగాల్చి-
తీసిసరానన్॥ . ... ౧౬౧.

చ॥ ముడుసులు పునరూపోతనము మూలగ కందనగాయదొబ్బనం।
జుమలనువేరువేరుఁగొని చొట్టపనంటుల నింన తైలము । న్బొడిమిరియం
బుఁబోసిసరిపొయ్యెడుమంటన బెట్టియాకుమూ । కుదులిడిబానసంపుసని
గొబ్బునదీర్చి కిరాతనాయకుల్॥ ... ౧౬౨.

క॥ సరసింజనిజారిలను । గరగలపింగాణులనుద- కంబుల్గొనిశ్రీ
హరిపదజాపగ యిదియని । మురయుచు నొండొరులువాని- ముందిడు
కొనుచున్॥ ... ... ౧౬౩.

చ॥ పరిగొనివేటకాండ్రు నరివాణములం గలునింపినింపియొం।డొ
రులెసద్రావిత్రావిరుచులూరెడు మాంసముపారుటాకుల । న్మురువగుపం
డుటాకులను మూకుడులందరిటాకులందునిం । పరయగ నింపియుంచిరిస్మి
తాననుడై హరితమ్ముఁజూడఁగన్॥ ... ౧౬౪.

క॥ పొలసునువేలాగొనుచుం । జెలరేగుచుశౌరికృపస- చితమె
న్నుచుపీ । యిలగలసోములుదీనికి । నలవడవనిమెచ్చుకొనుచు-నటవే
టరులున్॥ ... ౧౬౫.

భుజంగప్రయాతము॥ పటీరామృతక్షీర భావంబుఁ దోపన్ । బి
టారంబునంగల్లుఁ బింగాణినింపన్ । దుటాయించియొక్కండు దోతెంచి
త్రావెన్। బటాబూర మేమన్నబల్లారెయంచున్॥ ౧౬౬.

సీ॥ ఈరువునొకకోపు కోరగనొకచేఁజూపు - నరగొనియిచ్చొకడా
త్తకునకు। నాచించివటి యొకడదిగొనిదీనికే-పదవిదీటౌననుచు పలికిత్రా
వు। నొకచియ్యఁజూపినోరూరించ వేరొక - డదిగొనిమ్రింగి నోరత్తెఁజూ
పు। చిన్నారిచిందువఁ జేకొనియీసుర - సురలకందనిదంచుఁజూపునొకడు।
నొకనిముందరి కటుకుట్లు నొకడుమ్రింగు। నొకనికై గిన్నె లాగికల్లొకడుఁ
ద్రావు। నొకనిమధుచషకంబెత్తి యొక్కనికిచ్చి। గొండ్లిసల్పుచుకేకి సల్పొట్లు
నొకడు॥ ... ... ౧౬౭.

చ॥ కనులెసపీలబోయెనడకల్ విటతాటము లాయెమాటలం। దొ
నరికఁదప్పెవాతెరల నొయ్యనతుంపురు లాటకొప్పెమున్। హనువులజాజు
మూగెకురులల్లన జుంజురుతేగెమర్మముల్। పనిబడిరచ్చకెక్కె కమలా
హిఁమిచెను వేటకాండ్రకున్॥ ... ౧౬౮

ఉ॥ ఒక్కఁడు వెక్కిరించు నోహహో హహోహి హిహీయని హాస్యమా
డువే, రొక్కనియొక్కఁ డెక్కి మఱియొక్కని కౌఁగిటనొత్తియెత్తునొ, క్కొ
క్కఁడు గంతులేయుచు నోహహోయని పెద్దఱికంబు లాడుచున్, మిక్కుటమై
న కైపుఁ గొని మెల్గిరి గద్దరిబోయిబిడ్డలున్॥ ... ౧౮౯.

సీ॥ సురగాలిఁ బొరలెడు చొక్కాకులను వంకి - బోడ చెదనని ము
ట్టఁబోవునొకఁడు, చదలంటినక్షత్రచక్రంబు సడలింతు - చూడుచూడని దుం
కులాడునొకఁడు, దిగ్గున లేచి యద్దిరసింగమని జము - దాడి కైకొని యేచుమో
[illegible]నొకఁడు, స్వచ్ఛాయ నేతకసహ్యుఁడై చలమున - బట్టఁబోయి సరాన బడు
నొకండు, కిసిసిగడ్డంబు తనవల కేలఁబట్టి, విడువిడుమంచు చెంపల వ్రేసివ్రే
సి, యారకొడితివె నీమదమణఁతుననుచు, కదసితను తానె చెయిఁగల్పికన
లు నొకఁడు॥ ... ... ౧౯౦.

గీ॥ ఒకనిగడ్డముఁ బట్టి వేరొకఁడు గుంజు, నేమిరాయన్న నీదాతెనా
దియేది, జూపుమనినలు దిక్కులఁ జూచి జూచి, పాయనికనెట్లనుచు నేడ్చి
పెసుధ వెతకు॥ ... ౧౯౧.

ఉ॥ ఓసతి రమ్మటంచు మృగయుం డొకనిన్నొసనకుఁ నొత్తినే, డో
సి యిదేమి నీదుకుచ యుగ్మము దాచితివెక్కడన్న నే, నోసి నిగాంను బూసిన
ని మొంపులు జుంజురులెత్తియుండెదుర్, మీసలుఁ జూపినవ్వినక మిట్టులి
వే మునిపూర్ణుడై॥ ... ౧౯౨.

క॥ నెలజింక నేతునసియ, త్తలమున నొకకొఱవి నేయ - తటకున న
దియూ, దలఁబడ్డ చెడ్డ మొకమిది, తలఁగొమ్మువ గ్రుమ్మెనంచు - ధరఁబడు
నొకఁడున్॥ . . ... ౧౯3.

క॥ అలసటబడి వేసటఁ గొని, యలయిక చేసేద జెంది - యల్లట మొ
దుగన్, సొలసి యలసి చెంచులు బెగ్గలమున పవళించి రాకడలందనుడున్॥

క॥ మునినాథ యవలికథనా, మనమున సారసేయుమిప్పుడు - మా

మకె వనమా। వనజాక్షునిచరితామృతః మునకై మరులొంచెదానముంప
వె వేగ॥ ... ౧౭౫.

తోటకవృత్తము.

దనుజేశవధూ సముదాయపృథు। స్తనమండలకుంకుమ చందనసే।
చన సంజతదృగ్జల శైవలినీ। జనితారయుతోజ్జ్వల చక్రధరా॥ ౧౭౬.

మందాక్రాంతావృత్తము.

మెట్టంజాల్పుత్తడి మెఱుఁగుపాల్ మేలొఱ్ఱబ్బు బాజున్। మెట్టం
జాలై మనుపుమిహిడాల్మేటి పలొఱ్ఱప్పు పెన్ లాల్। మెట్టుంజిన్నెంగొనుజి
లుగు వ్రేల్మిన్నయాపక్కి-రాడాల్। బెట్టైలాఁతుల్ చొఱదగనిప్రోల్ బిల్ల
వాల్లల్లువేల్పా॥ ... ౧౭౭.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలర్మేల్మంగోత్తుంగ శృంగార స్తన శృంగసంగ
ధారాధర వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధ వాగ్వైభవ నిరంత
ర భాగవతారాధనాధేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభి
ధాన పుత్రరామదాస ప్రణీతంబైన నిర్వచన మిత్రవిం
దోద్వాహంబను శృంగార ప్రబంధంబు నందు
ద్వితీయాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శ్రీశుభమస్తు.

నిర్వచనవిచిత్ర వింధ్యోద్వాహము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీకర సంసారార్ణవ, నౌకాయిత పాదయుగళ - నాళీకజనుః। ప్రా కారిచక్రవాకది। వాకరకరుణావిధాన- పాలితదీనా॥ ౧.

ఆ-వె॥ అనిసమానినాథుడానందమగ్నుడై । పుడమిరేని౯ జూచినుడువదొడగె। చిత్తవృత్తినృపాల। యంత తెల్ల బారెనవని౯దూర్పు॥ ౨.

ఉ॥ తారలుమాసెపక్షిసముదాయములేసె శిలీముఖంబులిం। పారగ గ్రోసె సారసములందముసేసె చకోరజాతికి౯। భారముదోసెకల్వ జిగిబాసె పదాయుధపంక్తికూసెలే। బైరలువీసెకాముకుల భావము రోసెను వేగుజామునన్॥ ... ౩.

ఉ॥ రాతిరిగిట్టె రేవెలుగు రాజెలవట్టె విరించిగాముకీ। వ్రాతము తిట్టెతామరస బాణుడుబత్తళిగట్టె తేంట్లకున్। యాతసుఖంబుబట్టె పాలయలరులు లొజ్జుకుబెట్టె జకెరివల్। ఖ్యాతిగజోడుగట్టె తెలు పల్లన౯బుట్టను తూర్పుదిక్కునన్॥ ... ౪.

మ॥ మృగయాక్రీడిత యాదవాధిపుడిదే మేల్కాంచువేళాయమ। న్మృగముంజూచిన నేలమానుకొను మర్దించున్నిజంబెవ్వరు। దిగులెత్తంగ దుతెల్ల మోముకదురండీ గ్రంబునన్నాశిది। జ్ఞగరంధ్రంబున౯ దూటిడాగ ననగంజంద్రుండు౯ గ్రుంకెన్వడిన్॥ ... ౫.

చ॥ నునుపరిచెక్కుల న్మొనయునొక్కుల వేనలిరాచినెమ్మొన౯। దనకలి ముంగురుల్నిమిరితమ్ములముల్ పుకిళించినీవుల। ల్లనబిగియించినాయకులు లంకెయగోరిన నానుచాలులే। యనిమృదుశయ్యలందొలగి రత్తలభీతిని కన్యకామణుల్॥ ... ౬.

క॥ పెరవారిరాకవినినన్। గరితలుతలవంచి మోము - కప్పటవిధి

యం। చరవిందాప్తుడురాసి। గ్గరియగుచున్ గలువచెలువ-కడుముకుళించెన్॥

చ॥ దొరమముఁ బోవవచ్చెనని దూకొనిజక్కవ దంపతుల్మనో। హరమగుపైడి పళ్ళెములనచ్చపునీలములుంచిపాంథురాం। బరమిడికొనగ బెట్టిరనపైవరటల్ గఱులెత్తియూడబం। భరవిసరస్థితాంబురుహపాళి వికాసము మించెనత్తరిన్॥ ... ౯.

కం॥ వనజాక్షు మీరుఁగోరిన। వనితపయాళికిసరోజ-వదనలతోనీ। వనమునకువచ్చునిదె మే। లొనుమనుగతి కారుకోళ్ళు-కోయనికూసెన్॥

సీ॥ కమలజరాసుధాకలశంబనంగను - మొనసి జకరపలకుంటెన యనంగ। చందుపుల్గులవిప్పుసాధనంబనగను-కువలయాళికి విషగుళికయన గ। జారిణీస్త్రీకోటి కోరికతుదయన - నినమయూఖముల కంజనవనంగ। తెరవాటుకాండ్రబెదురు బొమ్మయనగను- దినమునకొఅవు విత్తనవనం గ। కుంభినీజన వైతాళికుండనంగ।పచ్చకన్నుల మొకముల మచ్చునంగ। ప్రా గ్సతీమణిచేవిరిబంతియనగ। దెలసెనత్తరితూర్పున వేఁగుజుక్క॥ ౧౦.

క॥ హరినామస్మారకమునకు। త్వరగ నిశాచరులఁ ద్రోల-తపనుడలు గరా। ద్రరసమునెరికొనిబర్వెన। కరణిందొలుసంజతూర్పు - కడచెలు వారెన్॥ ... ౧౧.

ఉ॥ లోకములన్నిశాచరులు లొజ్జుకుతే సమకట్టికాఁకచే। కాకులు సేయ లోకులలకాకుపడన్వసపోక కుయ్యిడన్। వీఁకునశౌరిచేత గలభీకర చక్రమునంపెనోయనన్। గాక వెలుంగుతోచెమును గట్టునగిండు పిసాళ మొప్పగన్॥ ... ౧౨.

గీ॥ అంతటనుసుజనానంద హాసుకంద। మరునినిద్దంపు చందార మాప్రనంద। చికురకజ్వలబృంద విజితమిళింద। మేలు హాంజగజిగికుంద మిత్రవింద॥ ... ౧౩.

చ॥ హరిఁగను నారటంబెసఁగ నంతకుముందర పూలసెజ్జపై। బొ రలుచు వేసువన్నిదుర బోయెడు వేళసహస్రమారసుం। దరుడొకమర్త్య

డంబు సుహానాభుడు చక్రధరుండు హాటకాం। బరుడుజితాంబుదప్రకరభా స్వరుడున్సునుండో చేడ్చినన్॥ ... ౧౪.

ఉ॥ దిగ్గనలేచియుస్సురనిదిక్కులు మెల్లననట్టెంజూచిమై। గగ్గురు లెత్తచన్నులుబుకన్ వెసవీడ పయంటజారగన్। బెగ్గిలిబేలమైమదన పీడ కుతాళక హంతనొక్కతెన్। బిగ్గరదగ్గరొత్తియలబిత్తరిచన్గవ దింపుగా గానన్॥ ... ౧౫.

చ॥ అటగానిలేచిమైవిరచి హాయని చిత్రితపుష్పశయ్యపై। తటు కునప్రాలియుస్సురనిదైన్యముబల్కగ వెండిలేచియ। క్కటయికయేమిసే తునని కాంతనెగాదిగజూచిపాదచి। క్కటిబడిహార్ల గాచెలిమి కత్తియ గా రపమున్పవంతటన్॥ ... ౧౬.

ఉ॥ చెచ్చెరవచ్చియెత్తి తనచెక్కిటచెక్కిలి నొత్తియక్కునన్। గ్రుచ్చివెసంటిచే నిమిరికుంతలసంక్తికిసామ్మజేయుమేలచ్చపుస్వేదబిందు వ్రజద్దిసులంకలు గొన్నసోగుల। స్వచ్ఛిసురంటిచేవిసరి విహ్వలచిత్తము దోపన్లనన్॥ ... ౧౭.

క॥ ఓయమ్మగేమిమికళవళ। మోయబ్బురమయ్యెదాప-మొందగ నీకే। హాయెనొగాసిల్లుటకే। మాయయొయేర్పడగదెల్పు - మాయన నంతన్॥ ... ౧౮.

క॥ వగసెగలుమిగులపొగలగ। బెగడున మేనువడకాడ- పెదవిద డప్రమన్। దిగులునసిట్టూర్పులునిగు। డగనిట్లనిపలికెచాన-డగ్గుత్తికతోన్॥

ఉ॥ ఏమనిచెప్పజాలుదునె యింతకుముందు జితాంబుముగ్ధయు। శ్యామలవర్ణుడొక్కడు నిజంబుగనుందర గానుపించిన। న్గామునిపాలుగా నుకచికన్పడదమ్మె నికెట్లుతాళుదు। నామదివానిపైబొరలి నన్నిటుచే సె సరోరుహాననా॥ ... ౨౦

క॥ అనిసప్రఫుల్లాంబురుహే। క్షణవినితలయూచిజూచి-ఘూర్ణితసిత। శర్దనినైనొమొంతకువచ్చితి। వనివింతలు మదికిదోప-వనితకునడిన్నన్

మ॥ వికచాంభోరుహనేత్రవింటి సహాహావింతౌగదాపోతుటీ । గ
కునైనంజారరాజిదీనగరునన్గాస్వించునేయిట్లుగ । న్యకవీవెకరూడసర్వ్యడె
క్కడనె మోహంబేలనేయింతవె। త్రికలాపంబుఁదలంచఁబోకు వినిర్ణజే
డేమియూహించునో॥ ... ౭౨

మ॥ మగువాకన్నెత్రికంబు పీటిబడహామంత్రాటముంజెందగం। దగ
వానేయిదితల్లికి న్వగపగుందంద్రెంతకుం దెచ్చునో । వెగటౌనన్నలకమ్మ
బంధువులకున్వింతౌనులోకంబునన్। నగుదాటూగదళోటపేడియలువిన్నన్
సిగ్గుబోనాడరే॥ ... ౭౩

క॥ మగువలుమగలందగుల। న్వగఁగొనదెగపుదరుమిగుల-వలయు
లకతనం। బగునసిగోలవ్రుసికిది। తగునేసడిబడయుసడవ-దల్చుటముగ్ధా॥ ౭౪

మ॥ అనసిగ్గున్వలపోజనుప్పిరిగఁదోయన్ లోచనద్వంద్వమీ । లన
మొప్పన్ నృపపుత్రికొంతవడికిన్ తాల్యాత్మయైబల్కెమా । నినినన్నిగతి
అవ్వానేయకికనేనీదానగానమ్మన । మ్మినదానన్ గరుపేలఁజూపెదవెచె
ల్మిన్ బలిరాతిన్నిక్కముల్॥ ... ౭౫

చ॥ వినిచిఱునవ్వుదోప చెలి బిత్తరియాదలఁద్రిప్పి నెట్టికల్ । తన
తలనొత్తినాయెవ సదాదయకల్గిన దానవమ్మనీ। మనముపరాకుజెందవగ
మానవెమేల్కొనియుంటిగాదె యే। మనుజునిగాననేకలసుమాయని తెల్పి
న భామయిట్లనెన్॥ ... ౭౬

క॥ చెలియేమనితెల్పుదున। న్నలయానసిజంబువినవె- నాహృదయము
మును। త్తలపాటునొందెనిజమో । కలయో తెలియంగజాల గదయేమం
దున్॥ * ౭౭

శా॥ ఆమాటల్ వినిబల్కె చెల్మినవలాయానాన నికరంబునీ । వే
మిందెల్యనిపిన్నదానవగుటన్ హేవాకమెట్లబ్బునో । భామారత్నమనే
గుజామునను స్వప్నంబాటక్షేపంబునీ । కామోద్రేకముమాను మీకతి
మెనికరంబౌను చింతింపకే॥ * ౭౮

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ అని యిట్లూరార్చి నజిత। ఘనకబరి వచించె నిట్లు- గడుభ్రుదుదిన
ముల్ । వినుకనఁ జూపఁ దజితశత । మనసిజు నెడజికిఁ-మనసు-మరలదు
కొమ్మా॥ ❀ ❀ ౨౯.

గీ॥ అమ్మ యిది యేటి బేలతనమ్ము కొమ్మ। యద్దమున మాటకలలోన
నైన మాట । నమ్మరా దైన వానిరూపమ్ముఁ దెల్పు । వేగ నూహించి యెవ
వాట నెత కవచ్చు॥ ❀ జ ౩౦.

క॥ అని యూరిమి పెలదుక బ । లికిన బెగ్గిలి రాతనయ వి- కీర్ణహృదయ
యే। మనకితల పోతకలదై। వినయంబున కొంతవడికి-వివరించె తెగన్॥ ౩౧

క॥ అవగఁబిగిబిగి సోగసులు । నావలపులు నామిటార-మూసుకుమా
రం। పాపిఁకయు నాచోకయు। నేవివరఁగ నేయు బూన నేర్తు నె చెలియా॥ ౩౨

సీ॥ అయిన దెల్పెద వాని యందమంతంతనే - సరసిజేక్షుని గన్న చ
క్కదనము। శ్రీధృతపద్మంబు సేవింపజేరిన-రవి యన కౌస్తుభరత్నదీప్తి। త
రుణాతపాశ్రిత ధారాధరంబన-కలితకాశ్మీర వక్షస్థలంబు । నయనాబ్జముల
పైన నటియించు షట్పద-కులమనఁ దిట్టిగఁ జూర్ణకుంతలములు । నడుగు కెంద
మ్మిలనుఁ గోరియా వరించె। ననమరా భాళిచిత్రరువంచు పసిడి। చీతెరింగులు
మీగాళ్ళఁ జిందులాడ। కలుగనొయ్యారమెసఁగ సాక్షాత్కరించె॥ ౩౩॥

ఉ॥ నాసఖి యబ్బ! మొందియగు నాకనుఁ గొంటి వెయింత వాని నే।
బాసుబలారియేమిక నుపట్టని వేంగలి వాటఁ గంటినా । నేసరి యెంత నేర్పరి
విసీ వెపుడుం గనలేదె వానినో । హా సతి యుంచున వ్వొసఁగ నొయ్యన కేకిస
లే సియిట్లనెన్॥ ❀ ❀ ౩౪

క॥ ఓ తరుణి యిట్టి టక్కులు । నే తీరున గంటి వెచట-నేమన వచ్చున్।
నాతో నీగతి బలుకుట। తాతకు లేగు జెప్పఁ బూను-దానవు గావే॥ ౩౫॥

క॥ అనమిత్రవిందయెదజ । ల్లనవా తెరవడక బతిమి-లాడుచున వ్వా
కనికరముంచవె కనినం। తను దెల్పితి నెవడో నేన- తని తెలియగదే॥ ౩౬॥

గీ॥ అనిన రాసుత చెక్కులు నక్క సెమిరె । ముద్దుగొని ముంగురులు మ

వ్వివర్ధఁజేర్చి! మరునిరాచిలుకసీకోరెరుసిరులుగులికు । మించనలవాడనిను బొందమిత్రవింద॥ ✻ ✻ ౩౭॥

గీ॥ జంకునొందకుమింకేలసంశయంబు । వాంఛలొనగూడెలెటుఁ గవేవానినీవు। నాడఁబోయినతీర్థమెదురైనపగిది । గాఢముంగొంగుబంగా రుగరిమఁదోఁప॥ ✻ ✻ ౩౮

గీ॥ వానికినినీకు నేమేమివావిగంటె । ముదితనీమేనమామకు ముద్దుసుతుఁడు। నతడునీతల్లికినిమేనయల్లుడగును। పల్కులేటికినీమేనబావగాడె॥

ఉ॥ ఆతనిపేరువిందువపుడప్పుడుపెద్దలుజెప్పనుందువి । ఖ్యాతిగ గోపికామణి విహారకుడుర్వరరక్షకుండున । బ్జాతనిభాక్షుడార్తజనపాలుడు కృష్ణుడనంగనాతడే । యీతడుభర్తనీకునగు నిందునిభాననచింత లేమనన్॥ ✻ ✻ ✻ ౪౦

ఉ॥ ఆవచనంబులున్మరుని యస్త్రములైయెద ప్రకటించలే । జే వెరితత్తఱంబుఁ గొనిదిగ్గన ప్రెుగ్గిత్రపాబ్ధిమున్గినన్। భావమునందునుత్సవముపాల్పడినంగల మయ్యలేపతా। నేవిధమైనచెయ్వులను నేరకపాదన ఖాళిఁజూచుచున్॥ ✻ ✻ ౪౧

క॥ అల్లననిట్లనిపలికెం। దల్లీయెగతాళిసేయతగునేనినునే। నుల్ల మునసమ్మతినిన। న్నల్లరిసేయకనికొఁగిలందిననంతన్॥ ౪౨

క॥ కాంతామణికనెచెల్మినె । లంతుకయీమాటలెగ్గులాబళిబళి క। న్నంతన్మనుఁగాబదువ్వ। త్రాంతముగదెతప్పబట్ట - దగునేతల్లీ॥ ౪౩

గీ॥ అమ్మయోయమ్మయిది యపహాస్యమగునె । కలఫలంబునుజె ప్పితిగానిచెలియ । లాలకించిననారడిపాలుజేతు । రనిననెలతుక కిట్లనె నరుసుపట్టి॥ ✻ ✻ ౪౪.

క॥ ఓయమ్మయేమి సేయుదు। నేయుల్లంబాజ్ఞమీఱి- నెప్పరినికనే। బాయననివాదులుంగొనె। నేయేగతిప్రొద్దుగడుప-నేర్తునెయనినన్॥ ౪౫

క॥ ఓరాజతనయవింటే। యారాటముగల్గినప్ప-డారామమునన్। గారాబతివెలఁగూడివి। హారము సేయంగనుచిత-మగుకన్నెలకున్॥ ౪౬

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ అనిగామిడినవలాబ। లిఱనవెదపాదలంగనీ పఁగిదిసేయుమప।
న్బనికత్తెకుచెలికత్తియ। వినిపించెనురాచపట్టి-వృత్తాంతంబున్॥ ౪౭

క॥ అడలిపనికత్తెవినిసం। గడికత్తెలమేటియడప-కత్తియలనుహో।
గ్గడికత్తెల। దడుకుననానగూర్చితెలిపెఁ దరుణిమనంబున్॥ ౪౮

క॥ తెలిపిన ప్రియపాథోరుహ। దళలోచనులెదనుపెల్లి-దంబో
ప్పగుం। పులుగట్టిరాజసుతవెం। గలికల్లనవచ్చిగుప్పకరిగొనియంతన్॥ ౪౯

క॥ పదటునకబరిజితశ్రో। యదలాగికించిన్నతాంగు- లైమొ
క్కొఱిప। య్యెదకొంగుముంగొనలతోఁ। ముదమునఁజేదోయిలెత్తి-ముగ్ధా
ను కేకిఁ॥ * * * ౫౦

క॥ మ్రొక్కినప్రేముడియకఱల। మక్కువతోఁగలయఁజూచి-మ
సబైలుపడం। జాకఱపు కనుసైగలచే। నకఱటికం గూరుచుండు - మనితె
ల్పినచా॥ ... ౫౧

ఉ॥ తూకొని దాస్యకాంతలు కుతూహలమానసులై సరానను।
క్తాకృత ఝల్లరీయుతవితాన పరీవృతమై మణిస్థచా। మీకరకల్పితంబౌన
యుమేలిమి పల్లకినెత్తితెచ్చిపె। స్వీకను మిత్రవిందగనివేడుచు మ్రోలను
బెట్టిరత్తరిన్॥ ... ౫౨

కం॥ ఆళీజనపరివృతహే। రాళోల్లసహృదయకనిమె - రమణియొ
కతెవా। హ్యాళికితడవేటికినాం। దోళికదెచ్చిరనరాచతొయ్యలియంతన్॥

చ॥ సకికయిదండనుంగొని బుజందగనొదల మోపిలేచివే। గొక
చెలియూతగావికసితోత్పల లోచనమెల్లమెల్లప। ల్లకిఁగని సూనతల్పకవి
లాసము మెచ్చుచు నెక్కిమకఱవన్। సకియలుచుట్టిఁగొల్వగను సయ్యా
స వెళ్లెవనంబుజూడగన్॥ ... ౫౪.

ఉ॥ అచ్చరపువ్వుబోండ్లకెనయైనమెలంతలువేత్రపాణులై। హెచ్చ
రికల్ పఠించ జలజేక్షణయుగ్మలు కొందరందుమే। లచ్చపుచామరల్గిలుప
నండజయానలు కొందరుబ్బకం। బెచ్చుగతాళవృంతముల నేమరకన్విసరం
గ వేడ్కతోన్॥ ... ౫౫.

క॥ ఆరామస్వకీయవయ। స్యారామలఁ గూడివనవి - హారమున
కుపో। షోరామ హృదయులై చెలు। లారామము తారసిల్ల - నని రొండొ
రులన్॥ ... ౫౬.

క॥ మునుకనుఁ గొంటివెవనితా। వనితారసమ్యా వలపు - వల
పులమాకా। మనికావురమీవనినా। వనిపాటిగొనంగనవని- వనిమజిగలదే॥

క॥ అనిచూపినదొరకూతురు। తనమనమున ప్రేమయెదిగి - తరగ
లిడగమొ। ల్లనచనిన జెటులు వోహో। యనుచుం గేకిసలుగొట్టి - రంతేటి
లోనన్॥ ... ౫౮.

ఉ॥ రామలుపాంథవిభ్రమ విరామముఁగామునిప్రేమమున్నిక। గ్రా
మము పుష్పలీళృభితకామముఁ గేళికనేమమున్ సుమో। ద్దామముమాధవ
ప్రథితధామముఁ దావుల సోమమంచితా। రామముఁగామినీ హృదభిరా
మముఁజై త్రేకఖాలలామమున్॥ ... ౫౯.

గీ॥ పొంతఁజనిచూచి తలయూచిపొలముసొచ్చి। యందుగలవింత
చూడుఁలకబ్బరీమొసగ। తరుణులంతంతఁ జనుచుకాంతారమహిమ। సొం
సంగ నొండొరుఁప్పుడు బొగిడిరిటుల॥ * ౬౦

ఉ॥ శోణ మణిస్థకుడ్యరుచిఁ జొప్పడుపల్లవ రాజివ్రజగో। పాసని
మాడ్కి ఫుల్లసుమ పంక్తులుతల్పములీల నంతర। స్థానమునందు మారుతవ
శంబున రాసినపూలరాసులున్ । మానినికంటెవాసగృహమాయన నొ
ప్పెనికుంజమల్లదో॥ * * ౬౧

చ॥ అలమసఁబూడు పల్లవచయాంతరగుచ్ఛకపాళిగాలిచే। తలిరు
లఁ బాయశాఖలలితంబున దాకినతేటులెత్తెనా। చెలిఁజవి కెన్ సడల్చినినుఁ
జేసని రేమగ డేమి సేసెనో। తెలియ వెయన్నలజ్జమచిఁ దెప్పరిలన్బొదమా
టు కైచనెన్॥ * ౬౨.

చ॥ అడగనుఁగొంటె రత్నకళితాంతర నూపురరావ విభ్రమన్।
బెదరితురీనపల్ దెసలబృందములా బలుతేంట్లజాడయా। మదనసమీరమం

దు పతిమారాకాని తేరినవెనకాముంగురుల్। చెదరినలీలకాదె యనసిగ్గరి
గైమెనహాసించిరంగనల్॥ ❋ ౬౩.

చ॥ మసఁగానియల్లిబిల్లిగను మావినిచుట్టిన మల్లెఁజూచిమా। నస
భవకేళిలోఁ బతిపెనంగినమాదిరి దోచకంతుపూ। గసికెలకోడియోర్తుత
మకంబున మూర్ఛిల లేపియోతఁయు। ల్లసముల నాడెసా ప్రియునిలంకి
యణో చెనెయంచు నవ్వుచున్॥ ❋ ౬౪.

చ॥ వనరుహలోచనా తరుణపల్లవవారము గాలిచేపరా। గనివృత
గృచ్ఛపంక్తివెలిగన్పడ విప్పిసరానఁగప్పుచు। కకాని పొదరిల్లుతోఁ చె బయ
కారపు సన్నినికంచు కాంతర। స్తనములఁ దొల్గుపయ్యెదను చక్కఁగఁ
గప్పెదు కాంతపోవడిక్॥ ❋ ౬౫

గీ॥ సకియపున్నాగ రాజికేసరులఁజూచి। వెఱచిదవ్వులడాగినిక్వ
అంగుజెందె। సకియపున్నాగరాజికేసరులనంది। యల్లిబిల్లిగనుండునెయ్యం
బుఁ గనవె॥ ❋ ౬౬

ఉ॥ పీవలిపీచినన్మదన పీడితవై చిగురాకుచేతవి। శ్రావపురంభశ
క్ర పరిరంభముసేసెను వింతఁగంటివే। పీవలిపీచినన్మదనపీడితవైచిగురా
కు చేతవి। శ్రావపురంభశక్ర పరిరంభము సేయుటసాజమేచెలీ॥ ౬౭

మ॥ పురుషాలింగితమయ్యె శ్యామయచట న్బొల్పారెనో శ్యామ
యా। పురుషాలింగన మెప్పుడొప్పగుట నీపొల్పొందెనోకొమ్మను। స్థిర
రాగంబున పల్లవావళినిపొందెం గొమ్మకన్గొంటెయా। స్థిరరాగంబునపల్ల
వావళికి మాతృస్థాన మాటంగదా॥ ❋ ౬౮

కం॥ గణికారతి సౌరభ్యం। బునకులతాంగకలితశయ-భోగభుజం
గే। శుసిగంచెపొదరింటను। మసమున కబ్బురముదోప - మణిభాహాసా॥

కం॥ గణికారతిసౌరభ్యం। బునకులతాంగకలితశయ - భోగభుజం
గే। శుసిగఁ బ్రవతము చెడునువ్వు। జనమంటను చూడకమ్మ - చిత్తరు
సామ్యా।

చ॥ దగఁగొనివచ్చు భృంగమును దాఁకొని పెంటిబిరాన క్రొత్తగా। జగివిరికోరతోఁ మధువుచాలిడి కెందలిరాకు సెజ్జనా। మొగతదలదిండొనర్చి పతిమోమున మోమిడినత్తమిల్లెనా। ముగుదబలారెయంతయుదిమోహముఁగల్గిన స్త్రీయకంటిరే॥ * ౭౧.

క॥ శుకముకబింబనుఁగొనితన। శుకికిచ్చియు వేరునొకటి - శుకి కడజేరన్। శుకిఫలమువిడచిపతిచను। శుకిచంచువు గొఱుకుచున్న - చోద్యముఁగనవే॥ * ౭౨.

క॥ లేమావిని పికరవములు। లేమావిని నన్మనమునీ - లీలతనరెలే। లేమావినఁదగు సీతసు। లేమావిలసితముసుమ్ము - లెక్కింపంగన్॥ ౭౩.

గీ॥ భామవింటివె వైదేహి రామలాంఘి। తనునసాకేత పురమనందనవనము। కీచకశ్రేణిపూగ సంకీర్ణమునను। విరటుదేలిన సైన్యంబు విధముఁజూపె॥ ... ౭౪

గీ॥ లలితహైమవతీ పృథులకుచకుంభి। కుంభగంధసురభిపరి రంభవనము। లలిత హైమవతీ పృథులకుచకుంభి। కుంభగంధసురభి పరిరంభుబోలె॥ ... ౭౫.

చ॥ అకకనువింత రాగసుమనోల్లసయా నొకదాసియల్లకో। శికజటి శాఖలన్వెనగి చెల్వొసలారెపు దానినెల్లకం। టకయుత చక్రవర్తిని కటాబిగజుట్టెనె యన్ననేమిదో । చకనడిచ్చు బడ్డనొక చానవనాగమలీల లోయనెన్॥ ... ౭౬.

ఉ॥ చకటినిదాడిమంబుల మసంగొని చిలుకలు ముకుకు నొక్కినం। జక్కెర వింటిజోదుతన సాయకముల్ కడునాళ్ళవాటచే। మొకరు లు బోమెనంచులలిమోదుగు పూజిలు కెత్తిచొక్కుల। మ్మక్కలచన్నదోయి నలయన్వొసనేసెడు కివిఙ్ఞాపడెన్॥ ... ౭౭.

క॥ మామనివాలులకోరి। బాపికికేమి మీఁటికోరి-భ్రవ రీచమరీ। శారీకీరీమత్తమ। యూరీతతిపతులఁగలసి - గొలుసెనొయూరీ॥ ౭౮.

చ॥ తిలకవిలాసమున్గు లకుఁదల్పెదు మంకెనపూలకాంతులన్। గ

లపదంపడి చేరగవేడు చెల్మికిన్. య్యలులతలంపు వీడగవిహారముసల్పె వనాంత రంబునన్॥ ... ౮౨.

ఉ॥ తేనెలఁద్రాగుకప్పురపుతిన్నెలనాగువినోదవైఖరిన్। వీణియఁ మీటసాగునొకపెట్టుననెమ్ములు కూయలోగుపూ । సోనకువీఁగువేనలినిజా ట్టునుపువ్వులసోగుతుప్పలన్ । మానకలాగువీగియెలనాగలుమూఁగినలా గుబాగునన్॥ ౯౩

చ॥ లలిఁబొదరిండ్లఁబూనెవిమల స్తబకంబులఁగొనెకెంపులే । దలిరు లఁదూనెసైకతనితంబలతోఁ నెసబిత్తిగూనెయం । టులకపురంబుఁదీసెప గటుంబపుగుబ్బలబూనెతేంట్లకున్ । నలదముబోనెతోటియెలనాగల కా నతిఁజేసెక్రీడకై॥ ... ... ౬౪.

క॥ విసిమునము పొంగకూరిమి । మనసిజశరనేత్రలొక్క-మాటు నఁబొదల । న్బనఁగొని తమతిమయిఛల్ । తనివోవగ మెలఁగిరెమ్మె-త నమలరారన్॥ ౯౫

సీ॥ పున్నాగములరాల్చె పున్నాగరోమాళి - పొసఁగనాభికినీడు పొందునంచు । పల్లవాళిసిగిల్లెపల్లవనిభపాణి - యధరంబుతోఁ మేలునం దునంచు । లతకూనసూపెనులతకూనసరగున - తనువుతో సరిపోలతన రునంచు । కొరిగుత్తులనుఁగూల్చెవిరిబోడి కేరుచు - పాలిండ్లకివి నింపుపాలి వంచు । కుందకట్లులములఁగొనెకుందరదన । నెమ్మినఖములతో సీటునె గడునంచు । చంపకంబులఁద్రెంచెనుచంపకాంగి । నాసతోనెప్పవాదులు జేసునంచు॥ ... ... ౯౬.

గీ॥ కోకకలక్ష.తకంఠచిగుళ్ళుగిల్లె । చెలఁగిశుకవాణిఫలములఁజిది మివేసె । కులికిగజయానరంభలకొల్లబెట్టె । నంతనళివేణిపూఁదేనెనంతుఁ బుచ్చె॥ ... ... ౯౭.

ఉ॥ కోలిలవాణికెంజిగురుఁ గోసినరాముహరించెభృంగవే । ణీకర శోభిత్రప్రసవ నిర్మితకందుకముందటూబునం । జేకొనెహేమనాసకడచిట్టె

కమొప్పగకీరవాణిమా। కూకుచుపండ్లుఁగోయగను హాయుమ్మనిసాంకవగం
ధిక్రైకొనెన్॥ ... ... ౯౮.

చ॥ గణితనవీనరత్నయుత కంకణరావములుప్పతిల్లపా। ణినలిన
మెత్తి సాంపులుజనించగ సంపెఁగపూలుగోసివా। సనలుగ్రహించి వేసె
నొకసాంకవగంధిబిరాననాసికం। బునకుసమానమొప్పపికపొమ్మనికేలన
దల్చురీతిగన్॥ ... ... ౯౯.

ఉ॥ నూతనపల్లవావళి వినోదముకల్గి ప్రవాళ్శరాగవిఖ్యాత కరం
బుపోరెననకామిని యోర్తచిగుళ్ళుగిల్లినన్। జాతికిజాతివైరమన సామెత
యాతరళాయ తాక్షి ముం। జేతను జూడగాఁగలిగెచెల్వోసఁగులుగ హా
సుఁజిలుగన్॥ ... ... ౧౦౦.

ఉ॥ పూఁగోలఁజూచియొకర్తె చెలి బోరనడాకొనికోయబోయినన్।
బాగరిపిల్లతేంట్లు పసిబట్టిసరాళున మోవితావికిన్। మూగిన కంకణక్వ
ణనపుంజము రేచగఁజోపెఁజోపినన్। నీగకనున్నఁదో చెచినినీలపుబంతుఁనా
డుకైవడిన్॥ ... ... ౧౦౧.

శా॥ పంతాలాడుచు గబ్బిగుబ్బెతల సంభ్రంబొప్ప ఖ్యాదీవెల్తః
స్వాంతౌమావికిఁ జుట్టియూగపదముల్ వేచాగితారాపథ। ప్రాంతంబై
చనుడెంచులీలగని నన్బాటించకన్ దేవతా। కాంతానీకమ తోట్టికి
య్యమునకుం గ్రాల్లవ్విసట్లెప్పడున్॥ ... ౧౦౨.

ఉ॥ కోరకపంక్తివిందులనికోరినఖావళికూడినంతటన్। భూరివిలాస
మున్బడసిపూజ్యతచే తలకెక్కెనోయన్। సారసగంధియోర్తుపిరజాజు
లఁగోసిప్రవేణి నుంచెనా। తీరుఘటించకున్న కడుదీనతచే భువిఁ డొల్లకుం
డునే॥ ... ... ౧౦౩.

ఆ - వె॥ తనయులై నయముగ తలకట్లఁబడెనంచు। దాదిమూఁకఁ
గూడితామరసము। స్తన్యపానమివ్వఁజనెననొకచాన। పూలఁగోసి
గనుపాసగఁదుఁటిమె॥ ... ... ౧౦౪.

మ॥ పొగడల్ గోగులువావిలుల్ తిలకముల్ పొన్నల్ రసాలంబు

సం। పికగోరంటలలోన। బ్రేంకణములుగా మొల్లల్ వినోదంబుబ। ల్వాగగ
ల్లుమ్మనిగూర్పబలిరి నను నిశ్వాసించి శంజూచినన్। నగినన్ముట్టియదల్చి
కౌఁగిలిడితన్నున్బాడినన్బ్బాచెనా॥ ... ౧౦౫.

చ॥ మరునకుమార్గ్విమైసతులమానము కోల్పడఁజూచుగానయా।
పురుష సుమాశ్రిత భ్రమరపుంజ సుఖంబులణంతునంచు నా। విరులనురా
ల్పనొర్తమొకబిత్తరియంత ప్రవేశితమ్ములీ। కరణితలంచకన్ననగిక్రమ్మ
రఁబూయఁగఁజేసెపొన్నలన్॥ ... ౧౦౬.

చ॥ మరు కుసీ సుమ తతిమార్గణమైమన నేచునంచునుం। దరి
యొకవంజుళ ద్రుమముఁదన్నని శేషగళత్ప్రసూనముల్। దొరలెడియశ్రు
ధారలనదోచి యశోకముగాఁదోహదం। బరుదుగఁజూపె మళ్ళిభృగు
పాటక బేటులసామ్యమొప్పగన్॥ * * ౧౦౭.

చ॥ ఎలవిరిబంతిఁగోయుకయినొత్తిన పయ్యెదజారివల్పకం। చలన
ఖరాంకిత స్తనము జెలెఱుఁగుదానినొకర్తుచూచియా। తెలిసెనుకంటిబైసు
నఱ్రతెంచినయాచనుబంతిరాలునో। చెలియనలజ్జకై ముదువచేడియతా
నుగ్రహించెనగ్గొలన్॥ * * ౧౦౮.

ఉ॥ శ్రేయముమీఱనొకర్తు చెలిచెకిఱట కింశుకకోరకప్రతి। ఛా
యనుఁజూచిభ్రాంతిగాని చానయొకర్తు వచించెఁగంటిరే। రేయిమగంచు
రంతుకరిప్రేమనొనర్చినగోటిగీటన। ర్బాయపుజాణెతల్ మిగుల త్రస్తర
లాపుచునవ్విరందరున్॥ * * ౧౦౯.

క॥ విహరించుచెటులమైయా। విహరించనుసీతుపయర - విరిగు
త్తులతా। విహరించెనుమెల్లనతా। విహరించెనుమిత్రబింద -విహరించు
తరిన్॥ * * * ౧౧౦.

క॥ అంతటకాంతామణులొక। చెంతనుగుమిగూడి వేసఁ-చిగురా
త్తంగన్। బంతపులాడుచునొకరొక। రెంతోవింతగనుమెలఁగి - రెమ్మొ
తనమునన్॥ * * * ౧౧౧.

ద్విరదగతిరగడ॥ చెన్నలరసౌరెలక్ష్మీకళలమీకళలు। క్రొన్ననలు

మేయుటక కోవెలలు కోవెలలు । చేరకనుతగిలించు జివ్వురులను జివ్వురులను । సూరెగిలిపోయి కింశుకములను శుకములను । చోపెదనుకట్టు మికజువ్వలనుజువ్వలను।వ్యాపింపవేయుమికనవ్వలననవ్వలను। తలకిపాటె నుపూంబోదరులగనుదరులగను । చలమేలసిత్తుకేసరులంగొనుసరులగొను। మఱవదలియల్లిగురుటాకులగుటాకులను। తెఱకువను క్రెంచువలితీగెలనుతీగెలను। పొలతిలలినీమదినిపొదలగను పొదలంగను। తొలకెనెమ్మ్మలుతరుల తుదలంగను తుదలంగను । త్వరగంగూర్పవె కోవిదారముల దారముల। వరుసగల్పవెసింధు వారముల వారముల । తెరకునసటుబోయి తేనెలను తేనెలను। తీరిచెదబూడు సుదతీనెలను తీనెలను తరుణియేరవెదేవదారుల ను దారులను। సరవితోబలికించు సారెలను సారెలను। సిరతింజేరెదనుదానివన్నెలను నివ్వెలను। తిరుగుదమెకస్తూరిదిమ్మెలను దిమ్మెలను॥ * ౧౧౦.

క॥ ఓలీలావతిరామమ। రాళగమనపల్లవాంఘ్రి - రాజీవాక్షీ। రోలంబవేణిచమరీ। వాలకబరిపూర్ణచంద్ర - వదనలువినరే॥ * ౧౧3.

మధురగతిరగడ॥ గంబురదిన్నెల కన్నెలఁగూడియు। సంబరమున దొరసానిసివేడియు। సల్లోసేరేడాడి పాడుదమె। యిల్లిబిల్లిఁగొని యాటలాడుదమె। కూడి యందరము గుజగుజ తేకు౨। నాడి చేరుదమెయాగుమి మూకుల। బిత్తర మీసగబిత్తి గూయుదమె। వొత్తుకలసి మరుపూజసేయుదమె। యరతిమీఱకోలాట మాడుదమె। మురయుచు డాగిలి మూతలాడుదమె। తటిమితటిమి కాంతామణి ముట్టితి। పఱచి- పరచియింభామనుబట్టితి! మవ్వపుతావుల మల్లెల గిల్లరె। క్రొవ్విరజాజులఁగోసివెదఁజల్లరె। క్రిమమొప్పగ ఉలిఁగమనిచుదమిక। శ్రిమఁ గొంటిమి చలిచాలించు దమిక॥ ... ౧౧౪.

గీ॥ అనుచునచ్చెలియలురాచవనితఁజేరి । మోండొరులఁబుజలను జేతులూనిపట్టి। చాలుపడఁగూడి మెల్లన చనువుమీఱ। వెడలిదాక్షులనీడను నిశ్రమించి॥ * * * ౧౧౫.

గీ॥ భరితజలకణకమల శోభలనుదెగడు । చెమటమొగములఁ బ

య్యొదచెఱఁగులొత్తి। వి-తలఁగుపండుటాకులవిసరుకొంచు। నున్నరుఁ గోసనందొక్క-యువిదపలికె॥ * * ౧౧౬.

గీ॥ అమ్మవినవమ్మజవ్వనమందుచెలులు। వనవిహారంబుసేయంగ వలవదమ్మ। కమ్మతేనెలు పటిబోవకసరుతేంట్లు। పుప్పొడులురాల్పరివ గాలిరొప్పవేఁగ॥ * * * ౧౧౭.

ఉ॥ పువ్వులురాల్పమండు నెలపోటరి కోకిలఁగోనుంజివుళ్ళ పెం। జి వ్వాలు గిల్లినన్మసగి చిన్నిపికావళి యార్చుపండులం। జివ్వనఁగోసినం జిలుక చేరువలున్ రొదజేసుఫీరలా। పువ్విలుకానిబల్గమటఁ బోయినబిత్తరి మీద మోసమా॥ ... ౧౧౮.

గీ॥ అంబుజేక్షణ వనవిహారంబుమాని। సంబరముఁలూర పద్మాక రంబుఁజేరి। యాడుకొనఁదగు మట్టమధ్యాహ్నమగుట। యిచట నుండం గదగదక సిజూకు గల్గు॥ ... ౧౧౯.

ఉ॥ ఛాయలు హ్రస్వమైపదబిస ప్రసవంబుల నాశ్రయించెవు। ప్పాలయుతకుంజ వాసశశకావళీ దూపిలికాలు నాకెమెం। డామెగుహాం తరస్థితమృగాధి పసంహతికిఁ వగర్చు పెం। పామెదవాగ్ని ప్రట్టుపవలాగ హనాంతరసీమనంతటన్॥ ... ౧౨౦.

ఉ॥ చివ్వనలేచి యాకసము సేరు దవానలధూమరేఖలన్। ద వ్వులఁగాంచి నీలజలదభ్రమఁబర్హిణపంక్తిమానసం। బుప్పొంగులూరనుట్టిపడి యొకొరటఁ జెక్క-లువిప్పికూయుచు। న్నవ్వపుపూఁబొదల్ గదసిమాటి కిచూచును నిక్కి-నిక్కి-యుండెన్॥ * * ౧౨౧.

క॥ తమజేనిపేరుఁ గోనెహం। సములివివ్విందులనిసాగసంబులునిజ గే। హములకురాఁదీసినగతి। కమలకుసుం గములడాగె-కలహంసం బుల్॥ * * * ౧౨౨.

చ॥ మనుమునుసంకమేప్రఁ గొనమాధవుఁడీజనినొత్తి వెత్తిర। తు ణమొనరించె పంకమునగాసిలె నామనునిపుడుఁ బ్రోచుదా। మనితమము ట్టనెత్తి చదినుఁబకిపొల్గడి జోకఁ గ్రోడసుల్। బెనఁగొనె కర్దమస్థలిని

ఫేనచయాంచిత సృక్వచిహ్నాలన్॥ ... ౧౨౩.

గీ॥ ఇట్టితరికోలఁకుల చరియించబాగు। పడుచు మననట్లు సేయరాపడతిమెచ్చ। మేటిరాయంచనడలకు సూటిమించు। నీటుగులుగాగ వెడలిరినీటనాడ॥ ... ౧౨౪.

క॥ ఇత్తెరఁగునఁ జనుగామిడి। బిత్తరులకు నెండయొరపు - వేసట చూపం। జిత్తంబులు త్తలంబులు। నెత్తగవేర్వేరఁజనిరి - రొట్టకునేనిన్॥

సీ॥ తొగదాయవీఁడు కందొగలనేయునటంచు- పాణిపద్మముఁ చాటు బట్టెనొకతె। కప్పమిచ్చేదనంచు కమల పత్రంబుల - సురఁటి యడ్డముబట్టిచూపెనొకతె। బెదురుకురాహువు బెడుదునంచడ్డంబు - కీల్జడ బట్టెనుకేలనొకతె। పద్మినులనుపగబెట్టెమిత్ర ద్రోహి-గనఁదగదని ముసుంగునిచెనొకతె। పాంథులనుగాల్చు క్రూరుండుస్పర్శకూడ। దనుచుదాకపొదలనీడనరిగె నొకతె। కులుకులోలయగ వేర్వేర గుంపులయ్యు। భావభవశరాక్షులు పురోభాగమందు॥ ౧౨౬.

గీ॥ లలిగనిరిపులిన స్థలిలాస్యమాన। చక్రచక్రాంగతతి సముజ్జ్వల విసార। సారసారసకైరవ సాంద్రవారి। వారిపర్ణీవిదారి కాసార మొకటి॥

గీ॥ దొరువు గన్గొనిదేవేరి దరులఁదరుల। మెలగుదము రారెయని తానుమెల్లమెల్లఁ। బొలతులనుగూడిలీలను పొన్నపొన్నఁ। గలుగు నీడలఁ జేరెను కలికికలికి॥ ... ౧౨౮.

క॥ తరుణివెను వెంటసకియ। సరుగసరోవీచి సంచ - యసముద్గతశీ। కరలుఁటాకనమారుత। మరుదుగ శీతలమునించి-యతివెలఁదేల్చెన్॥

తరళ॥ చలువగాలికిహాయి మీరగ సారసాక్షులు నద్దరిన్। జెలువునంజిఱునవ్వులన్మొలఁ జేతులూనుచు నొండొరుల్। నిలచియాకొలనందు చూపడునీటులంగని మెచ్చుచుం। జెలువతోవివరించిరచ్చటి చేష్టలంగొని యాడుచున్॥ ... ౧౩౦.

కం॥ ఈసైకతములచెలువం। బీసారసములవికాస - మీతొగతొగచె। న్నీసొగసగుతరగలబా। రీసరసినిగాకధరణి - నేసరసినగున్॥ ౧౩౧

తృతీయాశ్వాసము.

సీ॥ అనిమిషవ్రాత విహారంబుపూర్ణామృ - తంబుననిదియుస్వర్గం బుఁబోలె। మకరకచ్ఛపపద్మనికరనివాసమై- ధనదుని పట్టణమనగనొప్పె సతతమాశ్రయ హంసజాల ప్రకాశమై - సత్య లోకమునకు సాటినెగ డె। ననవరతంబు నన్యాదృశ్య భావగాం- భీరమొప్పగసాధ్వివిధముసూ పె। సంతతస్థితోజ్వలశంఖచక్ర మహిమ। నమరివైకుంఠనగరికి నను సే సె। లలితభృంగీశ కేళీవిలాసమునను। ధరణికైలాసపురమసఁదనరె కొ లకు॥ ... ౧౩౨॥

క॥ చతు రత సై రంధ్రీచయ । సతతాలంకృత నృపాల - సతినొ ప్పెకొలం। కతివాకనులాలితతట। లతాగళతకుసుమరాజి - లావణ్యాము నన్॥ ౧౩౩

క॥ తమ్ములతుమ్మెదలెగసెడి। యెమ్మెతనముఁగంటకొలకు - వె లనాగరువా। రమ్మనసిలపుటచ్ఛన। లిమ్మదనర నాడుచున్న - యెసకము దోపెన్॥ ... ౧౪౩.

క॥ తుమ్మెదల బరువు చేలలి। తమ్మియొకటి మొగడనఁట - తనప్రి యుడువినో। దమ్మున చన్మొత్తినగతి। నెమ్మదినొక చెలికిదోప - నెరసి గ్గుగొనెన్॥ .... ౧౩౫.

క॥ ఇట్టివిలాసంబులుగని। పెట్టుచుతీరమునుజుట్టి- సిననగవులతోఁ। నట్టవఁగొసికేకిసలం। గొట్టుచురాపట్టి యాడ్చఁ - గొనిక్రాల్గఁటుల్॥ ౧౩౬

చ॥ తొడవులుతీసివెట్టిజిగి దువ్వాలువల్ కడనెట్టిజల్గుపా। వడలొగిఁ గట్టిపైటబరువారమునన్మొలఁజుట్టి యొండొరుల్। తొడితొడకిట్టి బంగ రువుదుస్తులకొమ్ములు బట్టియుద్దులే। ర్పడజతగట్టిగట్టుదిగిరాజితరాజము ఖుల్వినోదులై॥ ... ౧౩౭.

క॥ నెట్టననంచులుబిడెమున। గట్టునకుంజేరచంద్రకాంతకృతంబా। నెట్టికలుగడచి చెలులొక। పెట్టునదుంకిరిగుభుల్లు-ప్రియమున సరసిన్॥

క॥ దుంకినిలువీతలఁనుబలు। పొంకంబగు నడ్డయీత - పొర్లితల నా। పంకజముఖులీదుచునుకొ। లంకుటతటంబుగాగ- లలిఁగొనిరపుడున్॥వి

ఉ॥ తేనెలు తూండ్లఁ గ్రోలుచు మదించిగదాయివి వాసిగానక౯। వేనలిపోకలం గెలువవెన్కొనెనంచును పారద్రోలిన। గ్లానవలల్ కొలంకునవిహారముసేయసరోజ సౌఖ్యము। న్మానిసరాన లేచిపలుమార్గములా యెను తేంట్లువంచబు౯॥ ... ౧౪౦.

ఉ॥ వెన్నెలగుత్తి పల్వగలవీఁగినబట్టజిరాగు మీఱగా। సన్నిటికన్నిరూపములునై। వెనునంటినరాహువుల్ బలెం। దిన్నని కీల్జడల్గడలఁ దేలుచుఁ బైపయి చెన్నుఁగుల్కనా। కన్నెలనిల్వుటీతల మొగమ్ములు చెల్వసలారెచోద్యమై॥ ... ౧౪౧

సీ॥ శత్రునిమిత్రులు శత్రులసమమని - రాహువుపెట్టినరాపిడనగ। చెలులకన్గవకోడిసిగ్గునకుతికెల - కుత్తిగొన్నసీలంపుటుఋలనంగ। కన్నెలమొగములకునలి యుద్ధమునకైబంపిన జట్టీలబలగమనగ। బెదరిలేచిమరంద మొదలజాలకపున-రాగతంబగుభసలాళియనగ। సుదతులీదినకమలాళిఁ జుట్టైజడలు। జుట్టినందెగితరగలఁ జొచ్చివెడలు। జలజములఁజూచి ముగ్ధలు సకియలహహా। బడసిరనియొత్తనవ్విరి ప్రౌఢసతులు॥ ... ౧౪౨।

మ॥ ముదమేపారగ చిన్నిమాయవయవంబుల్గొన్న లావణ్యసం. పదసంకింపఁ దలంచినారనుచు, కోపంబెచ్చమార్పెట్టుచు। న్బదపాణ్యాస్య లఁదన్నిగిల్లిజతేఁ బాపందోసినట్లబ్జసఁ। పదపీటింబడనీది రక్కొలనులోపంకే జపత్రేక్షణల్॥ ... ౧౩౪.

మ॥ పగలబ్జంబులు తన్నెదిర్చెనని కోపంబెచ్చ చంద్రుండు కేఁ। దాగ హేజీబుజమిల్లఁగూడి పఱరీతుల్బ్వానివిచ్ఛేసిపె। న్జగడాలాడినఁబోకఁ గామినులు కాసారంబునందూఁకినీ। టగళంబుల్మనుగం జరించికను జంటల్గ్రోములొప్పారెడు౯॥ ... ౧౪౪.

మ॥ ముదితల్ క్రొంజిగికెంపుఱా బుఱటకొమ్ముల్బానిపంతంబుల। న్ముదమేపారగ రెండు వంకలను గుంపుల్గట్టి నొండొర్లపై। వదనాబ్జంబులఁగ బ్బిగుబ్బకవల న్వాలాయముం జమ్మచా। లెదుగంజిమ్ముచు నోలలాడి రపుడున్ హేలాగజ్జూపడన్॥ ... ౧౪౫.

మ॥ తనివిందీర విహారమున్ సలిపి కాంతామాత్రికం బత్తరిన్। వ
నజాతంబులు బూనిచుట్టుకొని కాంతల్ గొల్వఁగన్। గట్టుపై కెజను దెంచెన్మ
ను దేవతావనితలిచ్ఛల్ మీరసేవింప శ్రీ। వనజాతేక్షణ యబ్ధినుండి ధర
కై వచ్చుంబలెం జూపడెన్॥ ... ౧౪౬.

క॥ సరసిజముకుళకు చనుసుం। దరులుంబరిగొనుచునల్ల - దరిఁగని
వలితె। మ్మొరపీచిన్నమైనెటఁగ। గ్గురులెత్తగవణకుఁబూను-కొనినిలచిరటన్॥

క॥ ఘనభరమునకోర్వకకటి। వణికెను వక్షోరుహములుఁ - బడున
నుచు భయం। బునఁ బట్టినతిచలిమును। కొనగకరభదనగుప్త - కుచయు
గళైనన్॥ ... ౧౪౭.

చ॥ కలువలరేని మండలముఁగప్పి మొయిల్గిమలన్ సరోవరం। బు
లనుతరంగ మాలికలముంచిన పర్ణమునన్ సరోరుహా। స్యలతడిముంగు
రుల్ వదనచంద్రములఁగప్పుచు గుబ్బలందునా। భులవళులన్వినోదగతి ముం
చెపయః కణపంక్తిజాలముల్॥ ... ౧౪౯.

క॥ ఈరీతినొప్పనతివలు। తీరంబుననిలిచిరాచ - తెలిగంటికిపెన్।
గారబముప్పతిలన్వే। ర్వేరుగకై సేతలనొన - రించిరివేగన్॥ ౧౫౦.

చ॥ కులుకుమెఱుంగు పోరువలకుంతలముల్లడి యొత్తి యార్చుచు।
న్నొలపపుకస్తురిన్ సాగియుబొట్ట మరించిమలాకఁదీర్చిమే। ల్వలిపెపుక్రొం
దళుక్కు వలువల్ సవరించికుసుంబరంగుకం। చెలఁదొడగించి కెంపురవ
చెకుడు సొమ్ములు బెట్టిరింతికిన్॥ ... ౧౫౧.

క॥ కాసుతకేళిల చెలుల్। కైసేసియు తాముసట్లు - గలవారైమై।
భాసిలమొలనిరు చేతులు। నాసుగఁబూనుకొనినిలువ - నాసమయమునన్॥

చ॥ రకపు మెఱుంగు కెంపుపసరంజిలు చంచువు లింద్ర నీలమా।
లికలగుకంఠ రేఖులలింగలపచ్చల సొంపుఱెక్కలు। బ్బకమయిమొప్పియ
చ్చటికివచ్చెశుకాళి మృదూక్తులెచ్చహా। ల్లకశరధారి వాహన విలాసకు
డౌ సరదాడుఁగొల్చుచున్॥ ... ౧౫౩.

చ। సరగున మిత్రవిందకని సాసపాణులకానతిచ్చెనీ। మరునిహా

మాయి బంధువులమానక పట్టుదమంచునల్ చెసల్। పరిఁగొన గ్రక్కతి
ల్లియవి పల్చెసస్తైనను వెంటనంటిప। ల్దరులను తుప్పలన్బొదరుల న్వెద
కంజనిరొక్క రొక్కరుర్॥ ... ౧౫౪.

గీ॥ యువిదలీరీతినొక్కరినొకరుగనక। వెతకదవ్వులఁజనిమిత్రవిందయచట। పూలనలరారు నొక చిన్ని పొన్ననీడఁ। బడలికనుసిల్చి కనెపురోభాగమందు॥ ... ... ౧౫౫.

ఉ॥ అంతకు ముందు వేడుకఁవిహారము సేయుచు వచ్చియాసర।
ప్రాంతమునందు నొంటరిగ రాజితపల్లవ పుంజకుఁజగ। ర్భాంతరమందు
నూతనసుమావళి కల్పితశయ్యపైనవి। శ్రాంతమునొందియున్న విలసద్గు
ణ వర్ధనుకంసమర్దనుర్॥ ... ౧౫౬.

క॥ కనుఁగొనియంతట జల్జ। ల్లనిగుండియబెదరబెగ్గలముఁగొనితమి పె। న్గొనఁ గొంత వడికి నిసుమంతను తెలివికలుంగ తనకు - తానిట్లనియెర్॥ ... ౧౫౭.

శా॥ కాంతా యీనెఱజాణఁ గంటె యొకటాకంతుండొ రాకాని.
శా। కాంతుండో త్రిదశాధినాథ సుతుడో కాబేరుడో యబ్ధిజా। కాంతుం
డో నొవసంతుడో తలపనీగంభీరముర్ తీవియా। వింతౌచక్కదనంబుగన్న
మదినువ్వే వెట్త్రినెతింగదా॥ ... ౧౫౮.

క॥ అంగజుడివ్వనివయ్యా। ళింగొనిడస్సియిటనిలచి - లేఁకల తురి
కి। న్బొంగిలికై విడచెనొకో। యంగగునవియవియెపొలు-నంగజుడితడా॥

ఉ॥ కంతుడునిక్కమైన సుమకాండము లేవియదోకనుం గొనర్।
వింతగుచూడ్కులే చెఱకువిల్లనరాదదిగాదె భ్రూయుగం। బంతియొకాద
నంగునకునంగమునేగతిఁగల్గుసత్యమీ। చెంతఁబరుండిమన్మనముఛిద్రముచేసెను పీడెవండకో॥ ... ౧౬౦.

క॥ మిగులన్మచ్చేతోవని। జిగురింపంజేయులీలఁ - జేరువసంతుఁడగు
ననితోచెదునతడె। ట్లగునోయరుణత్వమెద్ది - యానికనెవడో॥ ౧౬౧.

చ॥ సరవినిచూడగానితని జాడలెరింగితినెంతవాడెయ। ద్దిరజలజా

త్త్వైరిపగదీర్పగ మామకమానసాబ్జముఁ। ద్వరగతినేయవచ్చెనది దబ్బర వాడుకళంకిపీడు శ్రీ। కరుడకళంకిగాననత డెట్లగు పీడవడాట తోచదే॥

ఉ॥ ఇప్పుడుఁగంటి పీనిజలజేక్షణ చూడుజయంతుడమ్మయీ। నెప్ప రికాపుబేలపస నేరవుగా నెలిగండ్లవానితో। నిప్పురుష ప్రధానుసమమే మనిసేయగనోపెనల్లనో। కప్పురగంధినీకు తమకంబుననెంతపరాకుగలైనే॥

క॥ తెలిసితినేనిపుడీతని। నలకూబరుడమ్మ-పీఁడునాళీకాక్షీ। నల కూబరుగిలకూబరు। డలరారునెపీనితోటి-యానవికల్లల్॥ ౧౬౮,

క॥ ఔనేయిదినిక్క-ంబౌ। మానకనేవలపులందు- మలసినకతన। న్మానితిపరాకుమదినో। మానినియెవడితనితో స-మానమువచ్చుఁ॥౧౬౯

క॥ కాంతవసంతజయంతులు। కంతుడునలకూబరుడుభ-కాంతుడు కననీ। కాంతినిధికాలిగోటికి సుంతైననుసాటిరారు-సోయగమెన్నఁ।౧౬౬

క॥ వనలక్ష్మిగోరిలీలఁ।మనుజాకృతిఁబూనివెదక- మాధవుడట వ। చ్చెనునిక్క-ంబదిగాకు। న్ననువింతలుకల్గునెట్లు- నామదికద్దు॥౧౬౭

గీ॥ మెలతయీచతురాస్యోక్తిఁమెలఁగుప్రౌఢ। వాణిసర్వకళలఁ దేటివఱలుగాదె। యెలమినిప్పురుషోత్తమునెదవసించు। కమలశ్రీయభాగ్య మెంతనిగణనసేతు॥ ౧౬౮.

క॥ ఈసర్వజ్ఞునిఁగూడిన। యాసతిఘనభూతినెంచనలవియగునెము। న్నాసతులేయేనోములు। నోసిరోమమ్మారెవారినుతిఁగొనఁదరమే। ౧౬౯

క॥సతులైబుట్టినపీనిం। బతిగాగొనకున్నజిత్త-బ్రతుకులుగావే। శతప త్త్రవైరికరసం। హతిఁగ్గానసిక్కైకవాళి పూదిరియనుచుఁ॥ ౧౭౦.

క॥ తెలిసెకనిన్నటిరేకడ। కలలోఁగనుపట్టినట్టి ఘనుడుస్వీడుఁ। మలపగనాకడైతోచిన। వలపుఁగొని మనమువాని పద్దనెనిలచెఁ॥ ౧౭౧.

గీ॥ అనుచుతలపోయ నంతననంగుడలరు। టమ్ములనుజిమ్మనెడ ద్రవ ణ్యులైనబెదరి। మైపఱకనంటపరవశమైనరాన। పట్టుదప్పినకీల్బొమ్మ పగిదిఁద్రావాలె॥ ౧౭౨.

క॥ వనితారత్నమువ్రాలిన। మణికంకణరవముపాద - మంజీరగణ।
క్వణమురశనాఘంటా। స్వనమొక్కటఘల్లుమనిన సయ్యనవపుడున్॥ ౧౭౩

క॥ కత్తివేలుపుమేలొరునివల। చెఱుగునతళుకొత్తునిండు-జిగమెఱుపు
జగా। మెఱుపులకెదజల్లసక। న్గఱికల్వలమోడ్చిమఱల కంగటిఁవ్రాలెన్॥

గీ॥ వ్రాలికొండొకవడికిధైర్యంబుబూని। యారయిదియెంతవింత
కాంతారమందు। చూడఁజూడఁగమగటిమిసూరబుచ్చు। వనితలంచుచకన్గ
వ-నల్లవిప్పె॥ ౧౭౪

ఉ॥ విప్పిదిటంబుఁబూని మదిఁబిఁగగ నల్లననాకుజొంపముల్। విప్పు
చుతీవెసందులనపీనతటత్సమదేహకాంతితో। నొప్పెడుకుంతలాభ్రరుచి
నొయ్యనఁగన్నమనోమయూరమ। ల్లప్పుడెవిప్పియాడెనురయంబునమిక్కి-
లివిఱ్ఱవీగుచున్॥ ౧౭౬.

క॥ ఎదబెదిరిచెదరిమెదలగ। పదటునతమిపొరలిమెదిరి- వదలకక
దురన్। మదినదిమినిదానించిన। మదవతియనితెలిసిమెచ్చి - మమ్మా
యనుచున్॥ ౧౭౭..

క॥ అద్దిర యీసఖియెవ్వరి। ముద్దియమోసుద్దులెన్న- ముద్దులు
గుల్కున్। నిద్దాబంగరురంగులు। దొడ్డబడున్దీనిమేను-తులకింపులకున్॥

గీ॥ చెలితళుకులంబు మించుమించులకులంబు। లాయతులకింపులలి
బలాయతులకింపు। బలుకలికిపాటుమాయునకులికిపాటు। నారజిగి కురుల్
మరునివేటాటకుఱులు॥ ౧౭౯.

గీ॥ ఔరనెలతుకఁజేసెనెట్లబ్జభవుడు। క్షణజగన్నిర్మితుడునన్నిపను
లుమాని। తనచతురతనుజూపింపు తలఁపుఁబూని। దీనిసృజియింపనేడా
దితీరకుండు॥ ౧౮౦.

చ॥ మిసిమిపసిండితళ్కు-జిగి మించులకుబ్బు-సుధాంశుబెళుకులో।
పసఁగొనితూచిక్రొవ్విరులవల్పుసమానముఁగూర్చికేసరి। ప్రసవపుక్రొవి
లోవిధికరంగితళుక్కనునిగ్గునచ్చుబో। సిసెగలఁదీరనంబరునశీఘ్రముతో
గిన మించుబొమ్మరా॥ ౧౮౧.

ఉ॥ చారుహరిన్మణి ప్రభనుచంపకశోభజవాజితావిప। న్నీరుసఁ గూర్చిమన్మథుడు నేర్పునవ్రాసిన బొమ్మగానిచి। త్తారుసభిత్తినెట్లులిఖితం బొనరించెనకోయనంగుడ । స్సైరుకుసామ్యమిట్లుకనుపింపగ సేయుటబోలు నిక్కముర్॥ ౧౮౨

చ॥ వలపులజేడువేడుకనువచ్చి వనంబున వేఁటలాడతాఁ। బొలుపు నదీనికన్నెలకు మోహన దీపము గాగకుంతలా । వళినుతిసేసిలేఁమగలఁ బట్టుటకైతన నేర్పుకొద్దివి । చ్చలవిడిదోలినఁజెలఁగిసఁయ్యనవచ్చిన దీమ మానిదిర్॥ ౧౮౩

క॥ మునుదేవమానినుడివిన। వనితయిదేపోలునిజము- వనికేపనికై వనితలనువిడచివచ్చెనొ। యనితలచుచు ముందునిలచి- యంగనకనియెన్॥

ఉ॥ ఎవ్వతెవీవుభీత హరిణేక్షణరామలుతోడులేకనీ। విప్పనినొంటి నేలఁ జరియించెదవో తలిదండ్రులెవ్వరో । మవ్వపుజవ్వనంబుఁగొనుమా నిసిపేరుపురంబుదెల్పవే। పువ్విలుకాని సంపదకు మూలమునీవనితోచెనా మదిర్॥ ౧౮౫

క॥ వినిచెలితరువణిమాటుం । గొనిధరవలకాలిగోటి- కొనరాచు చున। ప్పనిజూచుచు మెల్లనవా। కొనియెర్సతులున్నసీమ-కునురాదగునే॥

గీ॥ వినుడవంతీపురాధీశ్వరునకుసుతను। పిన్నకన్నెనునమిత్రవిం దయండ్రు। పొలతులీచెంతశుకముకైఁబోయినారు। వచ్చెదరుమీరలెవరొ వాక్రుచ్చుడనిన॥ ౧౮౬.

* గీ॥ ఔరయేకకార్యద్వి ర్థకారియనెడి । యవని సామ్యంబుసరిపో యెనడవిఁగనుట। చల్లకైవచ్చిముంతదాచంగనేల। ననివితరించిమెల్లనన తివెకనియె॥ ౧౮౭

గీ॥ సుదతినీమేనమామకు సుతుడనేను । కృష్ణుడనుమొన్ననొకరా యతీశ్వయుండు। నీవిలాసంబులను దెల్పనిల్వలేక। ప్రొద్దుగడుపంగ వచ్చి తిఁబొలముఁజేర॥ ౧౮౮

క॥ అంతకుముందే మారుడు। పంతముగొనినన్నుఁబోరె భామా

. నీవాకంతునకుతోడునిలచితి। వెంతనినేనిలువనేతుణ - నికతరమౌనే॥౧౯౦.

గీ॥ ముదితయొకడిద్దరికికట్టుముల్లెగాదె। నీవుమరునకుతోడౌటనీతి యగునె। బావిలోపలకాల్జారిపడినవాని। నెత్తవలెగానిచట్రాతనేయఁ దగునె॥ ౧౯౧.

శా॥ వనితాతాపముబల్వనాకొనినన్నుబ్రార్థించితిన్నీవుయా। వన భాగ్యంబెసనారగించు తరియాపాథేయమున్నేట్టవే। యనుమానించకమో వితేనియలతోనభ్యాగతోవిష్ణువం। చనుశాస్త్రంబు విధించెఁగాదెమును నాసూక్తుల్ వితాయెంచితే॥ ౧౯౨.

ఉ॥ చిత్తరిమన్మథుండుమదిపీడనచేయ ప్రాణంబుగగ్గెనే। మత్తిలినీవు వెజ్జువనిమందిడఁగోరితిజాగుమానినా। కిత్తరిమోవి ద్రావకమునిచ్చికుచస్థలి కుంకుమంపుతే। పొత్తవెనాయెదక్షమిగులనోపికి నీవ్రణబాధపోవగన్॥౧౯౩.

ఉ॥ నామదినీదయాసవనంబునఁ ద్రిప్పరిసొమ్మసిల్లెనో। కాముని తీవ్రబాణములక్రాగెనొ తేజసుకాఁబుచిచ్చునం। దేమరిసొచ్చిచచ్చెనొయ దేమివిచిత్రమొనాకుఁజికటాదో। భామినినీదయన్నెదకిపంపవెనీసుకృతంబు. నెన్నెదన॥ ౧౯౪.

ఉ॥ వ్యర్థముసేయకన్నెదకిపంపిన ప్రాణములిచ్చినట్లుబల్। సార్థక మానుసేశమునసన్నిధిఁజేర్చువిచారమేలనా। ప్రార్థనమెచ్చవేయుహపరం బులసంపదగాపగోపకా। ర్థమిదంశరీరమని యార్యులచే వినవేతలోదరీ॥

గీ॥ అనినమాటాడకున్ననాయతివచెట్టబట్టనూహింపనాతనిభావమెటి గినూపురారావమునునట్టెనూలుకొల్పి। సకియలడవచ్చికనిశారిసరసబాసి॥

ఆ వె॥ కొడమమెకముపోలెగొబ్బునతుప్పలు। పొదరులట్టెదాటపో వనెదురు। చెలులుఠాఁగనొక్కచేడయనెదనొత్తి। సొమ్మసిల్లిబ్రాలసుదతు లపుడు॥ ౧౯౫.

క॥ అహహాయిదమేమొముద్దియ। కొహెహోయామననెల్లబాసి - యొంటరిచనెనీ। గహనముననేమికగ్గెనో। తహతహపడెబ్రాలెముఁదుదా రియికేమే॥ ౧౯౭.

క॥ మదవతులుచుట్టుకొనితమ । యెదయదరరాజతనయ- నెదనొ
త్తి మనో।వ్యధనీకిదితగునేయన। నదిపలుకనసోలియున్న-నతిభయమొదవన్॥

గీ॥ హావిధియికేమిసేతుమోయనుచునదిరి । పల్లవావళిఁగూరిచిపా
న్పుఁజేసి। యందుఁ బెన్నుండగాఁజేసియబలలపుడు। వలిపనులఁదెచ్చి మేలొనని
బలెనపుడు॥ ౨౦౦.

గీ॥ పసతియేమందుకలను జూపడినవాడు । చిలుకకైబోవనెదుర
య్యోచిట్టకములు। గులుకుబలుకనమారునిములుకులగుచు।గుండియసజించె
నసిస్రుకిరు వెండిబ్రాతే॥ ౨౦౧.

క॥ కనియదియొకతఁపలికెన్। మనమునతమిగొన్నదాని- మనమీ
వనికిన్।గొనివచ్చుటనికరంబిది। మనకెక్కేకాదెయింక-మసలుదమెటులన్॥

గీ॥ తరుణకలలోనఁ గన్నసౌందర్యమునకు । వనవిలాసంబుఁజూచి
నవాంఛలెదిగి। కలపటంబొందియీకతకలపరించెఁ । బ్రోలుచేరుటెమనకింక
మేలుసుమ్మ॥ ౨౦౩.

గీ॥ తత్తరంబునతమలోనతామచెలియ।లిట్లుతలపోసిరాపట్టినెత్తిని
లపి।కొన్నికతనొక్కులాడుచుకొంతవడికి। వెండిలాలించిపల్కిరిప్రేమలలర॥

క॥ వనితాజనతావినతా। వనితావనితావుఁ సేయ-వలవదిట్లులనే।
వనితాలలామలింతన। వనితాపముఁగొనిభరించు-వారలులేరే॥ ౨౦౫.

క॥ నగరాజస్థితవిపినము। నగరాజగమందుసాటి- నవలలువిన్నన్।
నగరాజసుతేనముస్వడ। నగరాజకుచాళిరమ్మసట్టికనేలా॥ ౨౦౬.

క॥ పదవేగకీలనిపుడే।పదవేయిందుండఁదగదు-భావజుఁడండే। పద
వేయికనిలచినన।పదఁజేవచ్చువారి-భవకరయుగళా॥ ౨౦౭.

క॥ ఐనఁజనమునసీవెత । మానవెశుకశారికాభ్రీ-మరపికవాస।స్థా
నమిదినమ్మరాదో।మానినియనితెల్పిరటస-మాధానోక్తుల్॥ ౨౦౮.

మ॥ నవలాయీపనిసాటివారువినినన్నౌబాటుగాదమ్మబం।ధువులెల్లంగ
డునిందసేతురుగదాతోబుట్టువుల్ రోసిశ । త్రువులయ్యెందలిదండ్రులొప్పరు
మదింపూలాడనీకమ్మనీ।బవిసిందీసునుచులనౌనువిలపింపంగన్నెకంజెల్లునే॥

చ॥ చతురతపాంథులంగెలువజాలినవాలుగ_ాలుజోదుకుక। మత
కరిమంత్రియూమని హుమాపరిగద్దరి చిల్క గుంపుస్నే। హితులుతుటారి
కోవెలలునెన్ని కబంట్లుకపోతశారికా। తతవనవాటలోన వనితామణియేగ
తినిల్వవచ్చునో॥ ౨౧౧.

క॥ ఈవనమునసికనిలచిన। భావజుపరిచుట్టివెతల - బలిపించుపురిం।
దీవరమునఁజేరుటశుభ। మావగవకుపోదమనుచు-నంబుజపాణుల్॥ ౨౧౨.

గీ॥ నవలనూరార్చియాప్యయానంబుఁదెచ్చి। సుమములల్లనముస
నాబుచుట్టుఁగప్పి। యరఁటియాకులపన్నిగమునరగట్టి। చెలియనిడుకొని
పేనగరుఁజేరిరనిన॥ ౨౧౨.

క॥ మునివరహరిమేత్రోవం। జనెనేగతిమెలఁగెవెనక - సరసీరుహా
లో।చనతమినేలీలంగడె। పెనుఘుంవరిగాథలెల్ల-వివరింపగదే॥ ౨౧౩.

ప్రమితాక్షరవృత్తము.

సుమనఃకిరీటతటశోభితజి।ష్ణుమణీగణాళిపరిచుంబిపద। తరామలక్ష్మ
యాసమదదానవరా। జమహాంధకారజలజాతహితా॥ ౨౧౪.

మాలినీవృత్తము.

మేలిమికారుమొయిల్లబిటారముమీటురువారముపాటెలుమై। కూళి
గొనంబగునీరువుదిండులఁ గొట్టినవాదరకగ్గవుకై। మేలగుహాంజిగిగూడిన
పోరువమించుకొనుంజెనికొనునుప్రో। య్యాలునిగారవుమిన్నబిడారగునక్షు
లలింగలమేల్చిరుదా॥ ౨౧౫.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలర్మేల్మంగోత్తుంగ శృంగార స్తన శృంగసంగధారాధర
వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధి వాగ్వైభవనిరంతర భాగవతారా
ధనాభేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభిదానపుత్ర రామ
దాసప్రణీతంబైన నిర్వచనమిత్ర విందోద్వాహం
బను శృంగార ప్రబంధంబునందు
తృతీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీతరుణీకల్పకవ । ల్లీతుంగకుచస్తబకచ-లితవిష్కరరా । డ్కేతన రోలంబము మ । చ్చేతోంబుజమున రమించు చిరకాలంబున్ ॥ ౧.

క॥ నావిని మునిశశిపలికెన్ । భూవల్లభ యవధరింపు - పురుషోత్తముడా రావనిత తన్ను బాసిన । భావమున నెనగు కొన్న-పరితాపముతోన్ ॥ ౨.

ఉ॥ ఉబ్బరవోయి కొంతవడి యూరక సగెన్ వెసలట్టె చూచిపో । యబ్బతమెంత జాణతవె గొంటితెనంబున నంగనాచివై । దబ్బరచేసి తేయని మోదందమకంబె సంగంగ కాళ్ళుతె । బ్బిబ్బులుగాగ లేచి తన వేలమునందగ చేరియల్లనన్ ॥ ౩.

గీ॥ పొందుకాండ్లను బిలచి యాపొంతనుండ । దగదు లెమ్మని వేటరు దగిలి రాంగ । ద్వారకను జేరి లలి విరిదడి బసందు । ప్రాలియొక ప్రియసఖుని తోం బలికెనపుడు ॥ ౪.

క॥ ఏమని చెప్పుదు చెలువుడ । నేమును మునివలన విన్న - నెలతుక నాకా । రామమున జిక్కెననులూ । లామానము జేసి పాదరులంగడచి చనెన్ ॥ ౫.

క॥ ముందేన చ్చెలికై తమి । బొందివనిగ్రొబ్బద్దుంగడుప-బోయిననటమీదం దంకమి హా చ్చుకు మూలలము । కందర్పుని ములికిదొరికె - కన్నాంగిగి చనెన్ ॥

క॥ ఆవనముననిక నిలచిన । భావజుడెవ్వగ్రుమ్మనుచు - భయమెదం బొదల । నే వేటరులం గొనుచు । న్వేవేగమె వచ్చినాడ-నెయ్యరి యిటకున్ ॥

గీ॥ వచ్చి తని గానిమజిమజివలపులెడగ । తుంటవిలుతుడు బాయక వెంటనంటె । నెటుల సైతు విరహంబు నిందువదన । నెటుల గైకొందు ప్రియయభాయేమి సేతు ॥ ౮.

గీ॥ అనినవిని కేలు మోడ్చియిట్లనియె మిత్ర। తామరసనేత్ర కైమీరు, తమకమింత । గొనఁబనేల రాజాదేవి తనయపదటు । బడకుతలఁపగతము యింటిబావినీరు॥ ౯,

గీ॥ కానశుభదివసమున సంధానమునకు । వృద్ధులనుఁబంప వెలఁది లభించునయ్య । యటచిపాటులమాసిమీరంతవరకు। జూదములనాడి ప్రొద్దు బుచ్చుటయు మేలు॥ ౧౦.

గీ॥ అనినయాదవనందనుడపుడుకొంత । వలవెలఁతిఁజేసిమదియిరవారుగాగ । బలికెనెత్తపుపలుకనుబంప్రమిటుల । ననిసవాడొక్క చెలియతోనట్లుఁ దెలిపె॥ ౧౧.

క॥ అంతటకాంతారత్నం । బంతఃపురముఁజేరిరాచ-యతివెలతోనీ వింతలు దెల్పెనరుక్మిణి । సంతసమెదనుబ్బకొనఁగ-సయ్యనసపుడున్॥ ౧౨.

క॥ పగడపుపల్కయురవలన్। జగడంబులు బన్నుమిన్న- సారెలు మేల్పెంపు। జిగిగలపాచికలంగొని। నగకుచవెన్నోనఁగరాచ-నవలాపేగన్॥

చ॥ మదకలహంసయానముల మూర్ఖొనఁ జాలెడు రేవిదంతిసం। పదలనుకొల్లఁబెట్టెడు రువారముఁగుల్కెడు జంటసేతప । య్యెదనువుసుం గుపేసీకళలీనుచు నందెలుఘల్లనంగని౦ । పాదవెడపోకలన్నగని యెద్దకురుక్మిణిచేరె వేడుకన్॥ ౧౪॥

క॥ అవ్వసితనుగనిహరిచిఱు। నవ్వొలయుఁగఁజేరదీసి-నాళీకాక్షీ। జవ్వనులఁగూడ నెత్తము। మవ్వంబున ప్రేమలలర-మనమాడుదమే॥ ౧౫,

క॥ అనిశౌరితాసుభద్రా । వనితామణియొకట్లైన-వనజేక్షణరు। క్మిణిసత్యయొకతెగంగొని। చనువొప్పగఁగూరుచుండె-సరసముఁబొలుకన్॥

క॥ జిగిగలవాతెరలనుచిఱు । నగవులనిగనిగలుఁ దేర-నవలలతోఁబ। న్నగతల్పుడుసొగసెగయగ। సొగటాలాడెనుకడిందిసొంపొగుగులుకన్॥

క॥ ఒగిదుగయూరొకటేసియు। త్రిగపదిచవ్వంచదచ్చి- తిగవంచయుము। త్రిగబద్రపందెములతో। మగువలతోఁగలసివేసె-మాధవుడంతన్॥ ౧౮,

ఆ-వె॥ కంకణక్వణములుఘల్లుఘల్లనఁగను। పాచికలనువేసిపందెము లను। సారెలునడిపించిసయ్యనరుక్మిణి । యువతిజోడుగట్టిహెచ్చాల్లుమైవ్విళ్ల॥

చతుర్థాశ్వాసము.

ఆ. వె॥ అతివలిరువురప్పుడా సుభద్రను జూచి । పరిహాసించపతోడఁ బడె మురారి । వారి నాపి పంపి వరవుని చేనొక్క । యుంటు కాని బిలువ నంపి యపుడు॥

సీ॥ కరమొప్పయాదవాగ్రణి కూర్మి సఖునితోఁ - చదరంగమాడుట సమయమనుచు । పచ్చతాపలకపై సచ్చౌకమరువది - నాల్గిండ్లఁ బడరతనాలు దీర్చి । నీలాలకెంపులు మేలిమితలిబడి - కరసానదీరి పెన్కఖుకులాలయు । రాజు మంత్రులొండొండు తేజీలు నొంటెలు - కరులు రెండేసి లేకలును దెచ్చి । రెంటనిట్లొప్పి ముప్పది రెండుగాగ । సారెలను బూని యిరువురు చతురులగుచు । మొదలుతమతమ యిచ్చల మొనలు నొడ్డి । సేన నడిపించిరప్పుడచ్చేరువులాడవ॥ ౨౧.

సీ॥ బోడికముందర పోవునొక్కొకయిల్లు - మూలల వాయలముల్లుఁ బాపు । తురికి రెండున్న అడ్డుకి శత్రులద్రుంచు - నొంటెమూలలఁ బోయి కంటుఁ బాపు । కరులు ముందరఁ బకకఁ గడచి రొంతటనున్నఁ - జనిబరిమార్చును శాత్రవులను । సచివుండు నెమ్మిది చక్కయలను దవ్వ - నెంతైనఁ జనిరిపువంతుఁ బాపు । నాడయడిగతిఁ బోవునొక్కొకయిల్లు । నుభయులీరీతి నడిపించి యొక్కొకపు । జయముఁ గోనఁ గోరి వొండొరుల్ పాలుబూపి । మాతుమాఁతని యోడించె మాధవుండు॥ ౨౨.

క॥ లీలం జదరంగంబును । సాళోవొప్పయనుపగడ - సాలయుమొదశా । ఖేలనలఁ బ్రొద్దుపుచ్చను । బాలికపై యప్పుడపుడు - భ్రాంతిజనింపన్॥ ౨౩.

గీ॥ అటనవంతీపురంబున నంబుజాత । వదనయగు మిత్రవిందయవ్వనమువిపచి । మగువలను గూడుకొని తనన గురుసొచ్చి । హంసగమనంబు గులుకనొయ్యారమునను॥ ౨౪.

మ॥ నెలతా చొక్కపు మేడనొక్కగదిలో సిద్ధంపుమాతాబినే । తలతోఁ ద్వేపతల్లపల్లవురు నిద్రాతాపితా పాన్పునన్ । వలపుం బంతులు గల్గితళ్కులయు మేల్పంగారు కీల్బొగుట్లు । య్యాలపై జేరి పరుండె నందమకరమ్మున్ హారాళఘై యొప్పినన్॥ ౨౫.

గీ॥ లేచితలయూచిదిక్కులుఁజూచిచూచి। యారనేనెంతలో మో
సమైతిననుచు । చెరపకెంగేలుఁగలుగ మోచేయినొడిని। యిడిచిగఁదనలోన
దానిట్టులనియె॥ ౨౬.

క॥ ఏవిధిఁగడుపుదువిరహము । నేవెట్టినికడుగయాళిఁ నెలతుకఁగా
నే।యావెరవరిననుఁ జేరిన । హావిధి నేనెంత బేలఁనైతి నెయకటా॥ ౨౭.

క॥ నేఁగోరినబాగరినను। తాఁగోరియుమసకమునకుఁ దరువుబరపి
నఁ। నేఁగౌగలించిమన్మథ। భోగములంగొనక మోసపోతినయారే॥ ౨౮.

చ॥ అలవగకానిమున్నుఁగనినప్పుడెపూఁబోడఁడ త్రిగబ్బిగుబ్బల నె
దఁగ్రుమ్మికౌగిలెడఁబాయకబిగ్గరనొత్తి మోవి తే । నెలనెనఁగ్రోలిచెక్కు కవ
నీటుగనొక్కితొడల్ చలించికాం । తలఁగనువానితో నుపరతిన్నెలయంగను
నేరనైతిపో॥ ౨౯.

మ॥ కృపతోఁజెల్వుడునన్నుఁజూచి యతడే మేతెంచియూచింప నే।
నపుడైనంగుచకుంభపాళిఁ ద్వారలోనందిచ్చి గోటన్వినో। దపుచిట్టంటులుఁ
బొందనయితినదిగాదానిల్చినన్వాడెజల్। సపుణ్యుఁబున నెన్ని చెయ్యవైరినక్
లీలాగతిక్ సల్పడే॥ 30,

శా॥ ఆలావణ్యుని మోసపుచ్చితమకంబారాటమున్ బిల్వనే । నేలా
షాలసురాలబేలనయితిన్ హేలాగతిన్నానినే। నేలావచ్చితినమ్మయెఁచనిజ
మేయీతప్పునాతప్పెకా। మేలెలందమిసంద్రమీదెడనొయింకేటిజీవింతునో॥

చ॥ మరునకులోగిమేనొదలమాటునడాగనొవానివాలుపూ । నురి
యలబాధచేనెచటగ్రుక్కినా లేకోఁజగామిమైనయీ । బిరుసుగయాళికై
విరహవేదనయేమని రోసిద్వారకా । పురమునకేగెనో మఱఁలబోయిఁవనా
వనమందుజిక్కినో॥ 3౨.

గీ॥ పౌరయీయాడదెంతగయ్యాళిజఁత । సుశ్శమారిగరాసునెన్నల్లి
రియని। యెంతదూఱెనొవలవంత యెంతఁగొనెనో । మరునిచేజిక్కియేకి
సమసలుఁబడెనొ॥ 33.

ఆ-వె॥ అసమశరునిబాధకలసియఁతటివాడు। చెంతఁజేరినపుడు చేర్చు
కొనక।గడుచుతనముఁజూపినిడనాడతగు నేనె। నెంతపాపినమ్మయెంచఁదరమె॥

క॥ రమణీమణియీగతిగా । సుమ్ముఁగొని డోలాయమాన-మానస
యగుచుఁ । సుమతల్పకమునఁబొరలఁగ । కమలాయతనేత్రమోహితక్ - కన్గొ
నిపలికె॥ ౩౫.

క॥ ఓ రాజనందనామణి । హారంబులుచికురుఁగొనఁగ - సలకావళి
సోఁ। పారెడు మనుఁగప్పఁగ । నారాటంబెలననిన-నపుడిట్లనియెక్॥ ౩౬.

క॥ ఆరాటమునకు దేతన। హారాటముఁజూపమారు - డురుశరపం
క్తిక్ కారాటకాగ నేసిన। పోటగదవ్వ్యకొమ్మ - పుత్తడిబొమ్మా ॥ ౩౭.

గీ॥ ఆటతోటను కరిగి నేయాటలాడి । నీటుపాటల్లహాటకశాటివచ్చి।
నేటుఁగొని నన్నుఁజూచిసయ్యాటలాడ । నోటుపడఁజేసివచ్చితి వాటిటుటకు॥

క॥ అది మొదలువానికై తమి। పొదలెను నేనపుడు మోస - పోయితిని
పుడే। విధమున తాపమునోర్వుదు । నెదనన్నెదిరించిచెదరె-నెటులోర్వుదునే॥

* క॥ ఆవలపుకాదునన్నిక। నీవిరహమ్ముఁబాయునటుల-నేలునొలేదో
హావిధినావిధియేవిధిఁ। గావచ్చునొమున్ను దెలియ-గలనాలలనా ॥ ౪౦.

క॥ అలచెలువుఁకానికొటమి। కలుగనియీతనువదేల- కాల్పనెకా
కక్ । కలువలకులుకులగెలువం । దలకొనుకన్గవగలుఁగు- తరుణీయనుచుక్॥

క॥ వగమగనివగలకై నుది। వగ నెగలనుమిగులనెగడ- వగచివగచు
చుక్ । నిగనిగలఁదెగడుజిగిగల। మగణాకంగటిని వ్రాలి- మలసెడివేళక్॥ ౪౧.

క॥ పేరోలగమునసూరులు । చారులుమదినుబ్బివిన్నప - సంగవశ
మునక్ । మారమధుహిమాంశులుపొలు। పారగమృగయావినోదు - లైవెడ
లిరొగక్॥ ౪౨

క॥ విరహకలంబవ్రాతము । కరసానను వాడిదీర్చి- కలరవశుకబం
భరపికశిఖావలచమూ। పరివృతులై గసిరియచటి-పాంథన్మృగాశక్॥ ౪౪.

క॥ కసిగారికపిండులవే। గునకన్నివికాళ్ళిఁజుట్టు-కొనబంపివసం। తనిశా
కాంతులచాపై। సునిచివెసక్ శుకవితాన-ముసికొల్పితగక్॥ ౪౫.

చ॥ అసమశరుండుమల్లెపొదలందు చలించకసొంచిపొంచిబల్ । పస
గలయిక్షుచాపమున బంభరమౌర్విబిగించిమల్లికా । కుసుమశరంబులందొ

.డగిగుబ్బలఁసందికిముష్టిదృష్టికిన్। విసవకేసూటఁజేసుకొనివృష్టిగతింగురిపెన్ మృగాక్షిపై॥ ౪౬.

క॥ కంతుడుతనబలగముతోఁ। గాంతామణిఁజుట్టిపుష్ప-కాండావళులన్। బంతంబుననెదఁగ్రుమ్మిన। కాంతదిగుల్‌బుట్టిదెసలు - గన్గొనుచు మదిన్। ౪౭.

చ॥ అలికిజవాదియుబ్బలికినంచవయాళికికంతుముల్కియం।కిలకినలంతిపీవలికికేకిరవాలికిగండుజిలుకతె। క్కలికిపిసాళికలికిగఅకల్వాలనెచ్చెలికిన్ వనప్రియా। వలికిఁదుటారికల్కిగౌరవంకహళాహళికిన్వెరాళికిన్॥ ౪౮.

క॥ వలికిసవరాగమంజుల। వలికింగడుకమ్మనకరు-వలికిచకోరా। వలికిలకోరితెవలర। వలికిసురభిపులికిగంధ-ఫలిహావళికిన్॥ ౪౯.

ఆ-వె॥ అలికెయులికికులికికలికిచిల్కలకొల్కి। వెలికెవలపుఁజిలికచెలికెబలికె। పలుకుతేజిజోదుబలములువలఁగొని। బలిసినిలచె నెటులఁబ్రతుకుదాన॥ ౫౦.

చ॥ పికములుఁగూసెరాచిలుకపిల్కలుబల్‌రొదజేసెభృంగశా। బకములుమ్రోసెతామరస భాణుడుమానకములుకలేసెచం। ద్రికలెసఁగానెతెమ్మెరలుతీవ్రగతిన్‌సనుడాసెసంతనో। ర్వకతమకంబురేసెచెలువాయికనేగతితాళజాలుదున్॥ ౫౧.

ఆ-వె। అగలుసెగలునయ్యె నళులెల్లపులులయ్యె। భానుడయ్యెశీతభానుడిపుడు। గాలికీలియయ్యెకంతుడంతకుడయ్యె। కొరవికొఅవియయ్యె కోమలాంగి॥ ౫౨.

చ॥ చెలియిఁకనేమిసేతునెదఁ జెకలుఁజేసెను మారుతమ్ములున్। వలఁగొనినామయిందవిలి వ్రేకలుఁజేసెను మారుతమ్ములున్। జిలుకలఁగూసినంజెదరజేసెమదింగనుమారుతమ్ములున్। వలిగులిమైతినిల్వగలనావలుకుల్‌వినుమారుతమ్ములున్॥ ౫౩.

క॥ వలరాయడుపికములుకలు। వలరాయడుశుకములుతులు-వలరాయలునన్। వలఁరాయిడిగొనిరమ్మన। వలరాయనిబూపిపలికె-వలపులవెతతోన్॥ ౫౪.

చతుర్థాశ్వాసము.

క॥ మదనుండాతనిబలగము। నుదమున చెల రేగి రేగి - మాఱొకోని
రోదలక। బెదిరించిరికసుమ నినె। వ్వదిసమ్మతి పెట్టదలచి-మదవతినుడివెన్॥

క॥ ఈకోలదిపరాకునబలు । కూఁకలిడందగునెమీకు - కోకిలలైప
ల్గాకులవలెగాకులవలెఁ ॥ గాకఁపడంగాకుపడన - కాఁకలివేలా॥ ౫౬.

క॥ తాకట్లమారిపూరుని। తోకట్లకునీవునిల్చి - తోకట్టారే।చీకొట్లఁ
బడుటనీకిగుఁ।గాకట్టనుగౌరవంబు-గ్గలసెపికమా॥ ౫౭.

క॥ ఆకొనినప్పుడుకోనల। బ్రమాకులనాకలముఁదినక- మాతోఁవాదు
ల్।గైకొనఁగనెంతపక్షివి। నీకొనపెత్తనముగల్గె-నేపరభృతమా॥ ౫౮.

ఉ॥ కోకిలలారభూమినొకకుత్తుకతోఁమననుంటిమిప్పుడా। పోకలు
మానిలాతివలెపూనికగల్గిచిరాగఁచిలుకా-చీ । కాకులుబెట్టిఁజూచితిరి క్రకొ
సచెల్లునెమైనసేమిప । గ్గాకులుబెంచఁబడ్డపలుఁ గాకులకేలదయానురాగ
ముల్॥ ౫౯.

ఆ-వె॥ క్రూరభావమెప్పుడుఁగ-డదుకల్గిన । నీచమనుచుశా.స్త్రనీతి
గలుగ।క్రూరభావములనుఁగూడితిరిపుడుమీ। కనులెసాక్షికెంపుగంటులార॥

చ॥ చిలుకబలంబులారమనజెలకు-సదామనమొకరు-మాటతోఁ। జెలి
మివహించియుంటిమదిచెన్నటిగామొగమాటమెంచకక। జలమువహింపఁ
బాడియెవిచారముసేయకనైననేలనో । పులుగులునందులోవదురుబోతులు
మీకెటుఁదోఁచునీతులుక॥ ౬౦.

ఉ॥ కోపముపాపమంచుమునికోటివచించిననీతిమానిసం । తాప
ముఁజూపనన్నిపుడుదారొకని రౌద్రరసంబుముకురునం । దేపుగొనంగదా
పుఁగొనియేతరులైవజరంగనాయమా । నాపినచిలుకలార యయినంజెడు
కోపికినీతిపట్టునే॥ ౬౧.

క॥ పెంచినకీరముసఖ్యము। పంచిపగతుపగిదినన్న - డలఁజేయుచు
బల్।వంచనఁగొనెపూర్వప్రేమ। సంచితమాలేకదీని-సహజంబెనో॥ ౬౨.

క॥ ఇదిస్వామిద్రోహంబని।మొదనెంచనిశుకగణంబు-నికజూచినమే।
లాదవదనిమోముఁద్రిప్పిన । బెదరించుచుగాడ్పుపీవ - ప్రియసఖకనియె॥

చ॥ మలయధరంబుఁ జారి వెసఁ మంజులగంధవుచెట్లఁ బోరివు । వ్వాల
పొదరిండ్లఁ జేరి మల్లికిపుష్కరవారము మీటి నిష్కటం । బులఁ గని కేరి యీ యాదయ
నుముచ్చ గవాక్షులఁ దూరి ప్రవేశించి । న్వలు దెసఁ మచ్చు జల్లుచును భామిని ధైర్య
ధనంబు దొంగిలెన్॥ ౬౫.

ఉ॥ సోఁకులతల్లి గన్న పెనుసోఁకుఁడు పిడుగాకకోపు నగ్ సురా । నీకముఁ
జేరినంతట ననీతులుఁ బట్టు నెజన్మ వాసనల్ । పోకడఁ బెట్టు నెరవలుఁ బూన్చి
నబంగరు పంజరంబునం । గాకులనుంచి పెంచినను గల్గునె చిలుకలవోలె పలు
కుల్॥ ౬౬.

ఉ॥ వీఁడు మహాకిరాతుఁడని వేల్పులె నాయఁడు పాంథకోటకున్ । వేడు
కఁ బుట్టుపుట్టుతరి వీఁగ కతుండము లేడుఁ జేసి మున్ । వాడిమి కెక్కి నీ చెనటుపు
వ్యోరయా కొదమాని రేఁగెనా । నాఁడటుఁ గాక పో మనక్షణంబున లోకములన్ని
ముంపడే॥ ౬౭.

ఉ॥ పాలసుడై సపేఁడు వెనుఁబడ్డడదోసు మనోజ్ఞ శీరజో జాలము వెంటఁ దెచ్చి
పయి జల్లయు తావులముంపెనికనే । లజయింతు నెగ్గులను లెక్కగొనందుగ
దమ్మ మొల్లకో । గాలి పిసాసియన్నది నికంబగ దాసరసీరుహాననా॥ ౬౮.

క॥ మును పేరలోకక్షైనను । క్షణమున లోకములు గాల్పఁ జాలుడు
రసియా । పనరుహాగర్భుడునోక్కా । కసిమూలల పేసెఁగాదె. గాలింగీలిన్॥

ఉ॥ ఫుల్లసుమాళివాసనలు పొందుఁ బసన్నమై తావమప్పడున్ । జల్లన
సేతువంపుమును జాణపడుల్లొనియాడుచుండుటల్ । బొల్లులునిన్నుఁ జూచిన
నుపోకిరి కాఁకలఁ గూర్చినాపయిం । జల్లెద వేరసీకుఁ గలసాజము లేకను కాల
ధర్మమో॥ ౭౦.

గీ॥ హవ్యవాహునకాప్తుఁడైనకతన । నతనిగుణము లేనీకబ్బె నౌరయా
ర్య । వరుసముసుఁ బలికిన సహవాసయోగు । ణోధవతిమాటరిత్తయానోస
మీర॥ ౭౧.

ఉ॥ కన్నెను నేశపించిననికంబుగ తత్ఫలమొందునంచు నే । మిన్నక
యుండనందులువ మేటరివైనను నీ చెదోబళా । సిసి, కఁగావపో మొప్పుదునిక్క

డఁగానకనుఁడ్లు మున్గుచుం । దెన్నులున్నమిన్నలరద్రిమ్మరుచుందువురా స
దాగతీ॥ ౭౨.

క॥ మారుతనినుపాములుకడు। పారందినుఁగాకచలన - మలరునెవు
డునీ। వారువముకారడవిపా। లౌరాకనుపడనిభూతమైపోదువురా॥ ౭౩.

గీ॥ భువనములకెల్లనాధారభూతమయ్యు। ప్రాణసముదాయము
నకుప్రధానివైన। చందనాచలశృంగసంచారినిన్ను। వేడుకొంటినికావరా
విన్నుచూపి॥ ౭౪.

క॥ అనియిట్లుపీతుపయ్యెర। గుణవిభవముఁబొగడివేడు - కొనునంత
లోమినుసంచకిరణరాజై। దననేయఁగఁజూచితమ్మి-దాయకుఁబలికెన్॥

ఆ-వె॥ అమరకోటకెల్లనాహ్లాదకరుడవై। చల్లనైనకిరణసమితితన
రు। కువలయంబునేలఁగోరినరాజవు। సతులనేచఁదగురచందమామ॥

క॥ మామాయనినీకుయ్యాడినన్ । మామానముఁగొనెదుబుద్ధి-మాన
వదేరా। మామానినిరమారుని। మామానీవేయఁగతర-మానేనోర్వన్॥ ౭౭.

క॥ మామాయనిపొగడఁగచల। మామాటకినేచచంద-మామాతో
నీ। మామాటమెంచవేలర। మామానెనయంగచంద-మామాగోమా॥

మ॥ హరిఁమోపించితిఁవావిజెల్లియలనేనౌదుం గదాన్మైనయే।
మరయన్నికటపుతోడఁబుట్టు విలునిత్యన్మంపనూహించుతుం। టరివంతంత
లవావికేలమొగమాటంబెంచెదౌరానిశా। చరయీచుట్టఱికంబుఁజప్పకొన
పెల్చన్నాకునిగ్గాగదా॥ ౭౯.

సీ॥ అమృతరాశిఁజనించియమృతరాశిగణించి - యమృతాధరుల
నేయనర్హమార । మృగధరప్రియుడవైమృగధరాశ్రయుడవై - మృగలో
చనలపోరఁదగురనీకు । కలలఁగూడిమెలంగికలలఁగూడిచెలంగి - కలకంతు
లనుజూచియలగఁదగుర । రాజాహ్వయముగాంచిరాజాన్వయముబెంచి-
రాజాస్యగమనెదురంగదగుర । యబ్జయమృతాంశుశశధరహారవిభూష।
కాకలానిధివిద్యావివేకిరాజ । రాజకులమూలనన్నేచఁసాజమార । నిన్ను
గొల్చెదమన్నించిమిన్నకుండు॥ ॥౮౦॥

సీ॥ నీశీతకిరణముల్ నీటిపాలైపోయి - జ్వలనప్రతీతికి జాలెనేర । నీ
సుధాంశుత్వంబు నాసురశ్రేణికై - విషజాతిపైనేల వెలసెనోర । నీప్రజ్ఞ్యా
కరరాజి యేపట్లనోచెరి - దోషాకరంబెట్లు తోడుపడెర । దైవత్వమెల్లను ద
య్యంబులకుఁ జెందె - రజనీచరత్వమేరమణఁగల్గె । హ్లాదకరవెల్ల నెలవాలై
దినంబు । కుటిలమేలీలనీమయిఁగూడెనోరి । చంద్ర గురుసతీగమనదోషంబువ
లన । గలిగెనో కాలధర్మమో కర్మమేమొ॥ ౮౧.

మ॥ దివినాదిత్యసమాజముల్ ద్విజులుప్పృద్వింద్రాచు మేటర్లథో । భువ
నంబందునవీదుకంచులసుప్రసిద్ధుల్ జేసిరిభక్తింపనీ । గ్గవుజైవాత్మకకన్నకష్ప
గుణమోకాదేని పాపీచిరా । యువనేసాన్యస్యంబోవేరుబలమోయాహింం
పహాపాపమో॥ ౮౨.

సీ॥ నికరంబుతెప్పకోసయెదమసిగాను - నిసుఁగన్నకడుపక్రైసీసుగా
ను । నీరూపమింతింతనిచ్చలుమాసిపోఁ - నిన్నుఁజూచినవారుసేఁజబోఁద । నీ
కైనపరిదినమేకాకమైపోను - పర్వంబులనునిన్నుఁపాముమ్రింగ । నినుగూడు
కోనువాఁడుపెనుఁటెక్కుడైపోసు - పక్షులుసికకల్పంచుకతిన । నోరినాపభవగురు
వధూజారకుమతి । దేవగర్గోగ్గులెంచకపోరుజంచి । స్త్రీలనేచుటయిదిరాజశీ
లమూర । రాజుననుమాటఁబ్బరరాకళింక॥ ౮౩.

ఆ-వె॥ ముదితపాంథకోట్లయెదలనదిప్పునఁ । పాపసమితియగ్నిరూప
మొందె । వలఁగొనియెదఁగాల్పమలినాంకుడాయనే । మట్టియిట్టియనెడిమా
టవెట్టి॥ ౮౪.

క॥ విషరాశితోడుబడగఁ । విషరాశినిజననమొంది - విషముఖధరు
ఢా । విషగళుని చెలువనెసఁగఁ । విషధరపథమంచెపోఁడు - విషజాతుండా॥

చ॥ జలధిమథింపఁగానపుడు శ్యామలపాండురకీలలస్వాపం । బులుజని
యించెనొక్క విషముఁ ఘుజియించెను వేల్పుకంఠసీ । వెలిఁగెడు తెల్లనౌవిష
ముఁ వేల్పుల నేపలుమ్రింగనిద్ధరం । గలిగెనశంపకఁ ద్విరదగామిని పాంథుల
పాపకర్మ మా॥ ౮౫.

చతుర్థాశ్వాసము.

సీ॥ ఉగ్రభూషుడుకాని యుగ్రభూషుడుకాడు - గుణములుఁజూడ వేకుందరదన। దోషాకరుడుగాని దోషాకరుడుగాడు - నడవడిజూడ వేనలినసేత్రి। రాత్రించరుడుగాని రాత్రించరుడుగాడు - భావంబుఁజూడ వేపల్లవోష్టి। కుముదబంధుడుగాని కుముదబంధుడుగాడు - చేష్టలుఁజూడ వేచిగురుబోడి। భానుడగునుశీతభానుండుకాడమ్మ। కరవిధంబుఁజూడుకంబుకంఠి। శ్రీజఘన్యుడగుశ్రీజఘన్యుడుకా। డీరసంబుఁజూడుమిందువదన॥

సీ॥ తనపత్నిఁగూడిన చేనటినిచావంగ - దిట్టనిగురునినిందించవలెను। పర్వంబులనుపట్టు బడినక్రమింగకవిడి - పెట్టినరాహువుఁదిట్టవలెను। జన్మించినపుడుభ ర్షణముసేయనితరి - గట్టునుఁబట్టిచీ కొట్టవలెను। తోయధిఁద్రిమ్మింగియా తోయముతోనుమి - వేసినఋషికికోపింపవలెను। వారుముస్నట్లుసేసినపోరుదప్పు। నక్కటాయెంతయవివేకున్రైబ్రియంబు। బల్వవిడనాడఁగాదెయీఘపగిడితొంటె। యన్నయమునసేచెనికవీనినఁగనేల॥ ౮౮.

క॥ సారసవైపునగదుకేను। కారగదూతననువిడక - నతికుపితుండై। బోరిననదిఁగాదనిదయ।లారగనుతియింపఁదొడఁగె-నతివప్రియమునన్॥

ఉ॥ శ్రీరమణసహోదర సుశీలద్విజప్రియయోషధీశక। ళ్హారవికాసచంద్రమ కలానిధిరాజశిఖామణిసుధా। పూరితమూర్తిశంకర విభూషణశుద్ధమనోజ్ఞనెన్ను వే।మారుభజింతునాయెడలమన్ననరేచగమిన్నకుండుమా॥

క॥ ఈరీతినితాకరుగుణ। వారముఁగోనియాడియాడి - బల్లిదుడగునా। వీరుఁడుమారుడుఁజేసిన। హోరాటందలిచియలికి-యుగ్మలిపలికెన్॥

ఉ॥ తుంటరిమన్మథుండుకుపి తుండగుచున్ దెలితమ్మితూపుపూఁవింటనమర్చిమిట్టిపడి వేసిమదింగసిదీరకున్నబల్। కంటుతనాన తేఁజివురు కగ్గముచేఁగొనిడూఁకినేనువా। గ్గంటెననంగనాప్పెదవకావకవైపడఁగ్రుమ్మెసేసఖీ॥ ౯౨.

క॥ మరుడసురులతెగతెలిసెన। మరుడనుచుఁబరాకుగొంటి -మానినియిదెవే। మరుడంబులుసేయుచుపా। మరుడంబులుఁగుప్పెనింక-మరులెటుమరుతున్॥ ౯౩.

చ॥ చిలుకలుపూలు కెందలిరు సింగిణితట్టువరామతన్మ తే। నెలయె
రనారిమందు నెల నిండు నెలల్లమికాంద్రుపీరిచె । య్యలువెలయతానువీని
మదియొక్కటికూడనతుల్యులైరిపో। చెలువగుపాన్నువన్నెఁదని సీసముచేరి
నకీడుసేయదే॥ ౯౪.

మ॥ కెలయారస్మధుపాళిఁ గొప్పునని యెక్కించేఁ శుకాగ్రీయునఁ
జ్జలఁబెట్టెఁ వెరుగయ్యెమాలలకు మంచాలిచ్చియుఁ బాపన। య్యలసస్పిట
లు వేసిరన్నదినిజంబొ సామ్యమీలాహిరి । తలనేబుట్టైను పెద్దలాడుమగియా
దల్ వీని కెట్లబ్బునే॥ ౯౫

సీ॥ రమణమీఁగసువర్ణగ్రాహిశుకమును - గుట్టంబుగాఁజేసుకొని
మెలింగె। మధుపానవశులైన మధుపంబులను వేడ్ర - బలగంబుగాఁగొనిపరిఘ
విల్లె। నగ్రజాతవిరుద్ధుడై ప్రవర్తించెడు - మాధవునేలెనుమంత్రిగాను।గు
రుసతీగమనుడౌ కుముదబాంధవుసితో । జెలువారస్నేహంబుఁజేసివరలె।
మారుడీనడవళ్ళను మసలినట్టి। కుమతిగానమహాపాతకుండుగాడె। పేఁడు
స్త్రీహత్యకేలను వెఱుపుఁజెందు। తరుణియికముందు నేనెందు దాగుకుందు॥

శా॥ ఏరామారకఠోరఘోర గుణనీకేమూర్ఖురా స్త్రీలతోఁబోరా
డఁఘనమేమికల్గునిక నీపోకెళ్ళుచాలించుమీ । శూరత్వంబలనాడుశూలియె
దుటఁజూపింపనగ్గాయనా। గౌరానీబయసెల్లఁగంటినిక నీకాయింతిసామ
ర్థ్యముఁ॥ ౯౬,

క॥ ఓకీనీవశేషూరులు। లేరోనీవాకడవేనో - లెక్కింపధనుర్ధారివి
మిడిసిపడుచుసర। సీరుహలోచనల నేయ -జెల్లురమదనా॥ ౯౭.

ఉ॥ అంగదలేసినాయెడల నంగదబూనివిరాళితూపులే । యంగద
రంబెయీవెడద యంగదకోర్వనువాఁడుమా । తంగదనన్ను జూడముగు
దంగదతూటరి సూక్షునీకుమా। నంగదగుందలంగవె యనంగదగన్మను నేగి
నంగదా॥ ౯౮.

ఉ॥ దర్పకనీదుక్రౌర్యము విఘాతకనుంగొని మున్విపేకిన్తా । నేర్ప
లరారలోకములనెంజిలి లేమికికారణంబుని । శ్లైర్వరిచేఁ సుమాయుధము

లెక్కవఁగాకపినైమెదునింతకే । దర్పముఁజూపిలోకములు తల్లడమొందఁగఁ జేతువాబళా॥ ౧౦౦.

కం॥ అన్నెముపున్నెంబెరుఁగని । కన్నెనుహరిపైనమరులుఁ గల్గినదానన్ । నిన్నిటఁదిట్టెదఁదాకకి । మన్నకపోఁగిలవెవలపు-మేటరివినరా॥ ౧౦౧.

సీ॥ నీవిల్లుగండ్లపై నేలపాలైపోయె- నీ తేరుసుడిబడెనింగికెగయ । నీబలమడవిపాలైబొబ్బరిల్లను- టుకేఁయునుసిడెంబేటగలియ । నీశరావళిగుస్కె-నిత్య నేలఁగూల- నీసచివునిమేనుమపోను । నీనారిపురివిప్పి నెరినెరివాపోను - నీరథ్యములుచెట్టఁజేరుకోను । మానవదిమేర యింతేనిమాటలనిన । సిగ్గుమాలితివారనేసేదఁగొన్న । దాననికపెద్దమాటందుదైవసాక్షి । పంచమార్గణానీరూపుపాడుగాను॥ ౧౦౨.

శా॥ నేకన్నారఁగఁజూచితేని ఘనానీ బెక్కుముక్ ప్రకరాలౌ । చీకాకౌనీకమాట కేగఁబముముంజేయంటనా సింగినీ । పోకల్ సుక్కనుపూవులప్పుబడునే మోమెత్తుమా తాసినా । సాకయ్యానకుకాలు ప్రవ్వెదవె బాహాశక్తియుంజూచెదో॥ ౧౦౩.

సీ॥ అయిదంబకములచేనతిశయిల్లెదపునీ - వలనికిఁగగ్గెమూడంబకములె । మెలప్రాయమొలసినవలతిమిన్నవునీవు - మూలనుండెడిజోగిముదుకడతడు । సరసులతోఁదివిసంచరింతువతండు - మరుభూములనుదిర్వుమరులఁగూడి । వలపులరాజువైవర్థిల్లినాఁడవి - పూరూరుఁదిరుగుబికారియతడు । వానికినిసీకునింతేసివాసితనర । స్థాణుడర్థనారీవేషధారినైన । మాత్రమున నోటుబడియిప్పుడమ్ముఁబోరఁ । బూనితివినారినేకదాపుప్పకాండ॥ ౧౦౪.

కం॥ క్రొన్ననవిలుదాల్పరినిను । న్నిన్నఘనన్నెఱుఁగనీవు-హింసయనకనిక్ । మిన్నుసిగవేల్పునూడప । కన్నుసుబటిసేయఁజాలు- కమబలశాలిక్॥

కం॥ కాంతలతోఁబంతంబెసు । మంత్రైననుసేయనీకు- మంతేలంగో । రంతైనకరుణఁజూపర । వంతుకునకిఁచపుమదన-వర్థిలుదువిలక్॥ ౧౦౫.

చ॥ ధరఁవిలుకాఁడ్రునొక్కటిని - రెండునిరెండుగ ద్రుంతు రెప్పడ । చ్చెరువుగకొంటినొక్కటిగఁజేతువు నీసరిశూరులేరనీ । శరగుణలాఘవంబు

నిజశౌర్యముఁ జూడవిచిత్రమానసయో । స్మరయిదిక్కు గాదనుటసాత్యముసో
ముడుఁగ గ్లానికరమై॥ ౧౦౮.

ఆ-వె॥ మరుఁడు వానిబలము పరిగొనపోరాడ । మగలు బెరుగనోపదర
ముగాక । నుతులు సేసి వారి బతిమాలుకొన్నను । మానవతినన్నదీ సుమానియబల॥

ఉ॥ మారుని వేఁటకుక్కకసమాజముకూఁతకు నేఁటిమోఁతకున్ । వారిజ
వైరికోఁతకును వాయువురాతకుఁ దావిపూఁతకుం । గీరవరాళిచేతకును గేకుల
ఘాతకుఁ జైత్రుసేఁతకున్ । సారసనేత్ర కుక్కుచును సంగడికలికి బలేఁను
ల్కుతో॥ ౧౦౯.

క॥ శాకీకేకమత్తచకోరీతతిరావముల కోకిపసమా । యూకీనటన
ముతలిరుల । కోకిపోరుసకువలవుఁ గొంటినాయాక॥ ౧౧౦.

చ॥ మరుఁడుకరాతు డేపిక సమాజము పోకిరి తెంట్లు తుల్వలున్ । సరసిజ
వైరికావలుడు శారికలు స్సైను నాటిబూతముల్ । సురభిగరాసు మారుతుఁడు
సోకుఁడు నంచ పిసాసికిరలు । స్మరిఁ గొసిరమ్మ యొంతకని వాదులు జేతునె
ప్రౌఢ సేసఖీ॥ ౧౧౧.

పంచచామరము॥ సరోరుహాక్షిగుబ్బ చన్నుచాలు సిబ్బెముబ్బులున్ ।
భరింపలేకగున్నమధ్య ప్రకటలయ్యె రింగులున్ । సరాసదోగ్గెవివీడె
జాతకొప్పడెంద సుఖస్ । బరాకు జెందమైనణంకి నాలెపూలపాన్పునన్॥ ౧౧౨

గీ॥ ఇటుల జెక్కిలి జేల్లనైయిందువదన । తమియసంగవిరాళిచేతహా
తహపడి । దస్సిజెజ్జసుబారలాడియుస్సురంచు । మైమరచి చాకిరనుకూర్మి
మగువలప్పుడు॥ ౧౧౩.

శా॥ ఏమే చెలి నేఁజమే మనసలానే నేగనోజాతియీయా । భామార
త్నమ్మ చూడనేడు పరితాపంబెచ్చి చాక్కన్నదం । దేమేమో యిది పూర్వలేసె
సెలినింకేరీతి క్షేసేతుమో । మొముట్టక వలకాక యొడ్డుకొనియెన్ మమ్మా
రెయింకేనికో॥ ౧౧౪.

చ॥ సగసిజమబ్బనిందనరె సంపెఁగ నూబువుఁ బోలెపోకని । శరసుద
రంబునొందెలలితఁబగుజకర నన్నొప్పెపైడెడ । బ్బురతరుణీలలామ మొగము

స్మరుకుత్తుకచన్నదోయిపైఁ । దురరుచిమీఱిచూడఁబడెఁ దుంకెనమైనప
రంజితేజులున్॥ ౧౧౫.

సీ॥ శశిశేఖరకిరణముల్ సఖిపైనముంచెను - వాసినవల్లుస్వర్భాను
వేణి । జ్వలనాప్తు డుగ్రుఁడై సతిమేను సించెను వ్యాళ రోమావళి
త్రోలువేగ। పికములు చెలిసేము బెదిరించఁబూనెనే - డామహామఁబాం
చురామనీవు। శుకములించెల రేఁగిచేడియ నెదిరించె - కడఁబుచ్చుసాంకవగం
ధ వెడలి। మరుఁడునాయకుఁడైపుష్పశరములంది । పంకజేక్షణమదిహింసింపఁబడ
గ నేసె । నటమటలుపోనపినిఁగెల్చుటకనువను । శివశివాయస్తోత్రంబుసే
తమమ్మా॥ ౧౧౬॥

గీ॥ హరిని మోహించివలపులనలరుకతన । మరునిముక్కంటి మంట
లుమైజనించి । నిందకోసెమనరాచకన్నియకునిపుడు । చెలియుపైత్యోపచా
రముల్ సేతమనుచు॥ ౧౧౭.

ఉ॥ ఆమదిరాక్షి మేనఁగలయంగపురంబుమలాఁగుడిచె పే। తోషలప
ల్లవోత్కరముఁగూర్చిచిశయ్యఁబరుండఁబెట్టివిం। జామరలన్ సుగంధులనుచల్ల
సగాడుపుటీనవేయనా । కామినిమీఁదుమిక్కిలిగ కాఁకగనంగెలి యోతఁడా
యిట్లనెన్॥ ౧౧౮.

ఉ॥ కెందలిరుల్ స్వరాళులకుకీర్తిమిణుంగులుఁగా నెగంబురా। గంధము
కాలకూటమగుఁగావున పాంథవధూటకిప్పుడీ । కొండలపాటుపోఁదిరుగు
గూర్చినపాన్పునఁజేర్పరేయనన్ । సుందరులట్లుసేయగను చూచుకలుమా
నుచుచేడెమెల్లనన్॥ ౧౧౯.

ఉ॥ కన్నులువిప్పినన్ బైసలుగన్గొనియూర్పుసగంగనుండినా । కన్నెనుఁ
జూచియొంతపనిగన్గె విరాళికినెట్లుతాళుదో । వెన్నునిఁగూడకున్నమరిసేద
సమానదుపాయమెట్లకో । యెన్నడువానిగందునిక నన్నును మారుఁడుగెల్చు
నోసఖీ॥ ౧౨౦.

క॥ చీమచిటుకురసినయెడు। స్వామియిటకునన్నుబ్రోవ- వచ్చెనను
చునే। నామోహంబునఁజూతుం। గామునినికగెల్తునంచు - కళవళమెసగన్॥

క॥ అనఁ జెలికిఁ జెలులు నుడివిరి। వన జేక్షణ వగలు నిగుడ-వగఁ జెదవేలన్।
వనమాలి నీకు పతియౌ। ననుమానము లేదు వాఁడె-యాచింపఁడె మమున్॥ ౧౨౨

క॥ ఈగతి నుపలాలించిన। రాగరిత మనంబు కొంత-రమణ మొలయ
పూఁదీగెలతో కేఁగొని యెలి। నాగలుఁ గొల్వఁగ బరుండె-నరవర యనుడున్

క॥ గారాబ మొప్ప మునిపర। యీరాకొమరుని మురారి-యే విధిఁ గొ
సెపెం। పారగ నామది మోదము। దేరగఁ బరికించితని వి-దీరుపు మనుడున్॥

మ॥ కలుషవ్రాతసరిత్ప్రపూస్థపసదాత్మ్యాఘృద్వపత్ర్యోత్రవీ। జ్జ్వాలి
తసరంధసకుంచితాంఘ్రియుగ జ్యోత్స్నాహాసత్రీవత్సలా। జలముక్తిీవ
ద్వ్రజగాత్ర దృశ్యవణ రాట్చాయీ మరుద్వడ్విపా। సలిసింహాత్రిదశస్తు
తాహ్వయ సుధాభక్తస్పృహా బాయకా॥ ౧౨౫.

మంజుభాషిణీవృత్తము.

చలిగీముదిండిమిహిసాంమీసూడిగం। బుల ప్రోడ తమ్మిపువు బుట్టువేల్పు
జే। జలపాదుసాహికయి సేయఁ బాముపై। యల రాగుచున్న ముగురాలు
వేపర॥ ౧౨౬.

గద్య॥ ఇది శ్రీమదలర్మేల్మంగోత్తుంగ శృంగార స్తన శృంగసంగ ధారాధర
వేంకటేశ్వర కృపాపాంగలబ్ధి వాగ్వైభవ నిరంతర భాగవతారా
ధనాధేయ తూముకులపవిత్ర సర్వేశాభిధానపుత్ర రామ
దాసప్రణీతంబైన నిర్వచనమిత్ర విందోద్వాహం
బనెడు శృంగార ప్రబంధంబునందు
చతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీవేంకటేశాయనమః.

నిర్వచనమిత్రవిందోద్వాహము.

పంచమాశ్వాసము ప్రారంభము.

శ్రీపదసేవితులగునిర । జాపగయుంతేనుచునభయ-మెస్థితకటిమై। జూపనుకరయుగ్మముంటె। యేపారంగవెలయు వేంక-టేశ్వర మశా॥ ౧.

సీ। ఇవధరి పురరాజకులావతంస । రాకొమారితనూరార్చిరమణన । పాలకలబ్రహ్మమునియొకరు-పంచనలచి । యుపిదలాత్మపితర్కించి ప్రాంతరులును॥ ౨॥

క॥ పగనెగ తనెనక మగునే । మగునోతల్లికిపచింప - న్యాయంబను చుర్। ఇగుప అకొందరుదేవరి।నగరునకునొచ్చియి రాచ-నవలాగనియుర్॥ 3.

క॥ కనిప్రముక్తులానరాపాలురుమి।చనుపురరాడ్నిమెందు -జను దెంచి తికే।పనిజెస్పెంగా తవరతెన। బనినంగరములుమొగిడ్చి- యనిరాసకియల్॥

క॥ మన్వాపుజప్రసమతిపెకు।నిన్వాటలేకా వరునివెతుక-సేమించుడెక్ల బున్విలుతుడచిన్వనువాడ- నొన్వింగొనె మెప్పుపుగెలుతు- నోషరునియనుర్॥

క॥ మందిరకీలావాలా। నందనముగ్రోలికటువుంగగ్గె- నాతికిపుడుసౌగంధికసారభ్యాన్వితి। గంధవహంపర్చిపిచు-క్రమమైపనగెర్॥ ౬॥

శా॥ పూసిరందుడవాజిచందనము కస్తూరంబుమర్దించిపూ। దేనెల్ బోసినకర్దమంబునకుచాద్రిద్వంద్వమూర్ణపుంచినం । వానంగాకలుపోకమై వణకిసంతాపంబునిండానని । ర్వాణత్వంబుపహించి చూ కర్చె-చెలివారింపంగనెట్లోతుర్ మా॥ ౭.

చ॥ వలంతినిసాంద్రచంద్రికలదైటనుగాజ్ఞగిభ్రమానుచేరువర్ । వెలసెడచంద్రకాంతమణి వేదికపైసుకునూనమానవా। త్పలదళశయ్యయందు నిచివల్లపుచేలముసుంగువేసెర్ । వలపులకాంకపోకపలవంతల నొందెను మీదుమిక్కిలిర్॥ ౮.

చ॥ వలిపని సేతమించు మృదుపల్లవకల్పితతల్పవిష్ఠపం । బలుపగు మించి పారు విరజాజుల పందిలిఁ జేర్చి కాంక్షపో । వెలఁదిఁ బయంటఁ బెట్టినను వెంటనె సుప్తికి పరాగమయ్యెనా । తలిరులు పూలునా తెలునతాపము కెంతనియంతు దెల్పుదుర్॥ ౯.

ఆ-వె॥ వెలఁది సేనొక తరిపీణియఁ జేఁబూని । పంచమస్వరంబుఁ బాడుచుండ । సింహనాదమనుచు చిత్తంబుఁ బెదిరె నే । నేమిఁ దెల్పుదింక భామయునికి॥

క॥ ఘనఘోష నాదు రేయిం । గన్నెయని జురించు వేళ - కలలో నరుదౌ । కన్యాకుమన్నకోమఘుని । కన్యానవిలాసకేట్టు - కలనాభమొఁదుర్॥

క॥ అవనినివనపస్మితకో । ముదదికల్పలు పక్క టలివి - ముదసంచలనే మ్మదిముద మొఁగవం జేయఁగ । విధుము ఖి ప్రభొంగెల్మి - వెలఁదులకసయెన్

క॥ వనజాక్షులారా నాప్రియలు । తనయాసలాలింపరమ్మ - తడవేల నెయి । ప్పని రేపే కావించెద । ననితానలంతారా పెంపెంగూర్మిన్॥ ౧౩.

గీ॥ అంతనొకనాంతవచ్చి పేకాంత మందు । కాంతవసుదేంద్రనవరాజకాంత వేగ సకలభూతయయ్యాపురంబు నుండు । పసిఁడి పంచకపోయాఖుల్ పారికలును॥ ౧౪.

సీ॥ అమోఘమొరు తెలనివ్వటుకుఁ జిట్టి - రమణులిడుచాపమకుములు వేయ । సుదతులకొందరు సంపూర్ణ కుసుమ రంగఁదేగ । చానయొకతె మైడిజాలు నల్లికఁ దేగ - మణిమయాభరణంబులఁ దేగ । చానయొకతె తెప్పెడిజాలవల్లికఁ దేగ - మరియొకర్తు తలనాకుఁ బురలివ్వ । మాచిముల్ గొనికొందరంగనల్మును పోవ - యువిదలద్దరుతపయూతగాఁగ । జిలుగుకుచ్చెల్లమీగాళ్ళఁజిందులాడ । నల్లనల్లనమదగజయానమమరి । మీనకేతునివిజయలక్ష్మియొయనంగ । పడకటిలుఁ జేరఁజనెరాచపడఁతి యపుడు॥ ౧౫.

చ॥ అటఁగనెపాలితార్యసహిమాచలవికృత ధైర్యునిన్ విశంకటభుజవీర్యనిర్గళితదాయవిశాలతమిస్రసూర్యునిన్ । స్ఫుటనయశాస్త్రకార్యనియతోధనధుర్యునవార్యశౌర్యునిన్ । గుణిలసనోవిదార్యమణికుండలధార్యునిరాజవర్యునిన్॥ ౧౬.

పంచమాశ్వాసము.

సీ॥ [illegible] చితనస [illegible] మాడుచు [illegible] । [illegible] ఘనబోధమార [illegible] గమన [illegible] । [illegible] కల నించెనురాయని [illegible] ౧౭.

ఆ.వె. [illegible] యఘోద [illegible] ప్రాపకముని [illegible] తాత్విమాప్తి వెసి । [illegible] సుద్య [illegible] ॥౧౮.

ఆ.వె. [illegible] తెన్పుముకుతారుడా మాప్రి [illegible] టదు- గడుప్రచు నుం [illegible] తె [illegible] యానవ [illegible] వసీశ్వరుడు [illegible]

క॥ [illegible] నమున [illegible] వాంఛిం చినయా। [illegible] సుకుమారుడు [illegible] వళించిన చో [illegible]

ఉ॥ తెమ్ములు చెంగ [illegible] చేలలితగ్గి [illegible] మయాఖమ్ము లు [illegible] పెల్లనసు [illegible] । కమ్ములు తెల్వా [illegible] చే మను [illegible] చేపట్టి రా । వమ్ములు [illegible] వెలుగువాడమి దిక్కు [illegible] ౨౧.

సీ॥ [illegible] చేలుకా. స [illegible] యముల్పదర్చి [illegible] భూషణంబులు [illegible] । [illegible] లువ్వమాటంబున [illegible] ౨౨.

సీ॥ [illegible] ట్టినబులు -ఒలసి [illegible] బరాబరులు సేయ। [illegible] కలెత్తి [illegible] బాడ । చె ల [illegible] లజయిాభవ [illegible] వారము [illegible] గడల సేయ। నప్పరాంగ [illegible] నగలు [illegible]వె। [illegible] తిన్న। మణిఖచితకంక [illegible] నము [illegible]చి । [illegible] బలు [illegible] ప్రోల [illegible] ముఖులు। [illegible] మరంబుల వైపనపుడు॥ ౨౩

చె॥ [illegible] నేమ [illegible] బురుషుల్ పరకాంతలతో రమింపఁబూ। నెద [illegible] కాంతతన నేర్పున స్వర్ణ దరూపసామ్యమును । గదుదగ రాజభూష

నొకకాలముఁ బాయక నొదలన్ | ముదంబెదుగ వెలింగెనా మొకరుడై త్రైమసఙ్గ
ధవళాతపత్రమున్ ॥ ౨౭.

గీ॥ నుందమొదవవాద్యరవములు మూఁగ మ్రోఁగ | పాడ సేవముఁ బెంపు
మెఱుఁ గులుఁ బాడు చుండ | వింతలొప్పఁగ సుర రాజవిభవమున | నెవ్వఁ డు
డుఁ జేరె నాస్థానమండపంబు॥ ౨౮.

గీ॥ చూచి సభ్యులు దిగ్గన లేచి మొలల | జిలుగు దుస్తు లఁ జుట్టి చేతులు
మొగిడ్చి | ధరణితలమున నుదుటులు దాకునటుల | మ్రొక్కి నిలచితి నమ్రత్వము
నువహించి॥ ౨౯.

క॥ అంతటు స్వకీయమణిఖచి | తాంతర మకుటోర్ధ్వ వసువ – మావళిచే
సామంతులు ... నగఫ ... | కాంతి ... నివదా మవులకు – కై కేసి రోగిన్ ॥

ఉ॥ అ త్తరి యంత్రి రాజ మహితాంతి నిల మహిప్రభాళ్యముల్ | తత్తఱ
పాటు నన్నిజ ... సారసవ రథంబుల | మొత్తముఁ గట్టి చేరుకొని పూ
గస మోఘు విలాస ... ఖరింప ... రిల్లఁ ... సనుమాలిన రత్నపీఠికన్.

క॥ సం ... చింత పెనఁగొన | ... మను ... బుద్ధి – మంత్రుల
తోఁ సామంతులతోఁ మంత్రులతోఁ | ... సభ్యులరాజ – మండనుడు
సభన్ ॥

ఉ॥ ... క్క ... ప్పసుందుత్రి | వత్సు
లసామ్య ... నిబూచి ... నం | గత్సమయంబ సన్
స్ఫుటలితాంతి ... రా ... లుఁ ... టుయు | స్మ ... డై యమి ... నలమన్నియుఁ
బూడను నెట్లు ... ళుసా ॥ 30.

క॥ అరూపని నేదేశ ము | యేరాజతనూభ వుండ – యెట్లకొ వెసకన్ |
గా ... కొరికి | లేంమన ఫలించు నింక – నేగతియు సినన్ ॥ 31.

క॥ ... శ్రేష్ఠ ... మదు | గ్గన లేచి క ... బ్జ యుగ్మ – ఘటితుఁ డయియు
నౌన్ | మను ... గు | ... సభికులు మేలనంగ – విబుధులు మెచ్చన్ ॥

ఉ॥ ము ... దేశనృపముఖ్యుని పుత్రిక యొకర రాజసంక్రందను
గోరినన్ బుధ ... మెప్పుగ ... పాలుడా | వంశ ... స్వాయంపర

వానన్నిజాబ్జునిగాఁగొనెఁ దడదిన్ । సందియమేలనిఁకఁ గృపచంద్రమధిగ్ఘ్ర
తకేతిఁ జంద్రనూ॥ 33.

క॥ నాఁడో తమరాజులకిఁ । రాజ. బగుభటులఁ బంపి-చాటుడనగనా
రాజువినీనమ్ముతినస । బాజనములు నమ్ముఁ బొగడ-భటులఁ బిలచినఁ॥ 34.

క॥ పరిణయమ్మును జూచిమునరా । ధనుట్టిపరిణయమునస్వ- యంవరమున
నాఁనని సలసిరి లటాం । ద. మంత్రిని సంపుదెలిపెనటు తమదిద్రౌ॥ 35.

క॥ అరవిందవల్లె యాదవాళియును వంగోనమగధకోస-లాంధ్రమిథిల
కోంకణకుంభనాటి దేశములు । మానవసనచాతిన్నృపులు-లవిడెంపములఁ॥

ఉ॥ తావనసా వ్రేపలవిదర్భకను । నవరాటలాటపాం । చాళకళింగ
వంగఖుర సావనుమహారాష్ట్ర కసాగసికనే । సౌరాష్ట్రఖిందభోజవనవాసకబాహ్లిక
బర్బరాంగవంగ గాంధారపురాధిశులు తేరు క్షమాలాననగరంబు సేరినఁ॥ 3౭.

ఆ-వె॥ భటులవలన నెలసి పార్థివాగ్రియుడు । వారికనుపు మంత్రివ
రులఁ బంపి వేగసేరు దర్శనము పంచి । వస్తుజాలమన రసంపునంత॥

ఉ॥ వింత ... లలుపాపహ ... పాండవ కౌరవేయుల । త్యం
తసఖుల్ పురోహితులు ... ధృతరాష్ట్ర । ... సేరినఁ
భటులవల్ల నెఱింగి ... భూ । కాంతుడుఁబోయి తెచ్చినొక గామిడి
మూళిగసుంచెన త్తఁ॥ 3౯.

క॥ బలనాథ్యకుఁ ... రథారోహణము - యాదవ
బలముల్ । బలయగకృష్ణ ... దవంతం । గలసినపురజనులుగుంపు- గట్టొ ... రు
లుఁ॥ ౪౦.

క॥ కసుఁగొను ... దే ... పుమగు సేనల్గు ... వి- జయబలుపట
నా । పునసి ... జనప ... పరిణయంబు నెధర్మ-వర్ధనుడటనె॥ ౪౧.

సీ॥ పేరమే ప్రాపళ్లు ... పురాతన- ... సినచిన్నసున్న కాఁడు ।
పీఁడ ... ఘనరాజవిభవంబునంచి గో-వర్ధనంబెత్తినవన్నె కాఁడు । వీఁడ తే
ద్రుహిణుడు ... సేనవత్సముల సృష్టిచేసిన చెలువు కాఁడు । వీఁడటె వనము
లోవిడిఁ బడ్డ కార్చిచ్చు- నవలీలఁ బ్రమింగినసవ్వురు కాఁడు । వీఁడటే కంసుఁ

దళించి వేగ ప్రాణ। కోటఁ బోరిగొన్న ముద్దుల గొనబుకాఁడు। వీఁడ టేము
న్నగోపికావీధిమాన। సాంబుజాతవిహారహంసాగ్రియుండు॥ ౪౨.

క॥ ఈ రవిశతప్రకాశుని। గౌరవమును గనిన రాచ-కన్నియ చేతో।సా
రసముల లింగొని చెలు। వారక నెట్లోపవచ్చు-నాబి త్తరికిఁ॥ ౪౩.

క॥ ఆరూపరికిమాపరి। యీరమణునకారమణియు- నీడగు మున్నే।
కోరిముడిఁబెట్టె నే విధి। సారసముఖితప్పదిదని-జంబగునమ్మా॥ ౪౪.

ఉ॥ నాకనుమానమయ్యెడలనాడుకలంగనుపడ్డవాడె వం। డోకల్ల
గన్న వాడె మగఁడోయని చింతలేవీఁడెన్నైనపోఁ। కాఁకలఁజెందియున్న మది
గానకలంగినృపాలగర్భర। త్నాకరరత్నమే నృపతియాత్మజుని న్మదిఁగోరఁ
బోవునో॥ ౪౫.

క॥ మనరాజతనయ మనసిజ। మనసిజునివరించురి త్త- మాటలికేలఁ।
జనవాక్యము కర్తవ్యం। బనుసామెతపొల్లుఁబోనె- యంబుజవదనా॥ ౪౬.

గీ॥ వనితకలలోనకనుపడ్డవాడువీఁడె। యనుచు మదిఁదోచిసభను
స్వయంవరమున। వీనివరియింపమనదొరసాని యెడకు। పాలలో నేయియొ
లికినపగిదిగాదె॥ ౪౭.

క॥ నగరస్త్రీలీలీలన।నగఁదోబుట్టువులఁగూడి- నగరాడ్ధరుఁడా। నగ
రునకుఁ జనియ త్తగు। నగరాదుఁ చయుగకు మ్రొక్కె - నగవాగినెగయఁ॥

ఉ॥ మ్రొక్కిన చెక్కులన్నిమిరిముద్దులుఁ గుల్కటియయ్యలారమా।
యక్కలకుఁ శుభంబెయనుగన్న లకుంగుశలంబెయమ్మల। మ్మక్కలకంద మే
వది నేలందరకున్నది సంతసంబెకా। తక్కినబంధుపాళికిముదం బెకదాపురివా
రునేమమే॥ ౪౯.

గీ॥ అనియిటులకుశలప్రశ్నలైన వెనక। మేనయల్లుండ్రరాకలు మేదినీ
శ్వ।రునకుఁ దెలియంగ సకియలననుపనతడు। సంతసంబునరాణివాసఁబుఁ జేరె॥.

క॥ కృష్ణనిభాంత్రిస్వితరో।చిష్ణునిసకపాత్మజాద్రి-జిష్ణునిగుణవ।ర్ధిష్ణుని
విశిష్టనయవ।తిఁ జిష్ణునినుతజిష్ణుయదువ - రిష్ణునిఁగనియెఁ॥ ౫౧.

క॥ కనిదరహాసితుండై వా । రిని మెచ్చుచు రాఁగ రామ - కృష్ణులనుజు
తోఁ బ్రేమిల్లన శుభమే మీ । కని కౌఁగిటఁ జేర్చె రాయ - డా సమయమునన్॥

క॥ వందారురక్షకుఁడు గో । విందుం డరుదెంచె నంచు - విని నంగుంతీ ।
నందను లుందనుఁ జేరిన । నందరు విందారగించి - రవనీశునితోన్॥ ౫౩.

క॥ మఱునాఁ డుదయంబుననే । మఱికనవంతీశుఁ డొకఁడు - మంత్రిని గ
ని యీ । యుఱుత నొకరచ్చకొట్టము । నొఱపుం గావింపుమనిన - నోగి వాఁడ
పుడున్॥ ౫౪.

సీ॥ ఒకవంకనకలంకమకరాంకలీలాంక- మత్తినచిత్తరుబిత్తరములు ।
నొకతెంపుననుసొంపునికరంపునుఁగెంపు- పలుకులతళుకులుగులుకుజిల్గు ।
నొకపారువనుసారునకుమీరుబంగారు - పసినీరుజలతారుజల్లుబారు । నొక
సాయజిగిచాయనొాగరేయమసజేయ - నద్దినట్లుగనిల్వుటద్దములును । పాళి
నొప్పినకుద్యరింఛోళితనర । స్ఫీతలలితాన్వితస్ఫుటశ్వేతదీప్తి । యుక్తలంబిత
స్ఫటికకుంభౌఘగరిమ । మమరఁ జేయించె నొకమండపమును నతఁడు॥ ౫౫.

ఆ-వె॥ డంబుమీఱఁ జిత్రకంబళ్ళఁ బరిపించి । యచటనచటరత్నఖచిత
కనక । పీఠములను దెచ్చి పెట్టించి రాజున । కెఱుకసేయ నాతఁ డేఁగుదెంచి॥ ౫౬.

క॥ చూచి సెబాసని రాజుల । నీచదరునఁ జేరునటుల - నెఱిగింపుఁడనన్ ।
వేచని తెల్పినవారలు । నాచక్కికి వచ్చి రప్పు - డతులితమతులై॥ ౫౭.

గీ॥ వచ్చినను వేత్రహస్తులు హెచ్చరికలు । జేసి వారికి తగిన సింహాసన
ములు । వేసినను తీవిగుల్కఁగ విశ్రమించ । నపుడవంతీశుఁ డొకచక్కి - రాష్ఠిఁ
బూచి॥ ౫౮.

క॥ వేవేగఁ బోయి నాసుత । కీవేర వెఱిగించి తెచ్చి - యీఁగది మఱువుం ।
గావించి యుంచి తనకల । లోఁ వచ్చినవానినిందు - లోఁ గనుమనవే॥ ౫౯.

మ॥ అనినన్ హెగ్గడికత్తె తీవ్రగతితో నంతఃపురం బేగి యీ । పని దేవే
రికిఁ దెల్పి రాజసుతతోఁ బండా యెనీకోరికలె । మ్మనుచుం దత్తఱపాటుమీఱ
నెరికల్ పజ్జం బడన్మ్రోగుచు । న్పనికత్తెంజెలికత్తెలన్ బిలచి పూబాగాయ
జాగేలనే॥ ౬౦.

చ॥ అనవిని చెల్మి లేమ లహహా యిది యెంతసువార్త వింటిమీ। చినదొ
రసాని వెనకటను జేసిన పూజలు మంచివమ్మ నాఁ। డనినపయోధరద్యుతిని
ఖాంగనిఁగంటిమి నిన్న వీటిలో। ననిశడు సిగ్గు సంతసము నల్లిన రాజతనూజఁ
జూచుచున్॥ ౬౧.

చ॥ వలదొర కేలలో గెదప్రవాని బళాయని సారసారికిన్। భళియని శీ
తవాయువు సెబాసని గద్దరి చిల్క నొప్పికో। వెలలను మేలు మేలనుచు పీ నెరవా
ళికి పీనులొగ్గి యిం। పలరఁగ మెచ్చుకోసమయ మబ్బె తలోదరి చింత లేలనే॥

మ॥ వినిరాకూతురు లజ్జ మానసమున న్పీడింప గావామపా। దనఖాగ్రం
బున నేల రాయుచు నుతత్పాదాంగుళీ రేఖ మ। ల్లన నప్డప్పుడు గిల్లుచున్న పురు
క్రోవేలన్నెట్టి కల్పోసిగియ। ప్పసి నేజూచుచు నుస్సురంచు వివశత్వంబొంది మా
ఱాడకన్॥ ౬౩.

చ॥ ఎడనెడ నులిపాటఁ గొను పొగ్గడికత్తెనచించు మాటకే। వెడ
ఖిలు కాఁడు మోదునని వేఁగపయంటను సుంగు వేయుచు। న్నడతులు కాన
కుండ పలుగప్పుపయింజిఱునవ్వుఁ దోపన। ల్గడలను గల్లచూపులను గన్గొని వెంబ
డెవ్రాల్చు తెప్పలున్॥ ౬౪.

చ॥ అదిఁగని యొక్క జాణెతయ హాయని చీరము సుంగునెత్తియా।
మదవతి యెంత సిగ్గరి వె మాటలు నేరని పూపపాపహో। మదనుని తీవ్రబాణతతి
మగ్గితినంటవి చెల్వు కానితోఁ। గొదఁగొను వేళ టక్కులను కొంకఁబనేల నో
నీకె తెల్పుపో॥ ౬౫.

శా॥ ఆమాటల్విని యొక్క కూర్మి చెలి మర్యాదోన్నరాకూతుతో।
మోమాటంబన సైన లేక బెడిదంబుల్బల్కఁ బోకంచు రా। లేమకన్ మల్లన లేపి
నేర్పుల రలాలించ పృమాతావిపి। ణామున్ వేసవరించి ముద్దుగొని బల్నాణెం
బున న్వాకొన్నెన్॥ ౬౬.

క॥ మూఁగిరి సభఁ జెందంబులు। రాగిల్లగ సకలదేశ రాజకుమారుల్।
రాగరితనీవుఁ గోరిన। బాగరి యందెవశో వానిఁ బరికించుమికన్॥ ౬౭.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ సవిచెలియలువలcగొనరా।యువిదనువడసాలనొకర్- యునత
తమామా। డువుమటుగుననుంచిధరా।ధవునకుc దెల్పిననుమదిము - దంబా
దవంగన్॥ ౬౮.

క॥ చివ్వునలేచితనూజకు । పువ్వులసోగిచ్చిదీన - భూపాలులలో।
నెవ్వనికలcగన్గొంటివి । యవ్వరునినలంకరింపు- మార్యులుమెచ్చన్॥ ౬౯.

క॥ అనినన్ సిబ్బితితలమును। గొనగన్ జిటినగవుcదోప- కుసుమసరం
బుం। గొనియొకసఖికైదండం। గొనినిండముసుంగువేసి-కులుకులొదవగన్॥

సీ॥ శంబరభృచ్ఛికురుంబాంతరాళ - నిర్గతదీప్తచంచలా రాజిగతి
మ। వాహ్యాళికాంక్షజై వాత్యకమండలో - ద్గతమైన మృదుకురంగంబురీ
వి। మానసకాసారమండితకనకాబ్జ- వనవిహారణమరాళవైభవమున। చ
తురాననటుండుజవనికనెత్తిన- ప్రౌఢసూపుమోహినీస్ఫూర్తిన్ లేవ। నమర
దానవహస్తసవ్యాపసవ్య। విభ్రమితగిరిమంథానవిభవమధ్య। మానసఘూ
ర్ణతపాథోధిమధ్యమమున। బయిలువెడలిననయిందిరాప్రాభవమున॥

ఆ-వె॥ చంద్రకాంతకుడ్యసౌధాంతరమునుండి। మదమతంగజేంద్ర
సదృశగమన। మొలయనల్లనల్లనొగివీరమోహిని। యనగవెడలెసభికులబ్ర
మొంద॥ ౭౨.

సీ॥ అధరబింబఫలారుణాంశుమాలికలెచ్చి - రదనావళికినను రాగ
మివ్వ।స్వర్ణకుంభద్వయసంకాశకుచభార- కంప్యమానావలగ్నంబుcదన
ర।దరహాసజనితజ్యోత్స్నామరీచులుసర్వ - దిక్కులుమునుకొని తెలివినూ
ప।శింజానమంజుమంజీరగర్భోద్భవ- రవములుచెవులపండువులుసేయ।సబ్జ
సౌరభకౌతూహలావతీర్ణ। మత్తరోలంబతతిగరిమమునకురులు । పాల
భాగంబుcగప్పినవామకరన। ఖరములcదలగcద్రోలుచుగౌరవమున॥ ౭౩.

క॥ శ్రీసుతుడెత్తినపడగవి। లాసంబునcదూగియాడు- లలిఫయ్యెద
ముం । జేసవరించుచుకడుదర । హాసముచెలువమరమంద - యానమున
నాగిన్॥ ౭౪.

గీ॥ జేసి క్రైదువ కాడొంటెఱికెకౌతుకమున ష్ఠళిపి చిన్నగద్దగాయ మాన। మగుకలంబములకు నేనయగువిలోక। నప్పుడున్నృపవీరహృదయములో నలగ సేయ॥ ౨౫.

క॥ కలహంసగమనమునకుం। జెలువంబిడుకులుకు నడలఁజేరకొలువునం। గలనృపులనోరచూపులఁ। గలియంగనిమిత్రవింద-కన్గొనె ప్రేమన్॥

మ॥ తనుశోభాజితకందునిన్ బ్రథితవేదండస్తుతానందునిన్। మునిసంస్తుత్యపదారవిందునిశుభ్రస్మాలోద్యతసద్గుధునిన్। గుణసంఘాతకకందునిన్ యదుకులాకూపారరాకేందునిన్। ఘనసంసారఘాత బంధునిజితక్రవ్యాదుగోవిందునిన్॥ ౨౭.

క॥ కనిక్రీడాకౌతుకమున్। బెనఁగొనదరహసితయగుచు-వేడుసుమసరం। బునుహరికిత్రేసికీల్మ్ఙ। ల్పినబొమ్మవిధంబుమజలి- లీలాచేష్టల్॥ ౨౮.

క॥ అంతిపురంబునకేగిల। తాంతశయనమునఁబరుండి- తనలోఁదానుం। గాంతునిమెప్పించెడికి। ల్మాంతనమునుంజేయుచుండె - లలిడెందమునన్॥

చ॥ ఇటసభలోనవఱ్ఱున్నడుమ్హాచ్చినపెర్మిమనంబుతోడకే। ల్లొప్పుటకుచసావియాఱ్వలును భూపతులున్ వినఁబలెరు కృష్ణునిన్। స్ఫుటమునమిత్రవిందకడునోయిగ మెప్పవరించెబ్రహ్మముఖ్। దిటమునవ్రాసెతప్పదిది ధీరమతుల్వొనుడంచుబలిరినన్॥ ౩౦.

చ॥ అదవినికణ్ణుడుల్లసములాడెసుయోధనుఁజూచివింటివే। మొదవులఁద్రోలువానినొక మాఘుని తానొకపెద్దసేసియా। చదురునలావుసన్నమువిచారణలేకనువాతరట్టుడై। వదిరిననేమిపెత్తనము వచ్చెనొయింకరిలోనవీనికిన్॥ ౩౧.

క॥ ఆదివినిసాత్యకికినుకం। జెదఁగొదఁగూకట్లుచెదర - చిడిమడిఁబడుచుం। జదురునఁగలరాజులఁగని। కదురుచుపలెవాటునదుమఁ - గట్టుచుబలికెన్॥ ౩౨.

క ॥పుట్టుకనెఱుఁగకనీచుల।తట్టునఁబడిపెరిగినాము-తలిదండ్రులనే। పట్టుననడివచ్చితిమో। గుట్టుఁబయిటఁబెట్ట నేల-గుఱుతెంచరకున్॥ ౩౩.

క॥ శ్రీప్రియ కలమో లేకను। తొంత్రం బెఱుఁగుదుమొ లేదో - జాలరు
లమొయి। యాత్రపురజ్జుల కేమా। గాత్రంబులు వడఁకి తేను - గడుపగ లేమో॥

క॥ మాపెద్దలసుద్దులలోఁ। రా పెద్దతికంబుఁగలుగ - రాజులెవారల్।
భూపాలుల మన్ననకై। వాపోవగ మేము రాచ - వారము తెలియన్॥ ౮౫.

క॥ హెచ్చగు వారింగూడిన। తొచ్చంబులు ద్రోహ సేరు - తురెపల్లికిలో।
గ్రచ్చపకుక్కనుఁబెట్టిన। కుచ్చులు తెగఁగొఱుకుగాక - కూర్చుండవొగన్॥ ౮౬.

గీ॥ ఎత్తి పాండుపులు తినవని యెఱిగికొనుక। డొడిగియున్నను జూచిదు
ర్యోధనుండు। లేచియానోయి సాత్యకి పూచులాడ। పాదుకలు తలకెక్కిన
పగిదియయ్యె। ౮౭.

క॥ వాసివిడచి పెద్దలు వ్య। త్యాసంబున చట్టలికను - దాల్చిరిదానం।
జేసిక వామణిమయసిం। హాసనపతులై తిరింక - సహబనియేలన్॥ ౮౮.

ఉ॥ నావిని సీరపాణియనె న్యాయమెకొఱుఁడు సాత్తికౌరవే। యావ
సుధీశసూనుడవు యాదవులెన్వరొనే నెఱుంగుదొ। నీవు యెఱింగదొ మొదట
నేర్పరికొఱుకుబల్కె నొల్లలం। చావిధి నేదలంచిమిము నాబసిఁద్రోచెన
దీతిఁదోలనే॥ ౮౯.

గీ॥ అనిన విని కోపలత మదినల్లుకొనఁగ। రవిలసూభవుడిట్ల నెరత్న ఖచి
త। కంకణధ్వనియుత బాలికాలఁగామ। చాపపాణివిముక్తసజంబుకాడు॥

గీ॥ భూపనందన వీరాగ్రచాపముక్త। ఘోరనిశిత శరావళి హారము
నకు। నోర్చినఁగాదె యారాచయువిదమీకు। దక్కనను కొమ్ము లేకున్న ద
క్కుటెట్లు॥ ౯౧.

కం॥ నాపినిచిఱినగవెసగన్। గోవిందుఁడుఁబలికె రాచ - కొమరుడ
పృథనుః। కోవిదుఁడవు మేమెఱుఁగుదు। మేవిలుఁబట్టంగ నేతన్ - మేరాజుల మే॥

ఆ వె॥ అయినగొంత గొంతనభ్యసించితిమల్లి। నాడు రాజసూనులా
డుకొనగ। సు... మొ తీప పెటచెదమాచూత। మనుచుపిల్లుఁదూపులం
దనంత॥ ౯౩.

క॥ క్రాంతేయులుసాత్యకియున। వంతిశుడుసీరిశస్త్రావగణముగా నిసన్।బంతమునసకలధరణీ। కాంతులుధృతరాష్ట్రసుతుని - కడనిల్చిరొగిన్॥

క॥ నరపాలకులీతెఱఁగునఁనిరుతెగ నైరథములేకయ-యారసలెదుగన్। శరచాపధారులగుచు। న్భరికడనొండొరులుబలముఁ - బురికొల్పినచోన్॥

ఉ॥ సాత్యకివిల్లుఁబూనియొకసాయకమల్లియఁగూర్చికణఁకఁగ।ద్వా త్యాయమింకసేతునని యడ్డమువచ్చినభానుసూనుడున్। సత్యముచయ్యురథ్య ములసారథినిన్నినునొకయతూపునన్ । హత్యయొనర్చుచంచుకినుపారగ ఘోరశరంబు నేసినన్॥ ౯౬.

చ॥ అదితెగవేసిసాత్యకియపార్వతి సూనునిమేనునిండగాపదివడితూ పులేసిః నువాటిని త్రుంపులుసేసివెంటనే। కదురుచు రెండుబాణములకా ర్ముకమును గ్రవేసికంటివే। ప్రథనముజాడఁబెట్టివిక బాలురఁగూడఁకనాడు పొమ్మనన్॥ ౯౭.

క॥ నరుడడ్డమై శరపరం।పరలంగురిపింపవాని - మధ్యనె తెగవే। సిర యంబునకణఁకఁడుపెను। బరిగోలలుఁగుప్పెనరుని- పైవేలుబడన్॥ ౯౮.

క॥ సరగునవానిననంచిన। ఖరకరజుడుశంఖమొత్తి- గర్జిల్లనరుం। డరదముసుడివడఁద్రిప్పుచు।దరము న్పూరించివాని-దారొకసనంతన్॥ ౯౯.

క॥ హరితన్ను మెచ్చిచూడన్ । హరికేతనుడబ్రిమొండ - నాయనినన దుమన్।హరిసూనుమహరిసూనుడు।హరిహరిపోరాడులీల-నమరిరిరువురున్

సీ॥ అంతకెరి కోపానలంబెదుగంగ - సూతసుతాయికఁజూడుమను చు। సింహనాదముఁజేసిజృంభించినిశితశ- రంబుననల్లియన్త్రాడుఁద్రెంచి। రెం డుతూపులనుకోదండంబుఖండించి - మూడంబులనురథ్యములనుఁజ్చి। తీ వంచముల్కులతేరుపూన్పరినొంచి - పదివిశిఖములనరదముఁగూల్చి। సా యకముబిర్వదేనిఁటచక్రరక్షు। కులనుదునిమాడడెబ్బదికోలలరయ। సుతుని మైగురిపించినచోద్యమొంది। యనినివిడచిపరాఙ్ముఖుడయ్యెనపుడు॥ ౧౦౧.

గీ॥ చెలఁగియటనవంతీనృపశేఖరుండు। దుస్ససేనవికర్ణులదోర్బలమున। దాకివిరథులసేయనాతతుణంబె । కౌరవులునూర్వురొకగుఁప్రఁగట్టివచ్చి॥

క॥ ఎదిరియవంతీశ్వరుని య। రదమును నుగ్గాడి వేసశ - రములమును
పగా।నదిఁగని సాత్యకి నూర్వ్వరి।రథముఁ జెండాడి వేవి-రథులం జేసెన్॥ ౧౦౩.

క॥ అదిఁగని దుర్యోధనుఁడా। గదఁగొని రాఁజూచి ముసలి-కడు శౌర్య
ముతో । నెదిరించి తాకెననువా । డదరక నెద మోద సీరి-యతికోపముతోన్॥

క॥ త్వరకౌరవాగ్రజునిఁగని। శిరమున ముసలంబు నేయ- చిడిముడిబ
డివా।డురుశౌర్యంబునఁ దాకెను। కరిశిరగిరి గరుడుఁ బోరు-కైవడి దోపన్॥ ౧౦౫.

క॥ హాలికడు చిరాగు బల్వగ। హాలమునన్ నొదలను వ్రేయ - నస్పృగావ
ళులున్।వెలిఁబాఱకద్దనభూమిం। దొలఁగెన్ బలభద్రుఁ డార్చి-తోలగ వేగన్॥

ఉ॥ అంతకుముందు శౌరికరహాటన రాటముఖప్రదేశభూ। కాంతులు
తన్నుఁ జుట్టి విశిఖంబుల ముంపను కినుకఁ బూనికా । లాంతకునోజ తేజరిలి యా
హావమధ్యమునన్ శతాంగము । స్వాంత గ్రప్పుచుండె దొర విస్మదనాగము
దూఱుఁ గైవడిన్॥ ౧౦౭,

క॥ హరితన సారధి వశమున । హరులన్ పరికొల్పఁ జేసి - యరిసేనల
సం।హరణము సేయఁగ గిరిగ।హ్వర గర్భ వినిర్గతమగు- హరియనన్ నొప్పెన్॥

క॥ అందప్పుడు సాత్వజరా। సంధులు మును బడి సెబాస-సాదుయశో
దా। నందన గోపాలక యివి। మందలె యూతూపులూఁత- మండలె చెపుమా॥

క॥ ఆలించి శౌరి బలికెన్ । వాలెము సరిపోరె పసికి-వసుమతి మీరీ।ఘూ
లమునఁ జూడయియాబరి। గోలలెమి ముఁద్రోలనూఁత-కోలలుఁగావే॥ ౧౧౦.

క॥ అనినవిని రాజనందను। లనిరి సెబాసో రివింత - లౌపలుకులు నీ।
వనికి మొనకాడవే నిన్నన నేటికి కాలనీతి- ననవలెఁగానిన్॥ ౧౧౧,

క॥ మగిడెగతి దళము నూదుచు। మగపాడిం జూపగొల్ల- మగువలుగ
లరో। మగటిమి తెగువెగసినరా। మగలము మమ్మెదిరి నిల్వ-మగతన మెయనన్॥

క॥ నగవెగయ నగధరుడనె । నగపగ చెదజూడు డింక-యాదవవీ
రుల్। నుగువలకు నురామ గలకు। వగలసగన్ వినఁగ లేదె-మగుడకుడంచున్॥

క॥ కటకటఁబడి రదనావళి।కటముల దరగిటియగ్ని- కన్గవఁ గురియన్।
చిటచిటబొబ్బరిలుచు భృూ। కుటికృతు డైతూపులరినిఁ-గూర్చి సరానన్॥ ౧౧౪.

సీ॥ సారథులను ద్రుంచి వారువముల నొంచి - బొందడంబుల నంటీయందిత్రెంచి। ధ్వజములఁ ద్రోసి పతాకంబులను ద్రేసి - నారుల మొదలికి నరికివేసి। కోదండముల నుచ్చి వేదండములఁ జీల్చి - చక్రరత్నుల నొకసారిఁ గూల్చి। రథముల ఖండించి రాణువఁ దండించి - మగటిమిగమికాండ్రమదమణంచి। నాయకులు సుప్రికటజీరాలు నాటినాటి। భూరివిక్రమమున భూనభోంతరాళ। మావరింపంగ పాంచజన్యంబునొత్తి। నిలిచెయదువీరుడీనినపులినిబోలి॥ ౧౧౫.

గీ॥ పుష్పితఫలాశరుచిరక్తపూరితాంగ। వాహినులు కంప్యమానాస్త్రై పట్టిసముల। పరిఘకుంతలతోమర పరశుభిండి। వాలముఖఖడ్గములు పారవైచియపుడు॥ ౧౧౬.

క॥ కాలువలను దక్కిటి మని। కాలువలనుడుక్కుచున్న - కాలువలంబుల్। డీలుపడెదోరలుఁ జంజా। డీలుపడిందొరలఁ జనిరి - డిగ్గన దెసలన్॥ ౧౧౭.

ఉ॥ ఆకదనాంగణంబు రుధిరాగతభూతపిశాచ శాకినీ। ఢాకినిగుంపు పెంపుననటద్ఘనకౌశికకంకవాయసా। నీకమునన్ ఫలాశనవనీపకజంబుకసంచయంబునన్। భీకరసాజ్ఞ మీరెనతిభిన్న శరీరశవాళియుక్తమై॥ ౧౧౮.

చ॥ పగిలినచర్మముల్ వెడలిపాటిన నేత్ర విశీర్ణకర్ణముల్। తెగినసిడెంబులన్ బడిన తేరులు ప్రగ్గిన ఘోటకాలమ్ములం। దగిలిన మేనుఁ జిగ్గిన మతంగజముల్ పెగిసడ్డ గుఱ్ఱముల్। నొగిలిన మస్తకంబులును నుజ్జుతొడల్ గలిగెన్ రణస్థలిన్॥ ౧౧౯.

చ॥ కరభుజగావళి ప్రస్ఫురత్సితకంజము లంచితగోర్ధపంకముల్। శరపృథురోమముల్లలితచామర ఫేనము చూర్ణితాస్థిభా। సురపులినంబులున్ ప్రపదశోభితకూర్మములస్రతోయవై। స్ఫురణసమీక భూమిపొడ సూపెను పూర్ణసరోవరంబనన్॥ ౧౨౦.

క॥ లలిడెందంబులతో హరిబలములు హావణిల్లమునుక - వడెడంకాకా। ళెలరవళిసేయఁగను వే। ల్పులుగురిపించిరి పిసాళి-పువ్వులవానల్॥ ౧౨౧.

పంచమాశ్వాసము.

క॥ బలములు బలకాయించఁగ। బలగములు బలయఁగ బట్లు - బల్లియనిపాగడఁగ। బలవైరి మింటఁ జయమన। బలభద్రునిఁ గూడి శౌరి - బలు జయకీర్తిన్॥

క॥ ముందు మృదంగంబులు జయ। దుందుభిపటహ ప్రముఖ మృ-దుల నినదంబుల్ పొందుపడ నవంతీశుని। డెందములు లెమ్మిటి శంక - డిల్లపడంగన్॥ ౧౭౩

క॥ నగర ప్రాంతముననంగని। నగశృంగ స్తనయుగళలు - నవ్వాలరులతో నగులాజలు జల్లఁగ రా। నగరు ప్రవేశించె వేడ్క - నగరాడ్ధరుషన్॥ ౧౭౪

సీ॥ అంతనవంతీశుఁడానందమగ్నుఁడై - తనయులఁ గూడి మంతనము సేసి। హితపురోహిత బంధు తతి నందు రావించి - వేవేగ మీరలు వేడ్క మీర। మత్సుతామణి వివాహోత్సవంబునకు ప - ట్టణము శృంగారింపఁ బనిపి యుగ్ర। సేనాదియుత యదుశేఖర దేవకీ - వసుదేవులను బిల్వఁ బంచి సకల। బంధుమిత్రాదులకు తెల్య భటులఁ బంపు। డనినను త్సాహులై మంత్రులచటి కచటి। కపుడు శుభపత్రికలుఁ బంపి యబ్బురంబు। పనులఁ జిత్రింపఁ జేసి రప్పట్టణంబు॥ ౧౭౫

సీ॥ ప్రతిమందిర ద్వారవలభీ విచిత్రిత - చారుమౌక్తిక మణితోరణములు। ఘటితరంభా పూగకర్పూర కుంకుమా - గరుధూపదీపికా కలశములును। సంసిక్త చందనసలిల ప్రసవరస - మార్గ విపణిరాజ మార్గములును। లిఖిత నానావర్ణ లీలా ప్రవేష్టిత - బింబచమత్కార భిత్తికలును। మండితన వీనవరత్న మండపములు। మలయగంధవహావశ సంచలనలంబ। మాన మౌక్తిక ఝల్లరీమయ వితాన। ములును చెలువార జేసిరప్పురవరమున॥ ౧౭౬

చ॥ హరిపతి కల్లుఁడయ్యె యశమయ్యెడ మంటికి మింటికం బెనా। వరణ నికాయ్య కుడ్య సమవాయములన్ సుధ సింపి వానికిన్। పురములవంతుఁ బెట్టి చెలువం బెసమీఱఁగనెత్తిరష్ట భాసుర నవదీధితి స్ఫటిక సుందర కుంభములన్ భటాగ్రియుల్॥ ౧౭౭

మ॥ తనయుల్ముందురు దోర్బల ప్రథితులై ధాత్రీశులన్ సంగరాం। గణమందూర్జిత మొప్పఁ గెల్చెనదె యంకంబీ వివాహోత్సవం। బునకంచున్

స్ఫుటశాతకుంభమకలశంబుల్ మింట సప్తాశ్వమూర్తినిభోరంజను కేవఁద్వా
రములనెత్తించెన్నృపాగ్రేయుఁడుఁ॥ ౧౨౮.

క॥ అటద్వారకాపురింజని।భటులనయమునుగ్రసేన-పార్థివుఁగనిసం
ఘటితకరయుగళులైము।చ్చటపడనుతియించిరచటి-చారులుమెచ్చన్॥ ౧౨౯

చ॥ జనపరిపాలకత్వగుణజాతవిశేషదయాధరాహితా।ఘనపరిపంథి
దోర్బలనికాయ యశోమహీభృద్ధరాహితా। ప్రణిహితధైర్య వాఙ్నిపుణబా
హుపరాక్రమజిద్ధరాహితా। కృష్ణన్నృపవిభూషభోజకులసాగరశీతకరాధరా
హితా॥ ౧౩౦.

క॥ అనిపోగడుచుతమరాజం। పినశుభపత్రికలనివ్వ-గ్రేమనువనుజే।
ఘనకవిఁజూపినసంతస। ముననతడత్తరిప్రయాణ-మునకొడిగట్టెన్॥ ౧౩౧.

క॥ ఆనకదుందుభిచెచ్చెర।నానకదుందుభులుమొఱయ - నతివలతో
మిత్రానుచరుడగుచుయాదవ। సేనలుమునునడవనుగ్ర-సేనునితోడన్॥

క॥ చనిచనియవంతిఁజొచ్చిన। వినితత్పురనాయకుండు- వినయము
ననెదు। రొకనివైభవములతోఁదో। డొకనిన్నగరుంజేరెహరికి - కూర్మిజె
నింపన్॥ ౧౩౩.

క॥ చేరినహరికీతఁనచే । నారదుడరుదెంచిశుభది - నంబిదేనేజే।
కూరిమితోనీతనయను। శౌరికిపరిణయముసేయ-సమకట్టుమనన్॥ ౧౩౪.

క॥ అదివినివప్లేయనిలలి। మదితోఁబారోవాతులున - మాత్యులుమి
త్రులు।ముదమునశుభమనిపల్కగ।విధిపూర్వకమునసురత్న-వేదికయందున్॥

సీ॥ మణిమయస్వర్ణసింహాసనంబులనూత్న - ఫుల్లప్రసూనముల్
బొందుపరచి। చిత్రితాలంకారమిత్రవిందావన - మాలులనంతుంచిమానివ
రులు। నిగమసమ్మోదమంత్రనికరంబులనుహోమ - విధులనుజరిపించివేడ్క
లాదవ। మంగళవాద్యముల్చెంగళింపగనును- వాసినులందినివాళులివ్వ।గరు
డగంధర్వకిన్నరఖచరముఖులు । లాస్యగీతనినాదవిలాసముల్లను । పూలు

గురిపింపఁ బ్రోలు పూఁబోండ్లు కోజ | లెనయ పాణిగ్రహనము సేయించిరపుడు॥

క॥ భూమిసురలాజ్ఞ వాద్య | స్తోమరవము చెన్నొలయవ- ధూవరులప

యిన్ | ప్రేమలల రఁజల్లిరి కాంతామణులభినవశుభాక్షతవ్రాతంబుల్॥ ౧౩౭.

క॥ హరిణీముఖులాడఁగ దివిఁ । హరిహయముఖ సురలు మెచ్చ - నవనీసుడు శ్రీ | హరి పెండిలిఁ బంధువులకు | హరిబువ్వముఁ జరిపె జనులు- హాయ నిపొగడన్॥ ౧౩౮.

క॥ వసుదిశలనస మెసంగగ | వసువసనవిభూషణాది | వస్తుచయంబుల్ | వసుదేవసుతునకొసఁగెను । వసుధేశ్వరకోటిపొగడ-వసుధేశ్వరుడున్॥ ౧౩౯.

త॥ హేమచశతాంగంబులమర | సామజములఁ దురగపంక్తి- సద్భట చయమున్ । సామజకాష్వరదునకున్ । మామయొసంగెను సురాళి-మాయని పొగడన్॥ ౧౪౦.

ఆ-వె॥ ఇచ్చి ముకుందగిన హితవులు బోధించి । మంగళారవంబులంగు కొనగ । గూతునల్లువానిఖ్యాతిగఁ బంపించె । నుగ్రసేనునుల్లముబ్బుకొనగ॥

గీ॥ పంపినను వేడ్కతోఁ బఘావసలఁ గూడి । వాహనారూఢులైయ దువరగణంబు । ముందుమంగళవాద్యముల్ మ్రోయుచుండ । వెడలి పురములు వనములుఁ గడచి గడచి॥ ౧౪౧.

క॥ పులుదిండె పాలుఁ దతసం । బులు దాపినరిపులమకుట - ఘటలతోరణ ముల్ | గలిగిన గోపురములతోఁ | జెలువారెడు ద్వారవతినిఁ- జేరిముదమునన్॥

మ॥ పడియంబుల్ చకనంబులిడ్డె పలఘ్రాణంబుల్ వడల్ లడ్డులు | ప్పడమ ప్పచ్చులు కజ్జకాయలతిసెల్ బజ్జీలు మండెంగలున్ । బుడుకుల్ గారెలు బూరెలట్లు మణుగుంబూత్తె నెలుంబూణపుం | గుడుముల్ దోసెలుచక్కెరల్ నుకియలాఁగుల్ సేవెలప్పంబులున్॥ ౧౪౨.

క॥ తెలుపావలు పావలి పెపు | కలమాన్న ము పప్పులూరుఁగాయలగమినే | ష్టులు కమ్మకూరలను వె | న్నల పెరుఁగులు డాడ ములు- నాడెపుటరటుల్॥

క॥ ఏపునబంగరుతళ్లియల। నోపిక(వడ్డించివిందు-లానరించిరొగిన్।
బాపనులకుబందుగులకు। భూపాలాగ్రేసరులకు-పురజనములకున్॥ ౧౪౮.

క॥ విందొనరిచిరేయిన్గో। విందునితోఁగూడమిత్రవిందనుశీలా। మం
దిరమునకున్పంపిన। నంత్యమదనొబ్బదలశౌరి-యటఁజని వేగన్॥ ౧౪౯

మ॥ రకమాపాంజలపోతకోళ్లసురువారంబొప్పనిద్దంపుడో। లిక పైనే
ర్పినకన్నెవల్పుఁగొనుమల్లెల్ గల్గెడున్ హంసతూ। లికనూత్నస్ఫటమంజరీ
తతులచాలీసుల్ జరీనేతచే। రికశయ్యంగడుఠీవిఁగులుగనుచేరెన్ శౌరి మో
దంబునన్॥ ౧౫౦

ఉ॥ చేరినమిత్రవిందకడు చెల్వొసగన్ జలతారుచీఱకొం। గోరముసుం
గువేసికుచయుగ్మభరంబునఁజిట్టకంబుపెం। పారవడంకు మధ్యమునకంద
మునూపగనొల్లనొల్లనం। జేరెనుశౌరిపానుపున సిగ్గొడికారము లల్లికంగొ
నన్॥ ౧౫౧.

చ॥ అటఁజనిచూడగానిలువుటద్దమునన్మురరాతుసారిమా। అటతేన
రూపుకన్పడెనఅంపిలుసిగ్గునమోమువంచెనాకుటిలశిరోజ పాళిజిలకోటను
మాస్తుఁగ్రిని సారుఠీవికె। న్నిటఁసరిపోలజాలగలనేయని సిగ్గరియైనపోవడిన్॥
చ॥ హరియలనవ్వుఁదోపకుటిలాలకనొల్లనఁదీసియెంతని। గ్గరివనిచె
క్కిలొత్తిచుబుకం బొగియెత్తినకన్నెకన్నుల। త్తరిముకిళించిననొగపుత
మ్మినిగప్పినకుంతలాళులన్। హరువుగబాపివేగొని యెనకురునసిబ్బెపుగబ్బి
గుబ్బలన్॥ ౧౫౨.

క॥ అటఁగొనిస్వహస్తాంబరుడల।మటయేమనినాభినిమిని-మడెసందు
లనం। తటగిలిగింతలొనర్చిస్। దటకునదరహాసితమైన- దామరసాక్షిన్॥

ఉ॥ కన్నులుమోముపిక్కిలియు కంఠమునున్ననిచెకురులోష్టముం।
జన్నులునుద్దుఁబెట్టిలలి జాలిసవాడెనఖక్షతంబున। న్మున్నుగఁజన్నుదోయి

భుజమూలముల స్వసనొత్తిగిగ్గరం। జెన్నుగఁ గౌఁగిటన్బ్రదనచేఁ జేయయానని
తన్ను మెచ్చఁగన్॥ ౧౫౩॥

శా॥ రంభల్ నీలపుకంబముల్ గలసిముఖ్ రాణించె నక్రంబులున్।
గుంభీంద్రాయతతుండము ల్మెలఁగి తళుకుల్ మించె నంపుల్లర। క్తాంభోజాత
యుగంబు కందుకయుగంబం జెన్ బ్రవాళోన్నతిన్। దంభోళ్యగ్రములొత్తె
శౌరిరతిమోదంబొప్ప గానల్పినన్॥ ౧౫౪.

సీ॥ కట్యంబరంబతికంపమొందఁగ కుచ - పర్వతశృంగముల్ బటువు
చూప। ముక్తాళితారకల్మానసీ చికురాలఁబొంద- నిట్టూర్పుగాడ్పులు నెగడి
వీవ। కుంతలావళిమేఘకోటరేఁగుచు ముఖ- చంద్రమండల మట్టెసాఁగి కప్ప-
కను బెళ్కు మెఱుపులు కడలుకొనంగను - స్వేదాంబుతతి వానచేర్లఁగురియ।
సారసాక్షుని మానసచాతకంబు। తనివిదీరంగ చెలియసుధారసాళి। తీవి
గలమోవి నందిచ్చి తేవఁ ముద్దు। లోలసీబలయుంగ నుపరతిసలిపియపుడు॥

ఉ॥ పానుపునొత్తిగిల్లి చెలి భర్తన్ కుచేల్మితెలాపిఁ జేసిడా। కైవడుమ
ట్టుజుట్టి హరి కౌఁగిటఁ జెబ్బపుగుబ్బలొత్తిచె। లైవ్వనును పాతొడల్ దాడలనల్లికఁ
జేసిన శౌరి వేడుకన। స్త్రైవనుకం దొవల్మడఁచి యత్తరిసిద్ధురఁ జెందిరిద్దరున్॥

గీ॥ అంత తెలవారిన మురవైరి సరాన। తరుణితో మేలుకొని దేవత
లనుతింప। కాల్యకరణీయములుఁ దీర్చి కరుణ చెలఁగ। భక్తులను బ్రోచుచుండె
భూపాలచంద్ర॥ ౧౫౭.

వనమయూరవృత్తము.

పావనపదాబ్జయుగ వారిధికుమారీ। యావనవనాంతర విహారమద
నాగా। దేవమునిహృత్పుటల తీవ్రకరమూర్తీ। భావజజితాపఘనబాల
నగరీశా॥ ౧౫౮.

జలదవృత్తము.

జన్నకుఁదిండి వెట్టముల చామల వాల్గన్నుల నీటిచాళ్ళబడి కాలువలన్
జన్నపుఁదిండ్ల పైరులను చాకిన మేల్। మిన్నబిడారు బోరగల మేల్పిరుదా॥

బి. రామరావు
సంక్రాంతి - హైదరాబాదు